

V.D.T.

· ROSS ·
MACDONALD

UTOPLJENICA

LEW ARCHER SERIJA

Utopljenica

Lew Archer [2]

Ross Macdonald

Praetorius: forster (2013)

Klasično pisan triler provodi nas kroz jedan slučaj privatnog detektiva, gdje se pokušaj ucjene pretvara najprije u ubistvo, a zatim i u seriju mrtvih tijela. I Archer se stalno nalazi u opasnosti, s pogrešne strane pištoljske cijevi.

Ross Macdonald

Utopljenica

Naslov originala:
The Drowning Pool
© 1950

1

Ako je niste dobro pogledali u lice, pomislili biste da još nema ni trideset godina. Bila je vitka i živahna poput djevojke. Njezina je odjeća samo pridonosila tom dojamu: dobro skrojen kostim i visoke potpetice koje su isticale njene noge u najlonskim čarapama. Ali u očima i oko usana osjećala se zabrinutost. Oči su joj bile duboko plave i kao da su promatrale svijet na dva načina. Gledale bi vas jasno i vrlo pažljivo, a onda bi istodobno skrenule negdje mimo vas. To nisu bile oči mlade djevojke, u njima se odražavalo iskustvo žene koja je već poprilično toga vidjela. Otprilike trideset i pet godina, zaključio sam.

Stajala je šutke na vratima dovoljno dugo da primijetim sve te stvari. Grickala je unutaranju stranu gornje usnice, a objema je rukama u visini struka čvrsto stezala crnu torbicu. Dopustio sam da tišina potraje dulje.

Ona je pozvonila i ja sam otvorio vrata. Zar je očekivala da ću je prenijeti preko praga? Dovoljno je odrasla da uđe sama, a za to je zacijelo imala i razlog. Stav joj je odavao hitnost.

“Vi ste gospodin Archer?” napokon se oglasila.

“Da. Uđite, molim vas.”

“Hvala. Oprostite što sam se malo nećkala. Vjerojatno se osjećate poput zubara.”

“Svi mrze detektive i zubare, a mi im uzvraćamo jednakom mjerom.”

“Doista? Zapravo, ja još nikada nisam bila kod zubara.” Nasmiješila se kako bi mi ilustrirala tu činjenicu na najbolji mogući način. Zatim je nehajno ispružila ruku, čvrstu i opaljenu od sunca. “Ili kod detektiva.”

Smjestio sam je u naslonjač pokraj prozora. Nije joj smetalo svjetlo. Imala je prirodno smeđu kosu, bez ijedne sijede vlasi. Lice joj je bilo glatko i tamno od sunca. Pitao sam se je li takva i po čitavom tijelu.

“Koji vas zub muči, gospođo -“

“Ispričavam se. Zovem se Maude Slocum. Uvijek zaboravim na pravila lijepog ponašanja kad sam uzrujana.”

Previše se ispričavala za ženu s takvom figurom i u takvoj odjeći.

“Slušajte”, započeo sam, “imam kožu nosoroga i srce od čelika. Već se deset godina bavim slučajevima razvoda brakova u Los

Angelesu. Ako mi možete reći nešto što već nisam čuo, obećajem vam da ću svoju tjednu zaradu pokloniti u dobrotvorne svrhe.”

“A možete li učiniti da krivnja nestane, gospodine Archer?”

“Žao mi je, nisam Bog.”

“Znam što želite reći.” Lijepi bijeli zubi ponovo su grickali usnicu. “Nekad sam mislila, kad sam bila mlađa, da će ljudi, ako ih pustite da žive svoj život, to isto dopustiti i vama - razumijete li? Danas više nisam tako sigurna.”

“Niste došli ovamo kako biste razgovarali o moralu. Govorite li o nekom određenom primjeru?”

Odgovorila je nakon kraće stanke: “Da. Jučer sam doživjela šok.” Pogledala me je u lice, zatim nekamo iza mene. Oči su joj bile duboke poput mora iza Cataline. “Netko me pokušava uništiti.”

“Ubiti vas, to želite reći?”

“Ne, razoriti sve do čega mi je stalo. Muža, obitelj, dom.” Zapinjala je u govoru. “Ne znam kako da vam sve to ispričam.”

Evo nas opet, pomislio sam. Ranojutarnja ispovijed pred Archerom, nesuđenim svećenikom. “Trebao sam otići na koledž i postati zubar. Vađenje zuba čini se mnogo lakšim i bezbolnijim od ovog posla. Ako vam je doista potrebna moja pomoć, morate mi reći kako da vam pomognem. Je li vas netko poslao ovamo?”

“Preporučili su mi - vas! Jedan policajac. Rekao je da ste poštenu i vrlo diskretni.”

“Neobično da to jedan policajac kaže o meni. Hoćete li mi reći kako se zove?”

“Na žalost, ne mogu.” Uznemirila ju je i sama pomisao na to. Čvršće je stegnula svoju crnu kožnu torbu. “On ne zna za ovo.”

“Ni ja ne znam. Ne vjerujem da ću ikada i doznati.” Nasmiješio sam se i ponudio joj cigaretu da je umirim.

Povukla je nekoliko dimova, ali bez nekog osobitog uživanja.

“Prokletstvo. Probdjela sam cijelu noć razmišljajući što da poduzmem. Još nisam odlučila. Nitko ne zna, shvaćate? Teško mi je to ikome ispričati, osobito nakon šesnaest godina šutnje.”

“Šesnaest godina? Mislio sam da se to dogodilo jučer.”

Pocrvenjela je. “Oh, i dogodilo se jučer. Samo sam razmišljala o tome koliko sam dugo u braku. Slučaj je povezan s time.”

“I pretpostavio sam. Prilično sam dobar u pogađanju.”

“Žao mi je. Nisam vas namjeravala uvrijediti.” Njezino je kajanje bilo prilično neočekivano. Nisam to očekivao od žene koja je nosila kostim od stotinjak dolara. “Nisam pomislila da biste to mogli razglasiti ili me ucijeniti...”

“Zar vas netko ucjenjuje?”

Pitanje ju je tako iznenadilo da je poskočila. Prekrižila je noge i utonula u naslonjač. “Ne znam. Nemam pojma.”

“Onda smo izjednačeni.” Izvadio sam omotnicu iz najgornje ladice svog stola, otvorio je, i počeo čitati letak koji se nalazio unutra. Obavještavao me da imam tridesetpostotne šanse da ove godine završim u bolnici i da ne mogu dopustiti da budem bez zdravstvenog osiguranja, i da je onaj koji oklijeva izgubljen. “Onaj koji oklijeva je izgubljen”, izrekao sam naglas.

“Pravite budalu od mene, gospodine Archer. No, kakav je zapravo dogovor? Ako preuzmete slučaj, hoćete li braniti moje interese? A ako me odbijete pošto saznate o čemu se radi, mogu li se pouzdati u vašu riječ da ćete sve zaboraviti?”

Ovaj put nisam skrivao razdraženost u svom glasu. “Najbolje da oboje zaboravimo ovaj razgovor, gospođo Slocum. Samo gubimo vrijeme.”

“Znam da ja gubim svoje.” Izgovorila je to kao da se sama sebi gadi. “Ova stvar je fizički udarac za mene, udarac s leđa.” Onda reče s iznenadnom odlučnošću i otvori torbicu: “Pretpostavljam da vam ga moram pokazati. Ne mogu jednostavno poći kući, mirno sjesti i čekati da stigne drugo.”

Pogledao sam pismo koje mi je pružila. Bilo je kratko i bez potpisa:

Dragi gospodine Slocum,

Truli ljiljani smrde gore od korova. Zar doista možete uživati u ulozi popustljivog rogonje? Ili, zar zaista ne znate ništa o ljubavnim avanturama svoje žene?

Poruka je bila otipkana na komadu jeftinog papira i savijena na veličinu male omotnice. “Ide li uz ovo i omotnica?”

“Da.” Malo je čeprkala po torbici i pružila mi izgužvanu omotnicu adresiranu na ime Jamesa Slocuma, Trail Road, Nopal Valley, Kalifornija. Poštanski žig je bio jasan; Quinto, Kalifornija, 18. srpnja.

“Danas je srijeda”, rekao sam. “Pismo je poslano u ponedjeljak. Poznajete li nekoga u Quintu?”

“Gotovo sve.” Uspjela se slabašno osmjehnuti. “To je samo nekoliko milja od Nopal Valleya, gdje mi živimo. Međutim, nemam ni najmanjeg pojma tko bi ga mogao poslati.”

“Ili zašto?”

“Imam neprijatelje, čini se. Većina ih ljudi ima.”

“Pretpostavljam da ga vaš suprug nije vidio. James Slocum je vaš suprug?”

“Da. Nije ga vidio. Bio je u Quintu kad je pismo stiglo. Ja obično podižem poštu iz sandučića.”

“Ide li poslovno u Quinto?”

“Ne. Vrlo je aktivan u tamošnjoj poluprofesionalnoj glumačkoj družini ‘Quinto Players’. Ovog tjedna imaju probe svako poslijepodne.”

Prekinuo sam je: “Čitate li uvijek poštu vašeg supruga?”

“Da. I on čita moju. Zašto me tako ispitujete, gospodine Archer?”

“Još jedno pitanje. Je li optužba istinita?” Obrazi joj se zarumene.

“Ne očekujete valjda da odgovorim na to.”

“U redu. Ne biste bili ovdje da nije istina.”

“Sasvim suprotno”, reče ona.

“Vi tražite da pronađem tko je poslao pismo, i zatim da predam krivca pravdi?”

“Oh, ne.” Bila je zatečena pitanjem. “Samo želim da to prestane. Ne mogu stražariti kod poštanskog sandučića. Ne mogu podnijeti to iščekivanje -“

“Osim toga, sljedeće bi mu pismo netko mogao uručiti osobno. Što bi se dogodilo da ga pročita?”

“Ne smijem ni pomisliti na to.”

“Zašto? Zar je bolesno ljubomoran?”

“Ne. James je vrlo miran čovjek.”

“I vi ga volite?”

“Udala sam se za njega”, odvrati ona, “i nisam to požalila.”

“Ako vam je brak tako čvrst, ne morate se brinuti zajedno ili dva otrovna pisma.” Bacio sam pismo pred nju na stol i pogledao je u lice.

Iz pogleda joj je izbijala bol. “Bit će to posljednji udarac. Imamo kćer koja još pohađa školu. Jednostavno neću dopustiti da dođe do toga.”

“Do čega?”

“Do rastave braka”, odgovorila je promuklo.

“A to će se dogoditi ako vaš muž ovo pročita?” cigaretom sam pokazao na pismo.

“Bojim se da je tako, gospodine Archer. Mogla bih nekako urediti stvar s Jamesom, ali on bi to ispričao majci, a ona bi unajmila detektiva.”

“A razlozi za rastavu? Postoje li dokazi protiv vas?”

“Sigurno”, reče ogorčeno. “Netko je upoznat sa svime.” Čitavo joj se tijelo pomaknulo, trznulo poput crva na udici. Za jedan je trenutak bila puna prezira prema spolu kojem je pripadala. “Sve je ovo vrlo bolno za mene.”

“Znam”, rekao sam. “Prošle godine razveo sam se od žene. Izuzetna psihička okrutnost.”

“Mislim da ste sposobni za takvo što.” U glasu joj se osjećala zloba, a onda joj se raspoloženje opet promijenilo: “Molim vas, nemojte misliti da olako shvaćam razvod. To je posljednja stvar koju želim.”

“Zbog vaše kćeri, zar ne?”

Razmislila je o tome. “U konačnici, da. I sama sam bila dijete razvedenih roditelja. A postoje također i drugi razlozi. Moja svekrva. Ona bi se obradovala tome.”

“Kakva je ona žena? Nije li ona mogla poslati pismo?”

Pitanje ju je zateklo nespremnu i morala je ponovo razmisliti. “Ne, sigurna sam da nije. Ona bi to napravila mnogo izravnije. Vrlo je odlučna. Kao što sam rekla, nemam pojma tko ga je poslao.”

“Dakle, bilo tko u Quintu. Grad ima oko dvadeset i pet tisuća stanovnika, zar ne? Ili, netko tko je samo prošao kroz Quinto u ponedjeljak. Situacija baš i nije sjajna.”

“Ali, pomoći ćete mi, zar ne?” Nije bila tolika dama da se namjesti privlačno u naslonjaču i dramatizira molbu. Postojala je mogućnost da uopće nije dama.

“Potrajat će, i ne mogu obećati nikakve rezultate. Imate li dovoljno novca, gospođo Slocum?”

“Pretpostavljam da ne ograničavate svoje usluge isključivo na bogataše.” Pogledom je prešla po jednostavnom namještaju mog ureda.

“Ne razbacujem se novcem, ali naplaćujem pedeset dolara po danu, plus troškovi. To će vas stajati četristo do petsto dolara na

tjedan, a istraga bi mogla potrajati do kraja ljeta.”

Činila se obeshrabrenom. “Zapravo, moram vam priznati da uopće nemamo novaca. Jamesova obitelj je bogata, a ne nas dvoje. Živimo od kamata koje dobivamo od sto tisuća dolara.”

“Dakle, otprilike tri i pol tisuće dolara.”

“Još i manje. Jamesova majka upravlja novcem. Mi, naime, živimo kod nje. Ja sam, istina, uštedjela nešto novca za Cathyno školovanje. Mogu vam platiti petsto dolara.”

“Ne mogu vam jamčiti ništa za tjedan ili čak mjesec dana.”

“Moram poduzeti nešto.”

“Znam i zašto. Osoba koja je napisala to pismo, zasigurno zna nešto određenije i vi se bojite sljedećeg pisma.” Ništa nije odgovorila.

“Pomoglo bi mi kad biste mi rekli barem ono najnužnije.”

Pogledala me hladno. “Ne vidim zašto bih uopće trebala priznati da sam počinila preljub, ili zašto biste vi smatrali da postoji nešto što bih trebala priznati.”

“Oh, k vragu”, rekao sam. “Ako ću morati raditi u vakuumu, samo ću uludo potratiti svoje vrijeme.”

“Bit ćete plaćeni za to.”

“Onda ćete potratiti i svoj novac.”

“Nije važno.” Opet je otvorila svoju torbicu, izvadila novčanik i izbrojala deset novčanica po dvadeset dolara. “Izvolite. Želim da učinite što možete. Poznajete li Nopal Valley?”

“Putovao sam kroza nj, a donekle poznajem i Quinto. Što vaš suprug radi u glumačkoj družini?”

“On je glumac, ili barem tako misli. Ali ne smijete razgovarati s njim.”

“Morat ćete mi dopustiti da učinim to na svoj način, ili jednako tako mogu sjediti u uredu i čitati knjigu. Kako da stupim u vezu s vama?”

“Možete me nazvati kod kuće. Broj ćete naći u imeniku pod imenom: Olivia Slocum.”

Ustala je, a ja sam je ispratio do vrata. Po prvi put sam zamijetio da joj je kostim straga izbljedio od sunca.

Osjetio sam sažaljenje prema njoj. Prilično mi se dopala.

“Krenut ću već danas”, rekao sam. “Pripazite na poštanski sandučić.”

Kad je otišla, sjeo sam za stol, promatrajući njegovu izlizanu površinu. Novčanice su ležale pokraj pisma.

Seks i novac: dva izvora zla. Gospođa Slocum posve je zaboravila na cigaretu koja je gorjela u pepeljari, obilježena ružem za usne poput tankog krvavog ruba. Počela je smrdjeti pa sam je ugasio. Pismo sam stavio u džep, a dvadesetice u novčanik.

Izašao sam van; skoro je bilo podne i već je bilo vrlo vruće.

2

Nakon sata vožnje sjeverno od Santa Monice pročitao sam natpis: "Upravo ulazite u Quinto, morski biser. Ograničenje brzine - 40 km/h." Usporio sam i počeo tražiti motel. Bijele kućice Motela del Mar djelovale su uredno i skrenuo sam pošljunčanim puteljkom do niske zgrade na kojoj je pisalo "Ured".

Mršava žena u platnenoj haljini pojavila se na vratima. Prišla je autu. Na usnama joj je lebdio neprirodan osmijeh.

"Tražite li smještaj, gospodine?"

"Tako je."

Zacerekala se i dodirnula rukom svoju izbljedjelu kosu, koju je svezala u rep. "Putujete sami?"

"Da. Zadržat ću se možda nekoliko dana."

Namignula mi je značajno i zabacila glavu unatrag. "Nemojte ostati predugo, da vas čari Quinta potpuno ne osvoje. Znate, zovu ga biserom mora. Poželjet ćete zauvijek ostati. Imamo vrlo zgodnu sobu za vas u bungalovu broj sedam."

"Mogu li je pogledati?"

"Naravno. Vjerujem da će vam se svidjeti."

Pokazala mi je sobu u kojoj se nalazio krevet, stol i dvije stolice. Pod i namještaj bili su ispolirani voskom.

Na zidu je visjela Riverina reprodukcija. Kroz prozor sam ugledao svjetlucavo more.

Okrenula se prema meni. "Dakle, što kažete?"

"Sjajno."

"Budite ljubazni i pođite sa mnom da vas upišem. Henry će za to vrijeme napuniti vrč hladnom vodom. Mi se trudimo ugoditi gostima u svakom pogledu."

Pošao sam za njom do ureda, osjećajući se pomalo nelagodno što joj dopuštam da ispuni moju prijavu za boravak, s punim imenom i adresom u Los Angelesu.

"Vidim da ste iz Los Angelesa", reče ona, uzimajući moj novac.

"Privremeno. Zapravo bih se želio nastaniti ovdje."

"Doista?" upitala je ushićeno. "Čuješ li to, Henry? Gospodin bi se želio nastaniti u Quintu."

Muškarac umorna izgleda napola se okrenuo od svog stola koji se nalazio u dnu sobe, i progundao nešto.

“Oh, tu će vam se svidjeti”, reče. “More, planine, čisti, svježiji zrak. A tek noći! Henry i ja smo stvarno imali sreće što smo kupili ovaj motel. Ljeti gotovo da nema praznog mjesta.”

Henry ponovo zagundā.

“Može li se ovdje dobro zaraditi?”

“Pa, ima dosta trgovina, nekretnina, svakakvih stvari. Naravno, nema industrije. Gradsko vijeće je ne dopušta. Napokon, pogledajte što se dogodilo Nopal Valleyu kad su tamo postavili bušotine za naftu.”

“Što se dogodilo?”

“Sve je uništeno, potpuno uništeno. Čitave horde Meksikanaca i prljavih radnika došle su tko zna otkud, i jednostavno uništile grad. Ne možemo dopustiti da se to nama ovdje dogodi.”

“Nikako.” Izrekao sam to s neiskrenošću koju ona nije mogla zamijetiti. “Quinto mora zadržati prirodnu ljepotu i ulogu kulturnog središta. Čuo sam podosta o ‘Quinto Playersima’, usput.”

“Doista, gospodine Archer?” Tiho je prošaptala: “Vi niste iz Hollywooda, zar ne?”

“Pa i ne baš.” Pitanje je ostalo visjeti u zraku. “Radio sam mnoštvo poslova u Hollywoodu.” Virio kroz ključanice prljavih hotelskih soba, ucjenjivao ucjenjivače, utjecao na raspad brakova... Međutim, ništa od toga joj nisam rekao.

Razrogačila je oči. “I pretpostavila sam da ste iz Hollywooda. Naravno da ćete željeti vidjeti novu predstavu ovog vikenda. Gospodin Marvell ju je sam napisao - pametan čovjek - a on je i redatelj, također. Rita Treadwith, moja vrlo draga prijateljica, pomaže pri izradi kostima, i ona kaže da pred dramom stoje velike mogućnosti: film, Broadway, tko zna što ne.”

“Da”, odvratio sam. “Čuo sam za to. Gdje je kazalište?”

“U samom središtu. Skrenite desno od sudnice i vidjet ćete znak: Quinto Theatre.”

“Hvala”, rekao sam i izašao van. Vrata su se zatvorila s praskom po drugi put prije nego što sam stigao do auta. Henry je teško koračao prema meni po pošljunčanoj stazi. Prišao mi je tako blizu da sam ga mogao namirisati.

“Slušajte, prijatelju, ozbiljno ste mislili kad ste govorili o tome da ćete se nastaniti ovdje?” Osvrnuo se iza sebe kako bi se uvjerio da

ga žena ne čuje. “Imam za vas jedan prijedlog ako ste zainteresirani. Deset tisuća na ruke, a ostatak poslije.”

“Želite prodati motel? Meni?”

“Nikad nećete dobiti bolju ponudu.”

“Mislio sam da ste ludi za Quintom.”

Bacio je preziran pogled prema vratima ureda. “Ona tako misli. Misli, k vragu. Dopušta da Gradsko vijeće misli umjesto nje. Pružila mi se prilika da u Nopalu otvorim gostionicu.”

“Tamo je novac, kako čujem.”

“Možete to ponoviti. Valley je pun novca otkad su tamo pronašli naftu, a nitko ne troši više od naftaša. Kako došlo, tako prošlo.”

“Žao mi je”, rekao sam. “Nisam zainteresiran.”

“To je u redu. Ipak sam vas želio pitati. Ona ne želi da stavimo znak da je na prodaju.” Rezignirano je odšepao prema uredu.

Muškarci i žene na ulicama imali su onaj raščupani izgled obožavatelja sunca na godišnjem odmoru. Mnogo ih je bilo ili vrlo mladih ili vrlo starih, a većina onih prvih bila je u kupaćim kostimima. Bijele španjolske kuće doimale su se nestvornima, poput obojanih kulisa nasuprot čistom plavom nebu. Posve s lijeve strane, u podnožju raskrižja, more se uzdiglo poput visokog plavog zida.

Parkirao sam ispred restorana nedaleko od zgrade suda. Ušao sam i naručio hladan ručak. Konobarica je nosila pregaču s crvenim kockicama koja je pristajala uz stolnjak, i ten koji se slagao s bojom kave. Platio sam račun i izašao na ulicu, do Quinto Theatrea. Bila su dva sata. Zaključio sam da probe vjerojatno još traju. Ako je premijera bila zakazana za vikend, sigurno se održavaju.

Kazalište je bila velika, masivna zgrada bez prozora. Štukatura je opadala na mnogim mjestima, a dva zubom vremena načeta stupa podržavala su trijem. Na svakom od njih stajao je plakat koji je najavljivao premijeru *The Ironista*, najnovije drame Francisa Marvella. Na zidu pokraj blagajne bio je niz fotografija na velikom plavom kartonu: gospođica Jeanette Dermott kao Clara, mlada plavuša sjajnih, sanjarskih očiju; zatim gospođa Leigh Galloway kao “supruga”, žena tvrdih crta lica s profesionalnim osmijehom i zubima spremnim da navali na imaginarnu publiku.

Treći lik u toj blještavoj trojci privukao mi je pažnju: muškarac u srednjim tridesetima, velikih, tužnih očiju i malih usana. Kovrčava

plava kosa nadvila mu se nad visoko, blijedo čelo. Fotografija je prikazivala njegov lik iz profila, koji je bio vrlo privlačan. Gospodin James Slocum, stajalo je ispod slike, kao "Ironičar". Ako se moglo vjerovati fotografiji, lice gospodina Jamesa Slocuma bilo je san svake djevojke. No, ne i moj.

Iza ugla se pojavio predratni model Packard Sedana, zaustavio se pred kazalištem i iz njega je izišao neki mladić u tijesnim izbljedjelim trapericama i šarenoj havajskoj košulji. Odjeća mu nije pristajala uz šofersku kapu, i čini se da je i sam toga bio svjestan jer ju je nehajno bacio na sjedalo. Imao je sjajnu crnu kovrčavu kosu i oči koje su mu na suncem opaljenom licu djelovale blijedo. Još jedan san svake djevojke. Pasli su u stadima na kalifornijskim pašnjacima.

San broj dva gurnuo je teška vrata koja su se zanjihala za njim. Pričekao sam minutu, a onda krenuo za njim u predvorje. Bilo je malo i slabo osvijetljeno. Mladić se negdje izgubio, ali kroz jedna je vrata dopirao žamor. Prešao sam preko predvorja i ušao u gledalište. Bilo je polumračno, jedino je pozornica bila osvijetljena. Sjeo sam na najbliže sjedalo i pitao se što zaboga radim ondje.

Scena je bila postavljena, engleska dnevna soba s autentičnim pokućstvom, ali glumci još nisu bili u kostimima. James Slocum, izgledajući jednako privlačno kao i na fotografiji, u žutom puloveru s okovratnikom, nalazio se na sceni s plavokosom djevojkom, koja je bila odjevena u hlače. Razgovarali su na sredini pozornice.

"Roderick", govorila je djevojka, "jesi li doista svjestan moje ljubavi prema tebi? Zašto nikada nisi ničim pokazao da to znaš?"

"Zašto bih?" Slocum je slegnuo ramenima, kao da se dosađuje. "Ti si bila zadovoljna time da me voliš, a ja da budem voljen. Naravno, učinio sam sve da te ohrabrim."

"Da me ohrabriš?" Izrekla je ovo s pretjeranim iznenađenjem, a glas joj je pomalo zaškripao. "Ali, nikada nisam znala."

"Pobrinuo sam se za to, sve dok ne prijeđeš onu tanku liniju koja dijeli obožavanje od strasti. Međutim, uvijek sam bio spreman upaliti ti cigaretu, pohvaliti haljinu..." Napravio je znak rukom u zraku.

"Ali tvoja žena! Što je s njom? Zar si me namjerno gurao u mračne vode preljuba?"

"Mračne, draga moja? Posve suprotno, strast blješti svjetlom tisuću sunaca, jasna poput zore, i sjajna poput duge!" Izgovarao je ove

riječi kao da doista vjeruje u njih, zvečećim glasom koji je sadržavao samo tračak hrapavosti.

“Roderick, ja te mrzim, bojim te se i obožavam te”, izjavila je djevojka. Bacila mu se pod noge poput balerine.

Pružio je obje svoje ruke prema njoj i podigao je na noge. “Obožavam biti obožavan”, odgovorio je polako.

Mršava je figura nervozno koračala u udubljenju za orkestar. Sada je vješto, poput antilope, skočila na pozornicu.

“Sjajno”, rekao je. “Doista sjajno. Dobro ste shvatili što sam htio pokazati tim prizorom. Ipak, možete li, gospođice Dermott, istaknuti malo jasnije kontrast između mržnje i straha s jedne strane, i obožavanja s druge? Napokon, to je ključna stvar prvog čina: podvojenost Clarinog odgovora Ironičaru, u kojem se prikazuje ambivalentnost njegovog odnosa prema ljubavi i životu.”

“Naravno, gospodine Marvell.”

To je vjerojatno redatelj i autor predstave, pomislio sam. Bila je to vrsta drame koju bi samo majka ili glumac mogli voljeti, djelo koje je parodiralo samo sebe. Lažna sofisticiranost visokog sjaja, a bez sadržaja i nutrine.

Ogledao sam se po mračnom gledalištu, koje mi se učinilo još većim jer je bilo gotovo prazno. Nekoliko se ljudi skupilo u prvim redovima, u tišini promatrajući glumce kako prožvakavaju svoje besmislice. Ostala su sjedala bila prazna, izuzevši par koji je sjedio nekoliko redova ispred mene. Kad su mi se oči priviknule na tamu, razaznao sam mladića i djevojku, blisko spojenih glava. Momak je, barem, pokušavao obgrliti djevojku, a ona se u znak prosvjeda premjestila na susjednu stolicu.

Prepoznao sam ga kad se nagnuo na stranu i obratio se djevojci: san broj dva. “K vragu”, rekao je. “Ponašaj se prema meni kao prema smeću. Kad god pomislim da sam postigao nešto s tobom, ti se povučeš u svoj mali iglu i zalupiš mi vratima pred nosom.”

“Iglu nema vrata. U nj se uvučeš kroz tunel.” Govorila je tiho i ukočeno.

“Evo, sad se praviš važna.” Nastojao je šaptati, ali ljutnja je izbijala iz njegovog glasa. “Misliš da si tako pametna. I ja bih tebi mogao pričati o stvarima o kojima nikad nisi čula.”

“Ne zanima me. Uostalom, nastojim pratiti predstavu i bolje da me ostavite na miru, gospodine Reavis.”

“Gospodin Reavis! Zašto si odjednom tako formalna? Prošle noći kad sam te poveo kući bila si drukčija.”

“Lažeš! Zabranjujem ti da tako razgovaraš sa mnom.”

“To ti misliš. Ne možeš se poigravati sa mnom, razumiješ li? Ja nisam bilo tko. Mogao bih imati žena koliko mi srce poželi.”

“Znam da ste neodoljivi, gospodine Reavis. Ja sam zasigurno nenormalna kad odolijevam svim tim čarima.”

“Riječi ne znače ništa”, povikao je bijesno. “Sad ću ti pokazati nešto što doista nešto znači.”

Zagrlio ju je prije nego što se uspjela pomaknuti. Prigušeno je kriknula udarajući ga šakama po licu.

Međutim, rukama joj je čvrsto obuhvatio glavu i snažno je poljubio. Čuo sam škripanje sjedala i njen dah, ali sam i dalje ostao na svom mjestu. Poznavali su jedno drugoga bolje nego što sam ja znao njih, a njoj se, ondje gdje je sjedila, ionako ništa nije moglo dogoditi.

Napokon ju je pustio. Ipak, ostao je stajati nad njom.

“Gade!” povikala je. “Gade jedan.”

Riječi su ga snažno pogodile, kao da ga je poprskala blatom. “Ne zovi me tako!” Zaboravio je na šaputanje.

Posezao je rukama za njenim ramenima, ili vratom.

Već sam napola ustao kad su se upalila svjetla. Razgovor na pozornici je utihnuo i svi su, s Marvellom na čelu, pohitali prema mladom paru. U Marvellovu se glasu osjećao jaki engleski akcent:

“Stvarno! Što se tu, do vraga, događa?” Zvučao je poput učitelja koji je uhvatio jednog od učenika na djelu.

Mladić je ustao i djelomično se okrenuo, naslonivši se na sjedalo. Kretnje su mu bile nespretne, ali u očima mu se nazirala prijetnja.

Slocum je istupio naprijed i položio svoju ruku na Marvellovo rame. “Ja ću to srediti, Francis.” Zatim se okrenuo prema djevojci, koja je sjedila napeto na svom mjestu. “No, Cathy, što se dogodilo?”

“Ništa, tata.” Glas joj je opet bio miran. “Sjedili smo i razgovarali, a Pat je malo poludio. To je sve.”

“Poljubio te je”, rekao je Slocum. “Vidio sam vas s pozornice. Obriši lice, poslije ćemo razgovarati.”

Ona prinese ruku ustima. "Da, tata", reče kroz prste. Bila je lijepa djevojka i mlađa nego što bi se moglo zaključiti prema riječima koje je izrekla.

Mladić ju je pogledao odozgo, a zatim je bacio pogled na njezina oca. "Ne", rekao je. "Ona nema nikakve veze s time. Ja sam je pokušao poljubiti i ona se oduprla."

"Priznajte to, dakle, Reavis?"

Momak se približio Slocumu. Nadvisivao ga je za pola glave. U svom žutom puloveru, Slocum je bio taj koji je izgledao poput kakvog mladića.

"Zašto to ne bih smio priznati?" upitao je Reavis. "Ne postoji zakon koji zabranjuje ljubljenje djevojke -"

Slocum je odvratio bijesno: "Kad je u pitanju moja kći, određene su stvari nemoguće i nevjerojatne i" - tražio je riječ i pronašao ju je - "pogrešne. Nijedan šofer -"

"Neću zauvijek biti šofer -"

"Dobro ste to rekli. Više to i niste."

"Pretpostavljam da želite reći da sam otpušten", dobacio je podrugljivo.

"Tako je."

"Ma nemojte! Vi biste mene otpustili. Niste mi nikada ni isplatili plaću. Kao da i želim taj prokleti posao. Baš mi je stalo do njega."

Gledali su se oči u oči. Marvell se progurao između njih, i položio ruku na Reavisove grudi. "To bi bilo dovoljno. Najbolje da odmah odete, mladiću. Inače ću pozvati policiju."

"Zato što sam mu rekao što je zavrijedio?" Reavis se na silu nasmijao. "Uostalom, odavno bih već otišao da nema Cathy. Taj mi podlac samo pravi uslugu."

Cathy ustane, očiju punih suza. "Odlazi, Pat. Ne budi takav prema ocu."

"Čuli ste, Reavis", reče Slocum crven u licu. "Odlazite i ne vraćajte se više. Poslat ćemo vam vaše stvari."

Napetost je popustila. Reavis je znao da je pobijeđen i to se vidjelo po njegovim opuštenim ramenima.

Okrenuo se prema Cathy, ali ona mu nije htjela uzvratiti pogled. Prije nego se pažnja usmjerila na mene, odlučio sam otići. Izašao sam u predvorje.

Fotografija glavnog junaka (Ironičara), na stropu iznad kazališta, bila je obasjana popodnevnim suncem.

Drama koja se upravo odigrala u gledalištu bila je mnogo bolja od one koju su uvježbavali na pozornici.

3

Pronašao sam telefonsku govornicu u drogeriji u istom bloku. U telefonskom imeniku Nopal Valleya nisam pronašao ime Jamesa Slocuma, ali je u njemu bio broj telefona gospođe Olivije Slocum, vjerojatno njegove majke. Okrenuo sam broj i začuo hrapav glas:

“Kuća Slocumovih.”

“Želio bih razgovarati s gospođom Jamesa Slocuma, molim vas.”

Netko je prebacio liniju na drugi telefon: “U redu, gospođo Strang. Preuzimam vezu.”

Gospođa Strang je progundala nešto i maknula se s linije.

“Archer na telefonu”, rekao sam. “Tu sam u Quintu.”

“Nadala sam se da ćete nazvati. Što je?”

“Slušajte, gospođo Slocum. Meni su praktično vezane ruke. Ne smijem postavljati pitanja ni uspostavljati veze. Ne postoji li neki način kako da se upoznam s vašima - vašim mužem, barem?”

“Ali on nema nikakve veze s tim. Samo ćete pobuditi sumnju.”

“Ne nužno. Naprotiv, to će se dogoditi budem li njuškao uokolo bez pravog objašnjenja.”

“Zar ste već obeshrabreni?” upita ona.

“Ja nikada nisam obeshrabren. Ali ovako vam ne mogu pomoći. Da barem imate popis osumnjičenih.”

“Međutim, ni na koga ne sumnjam. Zar je slučaj doista tako beznadan?”

“Osim ako mi se posreći i krivac naleti na mene na ulici i sve mi lijepo prizna. Radi se o osobitoj stvari, nimalo nalik na uobičajene brakorazvodne slučajeve. Moram bolje upoznati sve koji vas okružuju.”

Rekla je vrlo meko: “Hoćete li i mene uhoditi, gospodine Archer?”

“Teško. Pa ja radim za vas. Međutim, odnekud moram početi, a to ste vi i vaša obitelj. Već sam vam vidio muža i kćerku, ali to nije dovoljno.”

“Ja sam vam izričito zabranila da se približite mojem mužu.”

Teško sam pratio njena raspoloženja. Promijenio sam svoje: “Ako mi ne dopustite da radim kako želim, sve ću napustiti. Vratit ću vam vaš novac.”

U tišini koja je uslijedila, čuo sam je kako olovkom udara o telefon. “Ne”, rekla je naposljetku. “Učinite sve što možete. Imate li kakav

razuman prijedlog -“

“Ne znam baš je li razuman, ali možda upali. Imate li prijatelja u Hollywoodu? Iz filmskog svijeta?”

Nastala je tišina. “Mildred Fleming, tajnica u jednom studiju. Danas smo zajedno ručale.”

“U kojem studiju?”

“Čini mi se u Warneru.”

“U redu. Recimo da ste razgovarale o Marvellovoj drami. Vi ste je hvalili, a ona vam je rekla da ima prijatelja koji radi za nekog filmskog agenta. To sam ja.”

“Razumijem”, odgovorila je polako. “Da, to je sasvim prihvatljivo rješenje. Uklapa se u današnji program. Naime, danas priređujemo koktel za Jamesove prijatelje. Možete li doći u pet?”

“Mogu.”

“Dobro, gospodine Archer.” Dala mi je upute kako da pronađem kuću i prekinula razgovor.

Oznojio sam se sjedeći u zagušljivoj telefonskoj govornici, pa sam se presvukao u kratke hlače i otišao na kupanje. Plavozeleni valovi podizali su se sporo iznad površine. Dalje na pučini, nekoliko bijelih jedara ocrtavalo se na horizontu. Skočio sam u val koji je upravo nadolazio i otplivao četvrt milje na pučinu. Ondje me je zaustavila morska trava, zamršena barijera smeđih i žutih cjevčica i korijenja koje je plutalo duboko u vodi. Mrzio sam taj dodir podvodnog života.

Okrenuo sam se na leđa i tako plutao gledajući u nebo. Oko mene je bio samo hladni, bistri Pacifik, a na obzoru ništa osim velikog plavog svemira. U tom sam trenutku, više nego ikad, bio najbliži čistoći i slobodi, i najudaljeniji od ljudi. Izgradili su plaže od San Diega pa sve do Golden Gatea, prokrčili autoceste kroz planine, posjekli tisuću godina stara stabla sekvoja, i postavili gradsku divljinu u pustinji. Ipak, nisu mogli dirnuti ocean. Izlivali su u njega svoju kanalizaciju, ali nisu ga mogli onečistiti.

Nije bilo ničega u južnoj Kaliforniji što ne bi mogao riješiti ili izliječiti skok u ocean. Osim što je bilo previše Ararata, a ja nisam bio nikakav Noa. Nebo je bilo ravno i prazno, a voda me je hladila. Otplivao sam do morske trave i probijao se kroz nju. Bila je hladna i ljepljiva poput utrobe straha.

Val me je izbacio na plažu na kojoj me dočekaao hladan popodnevni vjetar podižući oko mene pijesak. Ipak, nisam bio plemeniti divljak.

Kad sam poslije pola sata krenuo u Nopal Valley, još mi je uvijek bilo hladno. Autocesta je i na vrhu bila široka i nova, rekonstruirana nečijim novcem. Mogao sam namirisati izvor novca kad sam se spustio u dolinu na drugu stranu. Smrdio sam na pokvarena jaja.

Izvori nafte, iz kojih se podizao sumporni plin, bili su na obroncima s obje strane grada. Vidio sam ih s autoceste: tornjeve gdje je nekada raslo drveće, pumpe tamo gdje su nekoć pasla stada. Grad je, otkad sam ga posljednji put vidio, 1939. ili 1940., narastao poput tumora. Proširio se u svim smjerovima: blokovi kuća, zgrada i raznoraznih stračara prodavača nekretnina, pola milje jednokatnica koje su se pružale duž autoceste; tu su se nalazile ordinacije veterinara, kiropraktičara, kozmetički saloni, restorani, supermarketi, kafići, prodavaonice pića. Izgrađen je i novi hotel na četiri kata, bijela kapelica te dvorana za kuglanje. Glavna je ulica transformirana uz pomoć stakla, plastike i neona. Miran gradić u sunčanoj dolini osvojio je jackpot, a sada nije znao što da učini sa sobom.

Nisu se promijenila samo pročelja zgrada ili broj i marke automobila. I ljudi su bili drukčiji, a bilo ih je i previše. Gomile muškaraca čija su lica bila određena suncem, radom i dosadom prolazili su ulicama, izlazili i ulazili iz barova, tražeći zabavu ili neprilike. Na ulici je bilo vrlo malo žena. Policajcu na uglu visjele su korice s revolverom, bile su otkopčane i iz njih je virila drška.

Cesta je skrenula desno, uskim usjekom zaobišla brdo - i preda mnom su se pojavile planine, tamna sivoplava masa u rano predvečerje. Tada sam na brijegu ugledao kuću, napola skrivenu iza golemih hrastova. Dovezao sam se do ograde i tu sam zaustavio automobil, izašao i otvorio vrata. S obje se strane protezala, dokle god je pogled sezao, visoka ograda zaštićena u gornjem dijelu bodljikavom žicom.

Cesta unutar ograde bila je svježije pošljunčana, a s obje strane pratila su je dva niza mladih palmi. Pred kućom je bilo parkirano nekoliko automobila; među njima je bio i stari Packard, kojeg sam već vidio ispred kazališta u Quintu. Pronašao sam slobodno mjesto, izašao iz auta i krenuo prema kući travnjakom koji se sastojao od nekoliko terasa, vješto izbjegavajući prskalice za vodu.

Kuća je bila sagrađena od tamnosmeđe opeke. Bila je pokrivena teškim krovom od crvenih crijepova i doimala se masivno poput tvrđave. Duboki trijem zauzimao je prednji dio. Popeo sam se niskim, betonskim stepenicama. Onda sam ugledao ženu u crvenom puloveru i hlačama. Glavu je nagnula nad knjigom, a crvene harlekinske naočale samo su povećale dojam potpune udubljenosti u čitanje. Koncentracija je bila stvarna; ničim nije odavala da me je čula ili vidjela, sve dok nisam progovorio:

“Oprostite. Tražim gospođu Slocum.”

“Oprostite vi meni.” Pogledala me iznenađeno, skinuvši naočale. Bila je to Cathy Slocum; dotad je nisam prepoznao. Naočale i njen cjelokupni izgled postarali su je za nekih desetak godina, a oblik njenog tijela također je bio zavaravajući. Pripadala je ženama koje brzo sazru. Oči su joj bile velike i duboke poput majčinih, no imala je ljepše crte lica. Razumio sam šoferovu strast prema njoj. Međutim, bila je vrlo mlada.

“Zovem se Archer”, rekao sam.

Gledala me je dugo, ali me nije prepoznala. “Ja sam Cathy Slocum. Želite li vidjeti majku ili baku?”

“Majku. Pozvala me je na zabavu.”

“To nije njena zabava”, rekla je, mrmljajući to više sebi u bradu. Ipak, onda me se prisjetila i upitala vrlo ljubazno: “Jeste li vi majčin prijatelj, gospodine Archer?”

“Prijatelj prijatelja. Želite li možda i moje mjere?”

Pocrvenjela je. “Žao mi je, nisam željela biti nepristojna - vidimo, znate, tako malo stranaca.” Na taj se način mogla protumačiti njena naklonost prema šoferu. “Majka je upravo došla s bazena, presvlači se, a otac još nije stigao. Hoćete li sjesti?”

“Hvala vam.” Slijedio sam pogledom njeno visoko, lijepo tijelo, zabavljen činjenicom da se u njemu skrivao tinejdžer kojeg je trebalo podsjećati na pravila lijepog ponašanja. Ipak, ona nije bila uobičajeni tinejdžer.

Kad je odložila knjigu na jastuk između nas, pročitao sam naslov. Bila je to knjiga o psihoanalizi.

Započela je razgovor, mašući naočalama. “Zabava je posvećena očevoj ulozi u drami koju uvježbava u kazalištu u Quintu. On je doista vrlo dobar glumac.” Izrekla je ovo pomalo kao da se brani.

“Znam. Mnogo je bolji od samog komada.”

“Jeste li ga već vidjeli?”

“Nešto malo danas popodne.”

“I, što mislite? Zar nije dobro napisan?”

“Dovoljno dobro”, odgovorio sam bez oduševljenja.

“Ali što stvarno mislite o predstavi?”

Pogled joj je bio tako iskren i djetinjast da sam joj odgovorio. “Trebalo bi odustati od naslova, napisati novo djelo i izmisliti novi naslov. Ako je ono što sam vidio bio doista taj komad.”

“Ali svi koji su vidjeli dramu, misle da je riječ o remek-djelu. Zanimajte li se za kazalište, gospodine Archer?”

“Pitate li me znam li doista o čemu govorim? Vjerojatno ne. Radim za čovjeka u Hollywoodu koji je filmski agent. Poslao me je da pogledam tu dramu.”

“Oh”, uzdahnula je. “Hollywood. Otac kaže da je previše literarna za Hollywood i da nije napisana po uobičajenoj formuli. Gospodin Marvell je namjerava postaviti na Broadwayu. Njihovi su standardi mnogo umjereniji, zar ne?”

“Mnogo. Tko je gospodin Marvell? Znam da je pisac i redatelj djela...”

“On je engleski pjesnik. Pohađao je Oxford, a ujak mu je lord. Dobar je očev prijatelj, i otac osobito voli njegovu poeziju. I ja sam je pokušala čitati, ali nisam ništa razumjela. Strašno je teška i simbolična, poput poezije Dylana Thomasa.”

Ime mi nije ništa značilo. “Hoće li vaš otac nastupati i kad Marvell bude izvodio svoju dramu u New Yorku?”

“Oh, ne.” Naočale su opisale puni krug i udarile u koljeno. Ponovo ih je stavila na nos. Produljile su joj i postarale lice učinivši ga zanimljivijim. “Otac samo pomaže Francisu. On nema glumačkih ambicija premda je doista dobar glumac, zar ne?”

Posvemašnji amater, pomislio sam. Međutim, na glas sam izrekao: “Nema nikakve sumnje u to.” Kad je god djevojka spomenula oca, što je često činila, usne bi joj se nekako omekšale, a ruke se smirile.

Ipak, kad se James Slocum nekoliko minuta kasnije pojavio na verandi s Marvellom pokraj sebe, gledala je kao da ga se boji. Prsti su joj se isprepleli, i ja sam primijetio da su joj nokti vrlo kratki.

“Zdravo, tata”, izusti ona kroz napola zatvorena usta.

Krenuo je prema nama. Bio je to čovjek srednje visine i uskih ramena. "Želio sam razgovarati s tobom, Cathy. Nadao sam se da ćeš me čekati u kazalištu."

"Da, tata." Okrenula se prema meni. "Poznajete li mog oca, gospodine Archer?"

Ustao sam i pozdravio ga. Odmjerio me tužnim, smeđim očima i pružio mi mlohavu ruku. "Francis", rekao je plavokosom muškarcu koji je stajao iza njega, "potraži piće za sebe i Archera. Htio bih nakratko porazgovarati s Cathy."

"U redu", odvratio je Marvell. Dotaknuo je blago moj lakat i poveo me kroz ulazna vrata. Cathy nas je promatrala kako odlazimo. Slocum je stajao u glumačkoj pozi, ne skidajući pogled s nje.

Ušli smo u dnevnu sobu, tamnu i hladnu poput špilje. Prozori su bili malobrojni i maleni, prekriveni zastorima koji su sprečavali prodor svjetlosti. Mutno svjetlo padalo je na pod od crne hrastovine, djelomično pokrivena perzijskim sagom. Namještaj je bio težak i star: veliki ormar od ražinog drva na jednom kraju sobe, izrezbaren u stilu devetnaestog stoljeća, krute stolice od mahagonija, tapeciran divan ispred dubokog kamina. Grede koje su podržavale strop od gipsa bile su također od crne hrastovine. Luster od žućkastog kristala visio je s grede u sredini poput kakvog stalaktita.

"Čudno staro mjesto, zar ne?" dobacio mi je Marvell. "Pa, što ćete popiti, momče? Viski sa sodom?"

"U redu."

"Čini se da ću sam morati potražiti led."

"Ne morate se truditi radi mene."

"Nije to nikakav trud. Znam gdje se što nalazi." Udaljio se onako uspravan i lepršave kose. Iako nećak lorda, bio je vrlo ljubazan i služan.

I ja sam imao ujaka, pokojnog ujaka Jacka. Pokušao sam se sjetiti kako je izgledao. Prisjetio sam se samo njegovog mirisa, radilo se o mješavini ruma, ulja za kosu, jakog svježeg znoja i dobrog duhana, i okusa tamnih čokoladnih cigareta koje mi je donio onog dana kad me je otac po prvi put vodio u San Francisco; međutim, nisam se mogao sjetiti njegovog lica. Majka nikada nije čuvala njegove fotografije, sramila se što u obitelji ima profesionalnog boksača.

Žamor glasova privukao me prozoru koji je gledao na verandu. Sjeo sam na stolicu skriven teškim zavjesama i poluspuštenim kapcima. Cathy i njen otac razgovarali su sjedeći na njihaljci.

“Poslije ga više nisam vidjela”, rekla je napeto. “Izašla sam, ušla u auto i odvezla se kući.”

“Ali ja znam da te je odvezao kući. Upravo sam vidio njegovu kapu na prednjem sjedalu.”

“Vjerojatno ju je prije tamo ostavio. Kunem se da ga nisam vidjela poslije.”

“Kako da ti povjerujem, Cathy?” U njegovu se glasu osjećala iskrena patnja. “I prije si mi lagala, također o njemu. Obećala si da nećeš imati ništa s njim, ni s bilo kojim drugim muškarcem, barem dok ne odrasteš.”

“Ali nisam učinila ništa loše.”

“Dopustila si mu da te poljubi.”

“Natjerao me je. Pokušala sam pobjeći.” U glasu joj se osjetilo uzbuđenje.

“Sigurno si ga nečim ohrabrila. Muškarac se ne ponaša tako bez razloga. Razmisli, Cathy, jesi li rekla ili učinila nešto što ga je moglo ohrabriti?” Pokušavao je biti hladan i nepristran ispitivač, ali bol i bijes sve su jače odzvanjali u njegovu glasu.

“Ohrabrila ga? Kako to grozno zvuči.” Plačem je popratila posljednje riječi.

“Draga”, rekao je Slocum blago. “Jadnice moja.“Njihaljka je zaškripala kad se nagnuo prema njoj, a jecaj se polako stišao. “Nisam te želio povrijediti, Cathy. Sve to radim zato što te volim.”

“I ja tebe volim, tata.” Riječi su bile prigušene.

“Kad bih barem mogao vjerovati u to”, rekao je nježno.

“Ali, to je istina. Mislim da si najbolji čovjek na svijetu.”

Bilo je nešto čudno u tom razgovoru. Moglo se lako raditi o dvoje ljubavnika.

“Oh, Cathy”, rekao je slomljeno. “Što da učinim s tobom?”

Treći se glas umiješao u razgovor: “Što pokušavaš učiniti s njom, James?” Bila je to Maude Slocum, hladna i ljutita.

“To se tebe ne tiče”, odgovorio joj je.

“Mislim da me se itekako tiče. Ona je moja kći, ako nisi znao.”

“Svjestan sam toga, draga. Ali to ne znači da ona ne mora imati dobar, pristojan život.”

“Neće ga ni imati ako je nastaviš uznemiravati i ići joj na živce.”

“Zaboga, majko!” Cathy je uzviknula kao da se obraća malom djetetu. “Svađate se zbog mene. Zašto ne postupate sa mnom kao s ljudskim bićem?”

“Pokušavam, Cathy. Ali ti me nikada ne slušaš. Znam nešto o tome...” Zaustavila se.

“Ako toliko znaš, zašto to ne iskoristiš? Već godinama slušam samo vaše svađe, i već mi je dosta.”

Onda su se začuli djevojčini koraci dok je prelazila preko verande. Slocumovi su utihnuli. Prošla je puna minuta prije nego što je žena progovorila glasom koji sam jedva prepoznao: “Ostavi je na miru, James. Upozoravam te.”

Zadrhtao sam od tog promuklog šapta.

4

Vratio sam se u sredinu sobe i počeo listati magazin Theatre Arts koji je ležao na stolu. Uskoro se vratio Marvell sa zdjelom punom leda, čašama, viskijem i sodom, noseći sve to na velikom poslužavniku. "Oprosti na zakašnjenju, stari. Domaćica je zauzeta pravljenjem sendviča, pa mi nije nimalo pomogla. Volite li jak viski?"

"Natočit ću sam, hvala." Pomiješao sam viski s mnogo sode. Još je bilo rano, tek nekoliko minuta iza pet, barem po mom satu.

Marvell je, natočivši sebi nešto manje pića od mene, otpio dva gutljaja. "Slocumovi su gostoljubivi", rekao je, "ali gotovo uvijek kasne. Čovjek se mora brinuti sam za sebe. Cathy me je obavijestila da radite kao filmski agent?"

"Tako nešto. Radim za čovjeka koji kupuje autorska prava ako smatra da djela imaju filmski potencijal. Tada pokušava zainteresirati producenta ili napraviti ugovor s kakvom filmskom zvijezdom."

"Razumijem. Mogu li znati ime tog gospodina?"

"Na žalost, ne. Nije mi dopušteno koristiti njegovo ime, jer to povećava cijenu." Improvizirao sam, ali poznavao sam barem dvadesetak ljudi u tom poslu, i neki od njih postupali su na ovaj način.

Naslonio se u stolici i prebacio nogu preko noge. Iznad čarapa provirivale su blijede noge, gotovo bez dlaka.

"Ne mislite ozbiljno da je drama pogodna za ekranizaciju?"

Polako sam pijuckao svoje piće. "Nikada ne brzam sa zaključcima. Plaćen sam da pogledam drame ljetnih kazališta, a to i činim. Ima mnogo mladih talenata koji još nisu otkriveni. U svakom slučaju, moram vidjeti sve predstave prije nego što podnesem izvještaj."

"Opazio sam vas danas popodne", rekao je. "Što se zapravo dogodilo prije one strašne scene između Cathy i njena oca?"

"Ne znam. Promatrao sam što se događalo na pozornici."

Otišao je po još jedno piće krećući se sobom poput plahog konja. "Djevojka je pravi problem", dobacio je preko ramena. "Jadni James jednostavno trpi od svih tih žena koje ga okružuju. Manje odgovoran čovjek odavno bi pobjegao."

"Zašto?"

"Iskrpljuju ga emocionalno." Blijedo se nasmiješio. "Majka je počela s time kad je bio dijete i tako nastavila godinama. A on, zapravo, ni

ne zna da su mu uvijek nametali tuđe mišljenje. Sada to čine njegova žena i kći. To je posve oslabilo njegovu emocionalnu čvrstoću.”

Shvativši da je rekao previše, naglo je promijenio predmet razgovora: “Uvijek sam se pitao zašto njegova majka želi živjeti na tom brijegu. Mogla bi živjeti bilo gdje, znate, ali je izabrala polagano umiranje na tom strašnom suncu.”

“Nekima se to sviđa”, odvratio sam. “Ja sam rođen ovdje u Kaliforniji.”

“Ali zar vam nikada ne dosadi ubitačna jednoličnost vremena?”

Počeo sam objašnjavati, po ne znam koji put, da južna Kalifornija, poput većine mediteranskih područja, ima dva godišnja doba, i da ljudima koji ne primjećuju razliku nedostaje jedno ili više od pet osjetila.

“Oh, dobro, dobro”, složio se pomirljivo dok je točio još jedno piće. Čini se da viski uopće nije imao utjecaj na njega. Bio je to blag, rječit i ekscentričan čovjek od kojega sam uspio doznati jedino da mu je James Slocum uistinu bio drag. Sve ostalo što je rekao ili učinio bilo je napravljeno tako da nisam mogao shvatiti pravu bit.

Razveselio sam se kad je Maude Slocum ušla u sobu. Široko se smiješila. Činilo se da je osjećaje ostavila na trijemu zadobivši puni nadzor nad sobom. Ali njene su oči gledale kroz mene nekamo u daljinu.

“Zdravo, Francis”, pozdravi ga, a on se napola digne iz stolice i zatim se ponovo spusti u nju. “Morate mi oprostiti, gospodine Archer, strašno sam loša domaćica.”

“Naprotiv.” Bila je odjevena tako da privuče pažnju. Imala je crnu pamučnu haljinu s bijelim prugama, tijesno pripijenu uz tijelo. Dulje sam vrijeme zadržao pogled na njoj.

“Francis”, rekla je umiljato, “hoćeš li, molim te, potražiti Jamesa. Negdje je vani.”

“U redu, draga.” Čini se daje Marvell bio zadovoljan što je našao ispriku da iziđe, pa je brzo napustio sobu.

U gotovo svakoj bogatijoj obitelji postojao je jedan ovakav privjesak, nepotreban, beskoristan i zauzet sitnim dužnostima. Ako Maude Slocum i on nisu bili vrlo vješti glumci, Marvell nije bio vrh tog bračnog trokuta.

Ponudio sam se da joj natočim piće, ali ona je to učinila sama. “Mrzim viski, ali James tako voli praviti koktele. Onda, gospodine Archer, jeste li istražili kućne tajne i sve ostalo?” Pitanje je bilo postavljeno u šali, no ona je htjela čuti odgovor.

Pogledao sam prema otvorenom prozoru i odgovorio nešto tiše: “Jedva. Malo sam razgovarao s Marvellom i Cathy. Nikakvih kostura u ormaru.” No, u kući se osjećala prilična napetost.

“Nadam se da ne mislite da Francis i ja...”

“Ne mislim ništa o njemu, uopće ga ne razumijem.”

“On je jednostavan, rekla bih - savršeno dobar dječak. Britanska vlada uskratila mu je prihode i sada očajnički pokušava ostati u Sjedinjenim Državama. Ne može podnijeti svoju obitelj.” Naglo je prestala brbljati i glas joj se uozbilji: “Što mislite o Cathy?”

“Vrlo pametna djevojka. Koliko ima godina?”

“Još nije navršila šesnaest. Zar nije dražesna?”

“Dražesna”, ponovio sam. Pitaо sam se što ju je mučilo. Iako sam bio potpuni stranac, bilo joj je osobito stalo da imam dobro mišljenje o njoj i njejoj kćeri. Njena je nesigurnost započela mnogo prije nego što mi je predala ono pismo. Neka krivica ili strah podsjećali su je na prošlost.

“Ljupkost ostaje u obitelji, zar ne?” rekao sam. “Kad smo već kod toga, želio bih upoznati vašu svekrvu.”

“Ne razumijem zašto...”

“Pokušavam stvoriti cjelovitu sliku, a ona je središnja osoba u njoj, zar ne? Da ukratko ocijenimo situaciju: vas toliko ne brine tko je poslao ono prvo pismo, koje je sada na sigurnom u mom džepu, nego mogući učinak drugog pisma. Ako ne mogu zaustaviti pisma na njihovu izvoru, možda bih mogao otkloniti njihove posljedice.”

“Kako?”

“Ne znam. Najvažnije je da vaš muž, kći i svekrva ta pisma ne shvate ozbiljno. Inače bi vaš muž mogao tražiti razvod, a kći bi vas prezrela...”

“Ne govorite tako.” Naglo je spustila čašu na stolić između nas.

Ipak, ja sam nastavio: “Svekrva bi vam mogla uskratiti prihode. Razmišljao sam o tome da čitavoj obitelji pošaljem gomilu anonimnih pisama s različitim optužbama. Ono koje tereti vas, izgubilo bi se u gomili, zar ne?”

“Zaboga, ne! Ne bih to mogla podnijeti, nitko od nas to ne bi mogao podnijeti.” Iznenadila me žestina njene reakcije. Cijelo joj je tijelo drhtalo od uzbuđenja.

“Samo sam se poigravao s tom mogućnošću. Potrebno je malo dotjerivanja, ali ima nešto u tome.”

“Ne, to je strašno. Sve bi nas zaprljalo...”

“U redu”, rekao sam, “u redu. Vratimo se sada vašoj svekrvi. Ona bi vas mogla slomiti, zar ne? Njenim se novcem vodi ova kuća?”

“Novac je, zapravo, i Jamesov. Ona upravlja imetkom za svog života, ali po očevoj oporuci dužna je brinuti se o Jamesu. Daje nam tristo dolara na mjesec, tek nešto više nego što daje kuharici.”

“A mogla bi platiti i više?”

“Kad bi to željela. Ima prihod od pola milijuna, a nekretnine vrijede nekoliko milijuna. Međutim, ne želi prodati ni komadića.”

“Nekoliko milijuna? Nisam znao da je riječ o tolikoj svoti.”

“Da, otkrivena su nalazišta nafte”, odvratila je ogorčeno. “No, što se Olivije tiče, nafta može ostati u zemlji sve dok se svi mi ne pretvorimo u prah.”

“Pretpostavljam da između vas dvije nema mnogo ljubavi.”

Slegnula je ramenima. “Odavno sam prestala pokušavati popraviti naš odnos. Nikada mi nije oprostila što sam se udala za Jamesa. On je bio njena maza, a ja sam se udala za njega dok je bio još mlad.”

“Mazi se ne daje tristo dolara na mjesec, osobito ako majka naslijedi nekoliko milijuna.”

“Toliko je dobivao i kad je išao na fakultet. Nije povisila ni za cent kad se rodila Cathy. Neko vrijeme prije rata uspjeli smo od toga živjeti u vlastitoj kući. Onda su cijene porasle, pa smo se vratili mami.”

Sljedeće sam pitanje postavio što sam taktičnije mogao: “A što James radi?”

“Ništa. Nitko ga nikada nije potaknuo da sam zarađuje za život. On je bio njen jedini sin i htjela ga je zadržati uza se. U tome joj je pomogao džeparac koji nam daje. Tako ga je uhvatila u mrežu.”

Oči su joj bile uperene nekamo iza mene. Nakratko mi je palo na pamet da bih joj učinio uslugu kad bih njenoj svekrvi pokazao pismo koje sam imao u džepu i time zauvijek prekinuo sve veze u toj obitelji. Bilo je moguće da je to možda bila i njena nesvjesna želja.

Pa ipak, nakon što je šesnaest godina čekala na svoj dio, a štošta je planirala i za svoju kćer, bilo je jasno da će čekati strpljivo do kraja.

Odjednom je ustala. "Povest ću vas do Olivije, kad već moram. Svako popodne provodi u vrtu."

Vrt je bio okružen kamenim zidom moje visine. U njemu je bilo cvijeća svih duginih boja. Sunce je već gotovo zašlo za planinu i danja je svjetlost znatno izgubila na snazi. Olivia Slocum, odjevena u izbljedjelu pamučnu haljinu, obrezivala je ruže dugim škarama.

"Majko!" upozorila ju je snaha još izdaleka. "Ne biste se smjeli tako naprezati. Znete što vam je rekao liječnik."

"Što je to rekao?" upitao sam je šaptom.

"Ima problema sa srcem - kad joj to odgovara."

Olivia Slocum se uspravila i pošla nam ususret. Bila je mnogo mlađa nego što sam očekivao, dosta lijepih premda neodređenih crta lica. Zamišljao sam je kao mršavu i ogorčenu staricu blizu sedamdesete, s kvrgavim rukama kojima drži na uzdi živote ljudi oko sebe. Međutim, nije mogla imati više od pedeset i pet godina, i vrlo se lako nosila s njima. Tri generacije žena obitelji Slocum bile su preblizu jedna drugoj da bi jedna u drugoj tražile utjehu.

"Ne budi smiješna, draga", rekla je snahi. "Liječnik mi je preporučio da se ponekad krećem. Uostalom, ugodno mi je u vrtu kad malo zahladi."

"Dobro, samo nemoj pretjerivati." Glas mlađe žene bio je zajedljiv, i palo mi je na pamet da se dvije žene nikada nisu mogle složiti ni oko čega. "Ovo je gospodin Archer, majko. Došao je iz Hollywooda kako bi vidio Francisovu dramu."

"Doista lijepo od vas. I jeste li je vidjeli, gospodine Archer? Čula sam da je James izvrstan."

"Da, sjajan je." Laganje mi je išlo sve lakše, ali i dalje sam osjećao gorak okus u ustima.

Pogledavši me iskosa, Maude se ispričala i vratila se natrag do kuće. Gospođa Slocum je podigla obje ruke kako bi skinula s glave slamnati šešir i u tom se položaju zadržala dulje nego što je bilo potrebno. Okrenula mi je svoj lijevi profil. Taština je bila njen problem; bila je previše opterećena svojom nekadašnjom ljepotom, i nije mogla dopustiti da ostari, kao što nije ni dopuštala svom sinu da

odrase. Napokon je skinula šešir. Imala je žarkocrvenu kosu, obojanu, i počešljanu preko čela.

“James je neobično svestran”, rekla je. “Poticala sam ga da se zanima za različite stvari i on me nije razočarao. Vi ga, naravno, poznajete samo kao glumca, ali on i slika, i to sa svim dobro, a ima i lijep glas. Nedavno je počeo pisati pjesme. Francis ga potiče u tome.”

“Doista sjajan čovjek”, rekao sam. Morao sam reći nešto kako bih zaustavio njenu bujicu riječi.

“Francis? Oh, da. Naravno, samo mu nedostaje Jamesova energija. Bilo bi dobro kad bi se netko u Hollywoodu zainteresirao za njegov komad. Mene je već molio da mu pomognem, međutim ja nemam novaca za to. Pretpostavljam da ste vi povezani s filmskim studijima, gospodine Archer?”

“Pa, neposredno.” Nastojao sam izbjeći objašnjavanja. Pričala je poput papige, ali oči su joj bile vrlo oštromne. Kako bih promijenio temu, rekao sam, “Zapravo bih želio otići iz Hollywooda. Zaželio sam se mirnog života u provinciji, na imanju kakvo je vaše.”

“Kakvo je moje, gospodine Archer?” Ponašala se prilično zaštitnički. Njezina me reakcija iznenadila, ali ja sam nastavio: “Nikada nisam vidio mjesto na kojem bih radije živio.”

“Razumijem, Maude vas je poslala ovamo.” Glas joj je bio grub. “Ako predstavljate one iz Poreča, molim vas da odmah napustite imanje.”

“Pareco?” To je bilo ime naftne kompanije. Moja jedina veza s njima bila je da sam povremeno koristio njihov benzin. Rekao sam joj to.

Pogledala me je u lice, i očigledno zaključila da ne lažem. “Već me godinama opsjedaju ponudama da prodam imanje i zato posumnjam u svakog došljaka, osobito ako pokaže zanimanje za zemljište.”

“Moje je zanimanje posve osobno”, rekao sam.

“Žao mi je što sam maloprije bila oštra, gospodine Archer. Volim ovu dolinu. Kad smo je moj suprug i ja prvi put ugledali, činila nam se poput raja na zemlji. Postepeno smo pokupovali okolne brežuljke i ovu staru kuću, a poslije smo se ovamo preselili. Moj suprug je pokopan ovdje - bio je stariji od mene - i ja sam odlučila da ću umrijeti ovdje. Zvuči li to sentimentalno?”

“Ne.” Njezina privrženost mjestu bila je više od sentimentalnosti, zvučala je pomalo zastrašujuće. “Mogu razumjeti vašu ljubav prema ovom mjestu.”

“Ja sam dio svega toga”, nastavila je dok joj je pogled lutao daljinom. “Uništili su grad, oskvrnuli dolinu, ali imanje im ne dam. Rekla sam im da će planine ostati na istom mjestu stoljećima i stoljećima poslije njihove smrti. Oni nisu razumjeli o čemu govorim. Vi me razumijete, gospodine Archer, zar ne?”

Promrmljao sam nešto u potvrdnom smislu. Razumio sam dio njenih osjećaja. Jedan moj prijatelj koji je predavao ekonomiju na U.C.L.A. nazvao bi to mističnošću vlasništva. Jedino nisam mogao dokučiti odakle crpi snagu za takvu opsesiju. To se moglo pripisati tome što se osjećala opsjednuta neprijateljem, a u vlastitoj je kući imala jednog petokolonaša - svoju snahu.

“Ponekad mi se čini da su mi planine poput sestara -” Zastala je, kao da je odjednom shvatila da je otišla predaleko. “Ah, vi ste došli na kućnu zabavu”, okrenula se pruživši mi ruku. “Zaista je lijepo od vas što ste malo porazgovarali s jednom starom damom.”

Krenuo sam prema kući uz red čempresa. Našao sam se na livadi na kojoj je bio maleni bazen; uređaji za pročišćavanje bili su sakriveni živicom od čempresa. Površina vode bila je mirna i u njoj su se odražavala stabla, daleke planine i nebo. Pogledao sam prema zapadu gdje je sunce zašlo za planinu. Oblaci su se kovitlali obasjani večernjim rumenilom kao da je sunce uronilo u nevidljivo more zahvativši ga plamenom.

5

Zvuk motora zaustavio me na uglu verande. Pred kućom je već bilo parkirano nekoliko automobila: Jaguar, Cadillac, prastari Rolls Royce. Među palmama se pojavio crni auto koji ovdje nimalo nije pristajao -policijski auto. Promatrao sam ga kako se parkira.

Visoki, krupni čovjek izašao je iz auta i krenuo prema kući. Čak je i u hlačama i sportskoj jakni, te košulji otvorenoj oko vrata, djelovao službeno. Imao je kukast nos, široka usta, isturenu vilicu i kratku, nakostriješenu kosu boje slame.

Primaknuo sam mu se bliže i pozdravio ga: "Dobra večer."

"Dobra večer", odvratio je i nasmiješio se svojim čistim bijelim zubima. Popeo se na trijem, ogledavši se na sve strane prije nego što je pokucao na vrata. Na trenutak su nam se sreli pogledi i ja sam mu upravo htio nešto reći, kad sam spazio Cathy. Bila je na istom mjestu kao kad sam ulazio u kuću. Naginjala se naprijed, pažljivo promatrajući došljaka.

Skrenuo je pogled prema njoj i krenuo joj ususret. "Zdravo, Cathy, kako si?" Glas mu je bio nesiguran, kao da nije znao kako da razgovara s djetetom.

Promrmljala je nešto nerazumljivo i polako krenula prema njemu. Prošla je pokraj njega, sišla stepenicama i zamakla za ugao verande, ne okrećući glavu. Gledao je za njom podigavši ruku. Onda je prste stisnuo u pesnicu, okrenuo se vratima i udario o njih kao da pred sobom ima nečije lice.

Prišao sam mu. "Lijepo je vrijeme, zar ne?"

Pogledao me odsutno; kao da nije čuo što sam rekao ili uopće vidio moje lice. "Aha."

Maude Slocum je otvorila vrata i iznenađeno primijetila: "Ralph? Danas te nisam očekivala."

"U gradu sam sreo Jamesa i pozvao me ovamo na piće." Pokušao se ispričati.

"Uđi", rekla je, "ako te James pozvao."

"Ako sam nepoželjan", odvratio je smrknuo.

"Oh, samo uđi. Bilo bi čudno da dođeš do vrata i odmah odeš. Što bi na to rekao James?"

"Što obično kaže?"

“Ništa, baš ništa.” Ako je to bila neka šala koju su samo njih dvoje razumjeli, nisam imao pojma o čemu je riječ. “Uđi i popij nešto.”

“Iskrivila si mi ruku”, šapnuo joj je prigušenim glasom, prolazeći pokraj nje.

Tijelo joj je bilo napeto poput luka. Nisam znao radi li se o mržnji ili o nekom drugom osjećaju.

Ostala je stajati na dovratku, ne puštajući me u kuću. “Molim vas, otidite, gospodine Archer.” Pokušala je to reći što ljubaznije, ali nije uspjela u tome.

“Niste baš gostoljubivi, zar ne? Osobito ako se uzme u obzir da ste mi vi sami pozvali ovamo.”

“Žao mi je, ali događaji su krenuli neočekivanim tokom, i jednostavno ne mogu podnijeti dodatnu smetnju.”

“A ja sam se osjećao dobrodošlim gostom. Povrijedili ste moj ego, gospođo Slocum.”

“To nije nimalo smiješno”, odvratila je oštro. “Nisam dobra u laganju, stoga i nastojim izbjeći situacije u kojima je ono potrebno.”

“Onda, tko je žedni momak?”

“Jedan od Jamesovih prijatelja. Ne znam zašto me to ispitujete.”

“Ima li James mnogo prijatelja među policajcima? Nisam ga zamišljao takvim.”

“Zar poznajete Ralpa Knudsona?” Od iznenađenja joj se izduljilo lice.

“Lako ga je prepoznati.” Pet godina u policiji u Long Beachu učinilo je svoje. “Što on radi na jednoj umjetničkoj zabavi u brdima?”

“Upitajte Jamesa - ali ne sada. On ima čudan ukus.” Doista je loše lagala. “Naravno, gospodin Knudson nije običan policajac. On je šef gradske policije i, koliko mi je poznato, među kolegama je vrlo cijenjen.”

“Ali vi ga zapravo i ne želite na svojim zabavama, je li tako? Nekoć sam bio policajac i još se ponekad osjetim takvim. I sam sam iskusio takvu snobovštinu.”

“Ja nisam snob!” uzviknula je žestoko. Očito sam otkrio njenu slabu točku. “Moji su roditelji bili obični ljudi, i oduvijek sam mrzila snobove. Ali, zaboga, zašto bih se ja morala ispričavati vama?”

“Ako je tako, pustite me da nešto popijem. Obećajem da ću biti ljubazan i uglađen.”

“Doista ste uporni - kao da nemam dovoljno briga. Zašto ne odustanete?”

“Iz znatiželje, pretpostavljam. Slučaj me sve više zanima. Ugođaj, lica, sve je izvanredno zanimljivo. Još nikad nisam vidio ribarsku uzicu s više udica.”

“Zacijelo vam je jasno da vas mogu otpustiti nastavite li mi dosađivati.”

“Nećete.”

“A zašto neću?”

“Mislim da očekujete neprilike. I sami ste rekli da se nešto sprema. I ja to osjećam u zraku. A sve mi se čini da vaš prijatelj policajac nije došao tek tako, na čašicu viskija.”

“Ne budite melodramatični. I on nije moj prijatelj. A što se vas tiče, gospodine Archer, još nikada nisam imala posla s težim... zaposlenikom.”

Izraz mi se nije sviđao. “Moglo bi vam pomoći”, rekao sam, “ako razmišljate o meni kao o nezavisnom poduzetniku. U ovom se slučaju očekuje od mene da izgradim kuću, a ne dopuštate mi da se približim gradilištu.” Ili uništim kuću, ali to nisam dodao.

Uporno me je gledala u oči. Zatim joj se na usnama pojavio osmijeh. “Znate, mislim da mi se počinjete sve više i više sviđati. U redu, uđite i upoznajte se s tim sjajnim društvom, a ja ću vas počastiti pićem.”

“Nagovorili ste me.”

Dobio sam svoje piće i izgubio domaćicu u istom trenutku, čim smo ušli u veliku dnevnu sobu. Ralph Knudson, koji nije bio njen prijatelj, kako je rekla, dobacio joj je pogled kad mi je dodavala piće. Otišla je do njega. Njen muž i Francis Marvell sjedili su za klavirom, prelistavajući velik album nota. Obratio sam pažnju na druge goste. Gospođa Galway, glumica amaterka, ali s profesionalnim smiješkom, zatim proćelavi gospodin u bijelom odijelu s malim smeđim cigaršpicom, debeljko s gomilom sijede kose na glavi, koji je zapravo bio žena, a to sam saznao ugledavši nogu u najlonskoj čarapi. U društvu je bila i tamnoputa žena tragičnog lica i ne baš privlačnog tijela, mladić koji se graciozno šetao amo -tamo, nudeći goste pićem i gladeći kosu na sljepoočnicama. Zabavi je prisustvovala i

debeljuškasta žena koja je neprestano zveckala narukvicama i naušnicama, osobito kad bi prestala govoriti.

Slušao sam o čemu razgovaraju; egzistencijalizam, Henry Miller, Truman Capote i Henry Moore. Andre Gide, Anais Nin i Djuna Barnes. I o seksu, naravno. O seksu solo, udvoje, utroje, u kvartetu, odsviranom na čembalu u tročetvrtinskom taktu. Govorilo se i o Albertu Schweitzeru i o dostojanstvu svega što živi.

Žena sa zveckavim nakitom sjela je pokraj mene, znalački prekrizivši svoje punašne noge ne bih li zapazio njena razmjerno sićušna stopala.

“Oh, kako obožavam mentu, to je tako zgodno piće, i uvijek je pijem kad nosim smaragde”, zacvrkutala je zveckajući naušnicama. Bile su prave boje, ali malo prevelike da bi bile prave.

“Ja uvijek pijem juhu od ostriga kad stavim bisere”, rekao sam.

Smijeh joj je imao kvalitetu glasa, samo što je bio za oktavu viši. Došao sam do zaključka kako je više neću nasmijavati.

“Vi ste gospodin Archer, zar ne? Čula sam tako zanimljive stvari o vama. Moja je kći u New Yorku. Ona je plesačica, znate. Otac je neprestano nagovara da se vrati kući, zato što ga, naravno, stoji poprilično novca, ali ja mu tvrdim da je, nakon svega, čovjek samo jednom mlad. Slažete li se sa mnom?”

“Nekima to uspijeva i dvaput. Ako požive dovoljno dugo.”

Sročio sam to kao uvredu, ali njoj se to učinilo neodoljivo smiješnim i ponovo me počastila svojim smijehom. “Zasigurno ste čuli za Felice. Pleše pod imenom Felicia France. Leonard Lyons ju je spomenuo nekoliko puta. Gospodin Marvell smatra da ima glumačkog talenta; volio bi da može zaigrati u njegovoj drami. Međutim, Felice se potpuno posvetila plesu. Ima prekrasno tijelo. I ja sam nekoć imala prilično lijepo tijelo, stvarno lijepo.” Zamišljeno se odmjerila, poput mesara koji provjerava komad mesa koji je predugo visio.

Odvratio sam pogled i ugledao Jamesa Slocuma kako stoji pokraj klavira. Marvell je odsvirao nekoliko akorda, a Slocum je počeo pjevati Baladu o Barbari Allen. Imao je dječjački tenor koji je, jasan i svijetao poput bistre vode, ispunio prostoriju. Slocumovo je lice svijetlilo. Svi su ga gledali, i on je to znao i želio. On je bio Petar Pan, uhvaćen u vremenu.

“Doista prekrasno! To me nekako podsjeća na Škotsku, na Edinburgh. Koje vam je mjesto najdraže, gospodine Archer?”

“Tri metra ispod zemlje u La Jolli, kad promatram ribe kroz podvodne naočale.”

“Zar su ribe tako očaravajuće?”

“Imaju nekih sjajnih kvaliteta. Ne morate ih gledati ako nećete. Osim toga, ne govore.”

Smijeh joj je nalikovao cvrkutu ptica. Dok je zamirao, oglasio se težak muški glas: “Bilo ja vrlo lijepo, James. Zašto ti i Marvell ne zapjevate u duetu?”

To je bio Ralph Knudson. Većina prisutnih na trenutak ga je pogledala. Debelo lice bilo mu je nabreklo od krvi i Maude Slocum stajala je kraj mene, gledajući muža. Slocum se nije pomaknuo s mjesta, lica bijelog poput snijega. Marvell je upro pogled iznad nota nekamo u kut sobe. Nikada dosad se nisam našao u tako nezgodnoj situaciji.

Maude se primaknula mužu, dodirnuvši mu ruku. Odmaknuo se od nje, međutim ona je bila uporna.

“To bi bilo lijepo, James”, rekla je mirno, “ali Francis nema glas kao što je tvoj. Zašto ne zapjevaš sam? Ja ću te pratiti.”

Sjela je za klavir i odsvirala nekoliko uvodnih taktova. Slocum je zapjevao, a Knudson ih je oboje promatrao osmjehujući se. Poželio sam sjesti u auto i odvesti se nekamo daleko.

6

Vatra na nebu je zamrla, a od planina je ostala samo divovska sjena posuta desecima svjetala. Nakratko bi se na drugoj strani doline ukazala svjetla automobila i odmah nestala. Noć je bila tako mirna da se svaki pokret činio gotovo nemogućim. Prekinuo sam tu čaroliju, krenuvši prema parkiralištu.

Kad sam htio otvoriti vrata auta, odjednom su se upalila svjetla. Instinktivno sam rukom posegnuo pod kaput za pištoljem kojeg nije bilo tamo. Onda sam spazio djevojčinu ruku na prekidaču. Njeno se lice poput duha naginjala prema meni.

“To sam ja, gospodine Archer. Cathy.” Posvuda se osjećala noć: u njenom glasu, očima i poput maglice oko njene kose. Bila je odjevena u meki vuneni kaput zakopčan do grla. Podsjetila me je na djevojke koje sam promatrao iz daljine u srednjoj školi i koje se nikada nisam usudio dotaknuti. No, bila je dovoljno mlada da mi bude kći.

“Što to radite?”

“Ništa.” Pomaknula se na sjedalu, i ja sam sjeo za upravljač. “Samo sam upalila svjetla umjesto vas. Žao mi je ako sam vas uplašila. Nisam to namjeravala.”

“Zašto ste sjeli u moj automobil? Zar nemate vlastiti?”

“Imamo dva, ali otac je uzeo ključeve. Osim toga, vaš mi se više sviđa. Sjedala su tako udobna. Hoćete li me malo provozati?”

“Kamo?”

“Bilo kamo. U Quinto, možda? Molim vas, gospodine Archer.”

“Mislim da ne. Malo ste premladi za ovakve noćne vožnje.”

“Nije prekasno. Osim toga, bit ću s vama.”

“Čak i sa mnom”, odvratio sam. “Najbolje da se vratite kući, Cathy.”

“Neću. Mrzim sve te ljude. Noćas ću ostati ovdje.”

“Sa mnom nećete. Ja odlazim sada.”

“Zar me nećete povesti?” Uhvatila me čvrsto za ruku. Nešto u njenom glasu podsjetilo me je na škripanje krede po školskoj ploči. Miris njene kose bio je čist i čudan poput mirisa crvenokose djevojke koja je sjedila ispred mene u završnom razredu srednje škole.

“Ja nisam dadilja”, rekao sam grubo. “A i vašim se roditeljima to ne bi dopalo. Ako vas nešto muči, povjerite se majci.”

“Njoj!” Odmaknula se od mene, očiju uperenih u kuću.

Izašao sam iz auta, zaobišao ga i otvorio druga vrata. "Laku noć."
Nije se pomaknula.

"Hoćete li izaći milom, ili ću vas morati izvući za ovratnik?"

Poput mačke se okrenula prema meni. Širom je otvorila oči.
"Nećete se usuditi učiniti to."

Bila je u pravu. Pošao sam prema kući, koračajući po šljunku koji mi je škripao pod petama. Slijedila me.

"Molim vas, nemojte im reći. Bojim ih se. Onaj Knudson..."
Zaustavila se na rubu svjetla farova. Djelovala je nestvarno: blijedo lice i duboke sjene oko očiju.

"Što je s njim?"

"Majka želi da budem ljubazna s njim. Ne znam zašto. Možda želi da se udam za njega. Ne smijem reći ocu, on bi ga ubio. Ne znam što da radim."

"Žao mi je, Cathy, ali vi niste moje dijete." Stavio sam joj ruku na rame, ali ona se odmaknula od mene kao da prenosim kakvu zarazu. "Zašto ne odete u kuhinju, popijete čašu vrućeg mlijeka i pođete u krevet? Stvari obično izgledaju mnogo bolje ujutro."

"Mnogo bolje", ponovila je bezbojnim glasom.

Još je uvijek stajala napeto i ukočeno, stisnutih šaka, kad sam pošao prema autu.

Zaustavio sam se kod ulaza na imanje, no vrata su bila otvorena, pa sam prošao kroz njih. Nakon stotinjak metara svjetlo je obasjalo čovjeka s uzdignutim palcem. Prepoznao sam ga u prolazu: bio je to Pat Reavis.

Zakočio sam i zaustavio auto.

"Hvala vam, gospodine", rekao je zadihano, dotrčavši do auta. Mirisao je na viski, ali nije izgledao pijan. "Ide li vam dobro sat u autu?"

Usporedio sam ga s ručnim satom. Na oba je stajalo 8.23 h. "Čini se da je u redu."

"Onda je kasnije nego što sam mislio. Bože, doista mrzim pješačenje. Dosta sam s e napješačio dok sam bio u marincima. Auto mi je u garaži. Prednji je dio smrskan."

"Gdje ste toliko pješačili?"

"Oh, posvuda. Ali, nećemo ulaziti u to. Poznajete li Slocumove?"

Kako bih ga naveo da i dalje priča, rekao sam: “Svatko tko nešto znači, poznaje Slocumove.”

“Naravno”, odgovorio je u istom tonu. “Sva ta klasa.” Ipak, rekao je to prilično šaljivo. “Pokušavate im prodati nešto?”

“Životno osiguranje.” Bio sam već umoran od objašnjavanja da me zanima Marvellova drama.

“Ozbiljno?” prasnulo je u smijeh.

“Ljudi umiru”, odvratio sam. “Zar je to tako smiješno?”

“Kladim se u jedan naprama deset da im niste prodali ništa, i nikada ni nećete. Stara je vrednija mrtva, a ostatak obitelji nema nikakvih vlastitih sredstava.”

“Ne razumijem. Čuo sam da su vrlo bogati.”

“Sigurno; stara sjedi na nekoliko milijuna, ali to je vrijednost nafte na njihovu zemljištu koje ona ne želi prodati ili dati u najam. Slocum i njegova žena ne mogu dočekati da umre. Onog dana kad se to dogodi, odmah će otići u putničku agenciju i kupiti karte za put oko svijeta. Ta je nafta njihovo životno osiguranje, a vi samo gubite dragocjeno vrijeme.”

“Hvala na savjetu. Zovem se Archer.”

“Ja sam Reavis”, rekao je. “Pat Reavis.”

“Čini se da dobro poznajete Slocumove.”

“Prokleta dobro. Radio sam kao njihov šofer proteklih šest mjeseci. Više ne. Gadovi su me otpustili.”

“Zašto?”

“Odakle da znam. Pretpostavljam da sam im jednostavno dosadio. No, i oni su meni.”

“Ipak, imaju zgodnu kćer. Kako se zove?”

“Cathy.”

Međutim, pogledao me brzo, i ja sam promijenio temu. “I na majci se primjećuju neke od njezinih karakteristika”, primijetio sam.

“Možda je jednom i bila zgodna, ali sada počinje biti kučka poput stare. Mnoge se žene ukisele poput mlijeka kad nemaju uz sebe muškarca da im kaže što da rade.”

“Tu je Slocum, zar ne?”

“Rekao sam muškarca”, otpuhnuo je prezirno. “Prokletstvo, baš sam se raspričao.”

Spustili smo se podnožjem brijega. Farovi automobila probijali su tamu daleko u dolinu. S obje strane ceste gorjela su svjetla, radnici su bušili nove izvore nafte. Ušli smo među gradska svjetla, raštrkana i slaba u predgrađima, jarka i puna boja u poslovnom centru.

Promet u glavnoj ulici bio je gust i nepredvidljiv. Na vozače je odasvud vrebala opasnost. Čovjek u Buicku ispred mene naglo je zakočio kako bi poljubio ženu koja je sjedila do njega, i nastavio je dalje s njenim usnama prislonjenima uz njegov vrat. Prolazili smo pokraj neonskih reklama na kojima je stajalo: Antonio's, Bill's, Helen's, The Boots and Saddle. Skupine prolaznika na pločnicima brbljale su, smijale se i živo gestikulirale.

“Gdje da vas iskracam?” pitao sam ga.

“Tu negdje”, odvratio je nestrpljivo. “I puno vam hvala.”

Parkirao sam uz pločnik, ugasio svjetla i motor. Pogledao me je. S jednom je nogom već stajao na pločniku.

“Ostajete u gradu noćas?”

“Imam sobu u Quintu. No sada bi mi koristilo jedno piće.”

“I meni, prijatelju. Pođite sa mnom, pokazat ću vam najbolje mjesto u gradu. Zaključajte vrata.”

Vratili smo se blok niže i ušli u Antonio's, veliku prostoriju s pregrađenim stolovima s jedne i dugim šankom s druge strane. Na samom kraju kuhar je nešto pekao u oblaku dima. Pronašli smo dvije prazne stolice u njegovoj blizini. Sve je ovdje izgledalo kao da je tu već dugo vremena, iako je prostor zapravo bio dobro održavan. Pod je bio nov, a površina šanka čista i ispolirana. Reavis se naslonio na šank. Rukavi su mu bili zavrnuti, a mišići na rukama djelovali su tvrdo poput drveta na koje se oslonio laktovima.

“Zgodno mjesto”, primijetio sam. “Što ćete popiti?”

Njegov me je odgovor iznenadio: “Ja častim. Postupali ste sa mnom poput pravog gospodina, pa je red da vam se odužim.”

Okrenuo se prema meni i široko nasmiješio, omogućivši mi da ga dobro pogledam. Imao je bijele zube, iskrene oči i dječjačke crte lica, zračio je svježim šarmom. Ali nešto je nedostajalo. Mogao sam s njim razgovarati čitavu noć, a da ipak ne doprem do njegovih skrivenih misli.

Smiješak se predugo zadržao na njegovu licu; kao da je time želio reći - ovo je na prodaju. Izvadio sam cigaretu i stavio je u usta. “K

vragu, upravo ste izgubili posao. Piće je na moj račun.”

“Ima još mnogo poslova”, rekao je. “Ali, platite ako želite. Ja pijem Bushmill viski.”

Htio sam šibicom pripaliti cigaretu, no u tome me preduhitrio barmen s upaljačem u ruci. Primaknuo nam se gotovo nečujno; bio je muškarac srednje građe s glatkom ćelavom glavom i mršavim asketskim licem.

“Dobra večer, Pat”, rekao je bezizražajno, spremajući upaljač u džep. “Što će gospoda popiti?”

“Bushmill za njega. Čisti viski za mene.”

Kimnuo je glavom i udaljio se.

“Tony je hladnokrvni gad”, dobacio mi je Reavis. “Uzimati će ti novac šest mjeseci, ali ako zamijeti da si trenutno bez novca, riješit će te se šalicom kave. Ja, dakle, nisam nikakav Isus Krist...”

“Oprostite mi na pogrešci.”

“Dobar si ti momak, Lew.” Ponovo se nasmiješio, ali je prebrzo prešao na ti. “Što kažeš da se malo zabavimo? Kod Helen’s imam zgodnu plavušu. Gretchen će ti naći djevojku. Noć je još uvijek mlada.”

“Mlađa nego što sam ja.”

“U čemu je stvar? Jesi li oženjen ili što?”

“Više nisam. Ujutro moram na put.”

“Hajde, čovječe. Popij nekoliko pića i osjećat ćeš se bolje.”

Svoje je ispio čim je stiglo i odmah se uputio prema zahodu. Barmen me je promatrao kako pijuckam svoj viski. “Dobro?”

“Jako dobro. Pretpostavljam da svoj zanat niste učili u Nopalu.”

Nasmiješio se turobno. “Ne, započeo sam u četrnaestoj u milanskim hotelima. U dvadeset prvoj već sam radio na brodovima Italian Linea.” Imao je francuski naglasak, ublažen tragovima rodnog mu talijanskog.

“I sav taj trud da biste posluživali pića ovim pijanim naftašima.”

“Nopal Valley je dobro mjesto za bogaćenje. Lokal sam kupio za trideset pet tisuća, i već sam za godinu dana isplatio hipoteku. Još pet godina i onda mogu u mirovinu.”

“U Italiju?”

“A gdje drugdje? Vi ste Patov prijatelj?”

“Danas sam ga upoznao.”

“Onda, budite pažljivi”, rekao je suho. “Uglavnom je vrlo drag momak, ali ponekad postane neugodan.” Počešao se po ćelavoj glavi. “Nešto nije u redu s njim. Čini se da nema granica. Učinit će sve ako je pijan ili ljutit. A on je, osim toga, i lažljivac.”

“Jeste li imali neprilika s njim?”

“Ja ne. Ni s kime nemam neprilika.” Na licu sam mu vidio koji je razlog tome. Imao je autoritet čovjeka koji je prošao sve u životu, a da se pritom nije nimalo promijenio.

“Ni ja lako ne zapadam u neprilike”, rekao sam, “ali, svejedno, hvala na upozorenju.”

“Nema na čemu.”

Reavis se vratio i položio svoju tešku ruku na moje rame. “Kako si, Lew, staro momče? Osjećaš li se mlade?”

“Nedovoljno za dodatni teret.” Pomaknuo sam se i ruka mu je pala s mog ramena.

“Što ti je, Lew?” Pogledao je barmena koji nas je promatrao. “Tony me je ocrnio kao obično? Nikada ne vjeruj digiću, Lew. Nećeš valjda dopustiti da pokvari početak ovog našeg divnog prijateljstva.”

“Meni se Talijani sviđaju”, odvratio sam.

Barmen je na to rekao jasno i glasno: “Baš sam govorio gospodinu kakav si lažljivac, Pat.”

Reavis je sjeo i prihvatio to bez ijedne riječi. Stavio sam cigaretu u usta, a Tony je i ovog put bio brži.

Upaljač mi je kresnuo pod nosom prije nego što sam iz džepa uspio izvaditi kutiju šibica. Obično nisam volio da me se poslužuje. Ali ako je netko savršen u svom poslu, zadovoljstvo je promatrati ga kako radi.

“Još jedna runda.”

Reavis me je pogledao poput zahvalna psa.

7

Još dva viskija, koje sam ja platio, i Reavisu se vratilo samopouzdanje, a i jezik mu se razvezao. Ispričao mi je kako je na Guadalcanalu imenovan najmlađim američkim kapetanom na Pacifiku; kako je tajna služba čula za njegove zasluge i dala mu niz povjerljivih zadataka da uđe u trag špijunima i saboterima; te kako mu je Saturday Evening Post ponudio nekoliko tisuća dolara za članak o njegovim pothvatima, ali on se zakleo na tajnost i imao je, osim toga, druge izvore prihoda. Zatim mi je rekao da može čitav blok obići na rukama, što je i često činio. Upravo je nabrajao imena svojih ženskih prijateljica koje je usrećivao svaku u svoje vrijeme, kad mi je netko prišao straga i potapšao me po leđima.

Ugledao sam prljavosive oči, kvrgav nos i usta gotovo bez usana, na krajevima uprljana duhanom.

“Vi ste Lewis Archer?”

“Tako je.”

“Pronašao sam vaš automobil niže niz ulicu i zaključio da ste zasigurno u jednom od ovih lokala. Ja sam Franks, policijski narednik.”

“Zar sam parkirao na pogrešnom mjestu? Nisam primijetio nikakve znakove.”

Otvorio je usta i otkrio žute zube. “Smrt je u pitanju, gospodine Archer. Šef mi je telefonirao i zatražio da vas pronađem.”

“Gospođa Slocum”, rekao sam, i shvatio u tom trenutku da mi je bila vrlo draga.

“Kako ste znali da je riječ o staroj gospođi...”

“Ne radi se dakle o mlađoj gospođi Slocum - ženi Jamesa Slocuma?”

“Ne, stara je mrtva.”

“Što joj se dogodilo?”

“Zar ne znate? Pomislio sam da biste vi mogli nešto znati. Šef je rekao da ste vi posljednja osoba koja ju je vidjela živu.” Skrenuo je glavu i pljunuo na pod.

Naglo sam ustao. “Što joj se zapravo dogodilo?” upitao sam.

“Utopila se. Maloprije su je pronašli na dnu bazena. Možda je skočila unutra iz zabave, a možda ju je netko gurnuo. Ne ideš plivati

noću i to još potpuno odjeven. Pogotovo ne sa slabim srcem. Šef kaže da se zasigurno radi o ubojstvu.”

Pogledao sam prema Reavisu, ali je njegov stolac bio prazan. Vrata muškog zahoda još su se njihala. Na kraju uskog prolaza ugledao sam tamnu priliku koja je bježala. U isto je vrijeme iza mene opalio pištolj i ja sam se ispružio na podu. Kraj mene je pala i prazna čahura; odmah sam je pokupio i onako vruću stao prebacivati iz ruke u ruku. Franks mi se počeo približavati s revolverom u ruci.

“Budi miran ili ću te ovaj put zaista ozlijediti.” Iza njega se okupilo desetak znatiželjnika. Antonio, miran i s prezirom na licu, promatrao je cijelu stvar stojeći iza šanka.

“Laki ste na okidaču, narednice? Tko vam je dao pištolj s pravim mecima?”

“Ruke u zrak, i pazi što govoriš!”

Dobacio sam mu čahuru i sklopio ruke iza glave. Kosa mi je bila mnogo rjeđa nego što sam se sjećao.

Uhvatio je čahuru lijevom rukom i onda je spremio u džep svog plavog odijela. “Sada kreći.”

Oprezno me zaobišao, a ljudi su se odmaknuli u stranu kako bi nas propustili. Kad sam otvorio vrata, nešto mi je proletjelo pokraj glave i otkotrljalo se na pločnik. Trebalo mi je nekoliko trenutaka da shvatim što je to: pedeset centi koje sam ostavio Antoniju kao napojnicu. Bio sam bijesan.

Kad je Franks izvadio lisice da mi ih stavi na ruke, bio sam spreman usprotiviti mu se. Uvidio je to, i odustao od namjere. Umjesto toga, gurnuo me na prednje sjedište policijskog automobila, pored policajca u uniformi, a sam je sjeo straga ne bi li me bolje držao na oku.

“Uključi sirenu, Kenny”, rekao je. “Šef je naredio da se požurimo.”

Glupan na takvom položaju, s pištoljima i ostalim igračkama, mogao je prouzročiti mnogo problema. Sirena je zauralala kad smo jurnuli uzbrdo. Nisam rekao ni riječi. Policijski narednik Franks ne bi prepoznao istinu ni kad bi ga ugrizla za nogu i nazvala ga bratom.

Njegov je šef, međutim, bio druga priča. Privremeno se smjestio u kuhinji i ispitivao redom svjedoke, a policajac u uniformi sve je bilježio u notes. Kad me je narednik uveo unutra, Knudson je razgovarao s Francisom Marvellom. Autoritet kojeg sam primijetio u

njegovu držanju, još je više došao do izražaja. Tupe oči i zbijeno lice bili su puni života i moći. Ubojstva su bila njegova stvar.

“Archer?” Glas mu je bio oštar.

“To je on, šefe.” Narednik Franks stajao je uz mene, a ruka mu je još uvijek počivala na pištolju.

“Želio bih čestitati naredniku”, rekao sam. “Bio je potreban samo jedan hitac da me privede. Ipak sam ja svjedok u ubojstvu, a znate kako je to važno. Što bi bilo da me ustrijelio?”

“Ubojstvo?” Marvell je ustao podbočivši se rukama o stol. Donja vilica micala mu se gore -dolje prije nego što se oporavio od iznenađenja. “Mislio sam da je riječ o nesretnom slučaju.”

“To upravo pokušavamo otkriti”, odbrusio mu je Knudson. “Sjednite.” Istim se tonom obratio Franksu. “O kakvoj to pucnjavi čujem?”

“Pokušao je pobjeći, pa sam ispalio hitac upozorenja.”

“Aha”, rekao sam. “Pohrlio sam u slobodu.”

Franks se namršti: “Ako niste željeli pobjeći, zašto ste pošli prema vratima?”

“Htio sam udahnuti malo svježeg zraka. I sada mi je potreban.”

“Prekinite”, upao je Knudson. “Franks, pođi van i pomogni Winovskom s opremom za fotografiranje. Vi, Archeru, sjednite; uskoro ćete biti na redu.”

Sjeo sam na kuhinjsku stolicu i pripalio cigaretu. Ostavila mi je gorak okus u ustima. Pokraj mene na slivniku stajao je veliki poslužavnik s ostacima predjela. Poslužio sam se kavijarom. Gospođa Slocum je živjela vrlo dobro.

Marvell je progovorio: “Niste mi rekli da je ubijena. Držali ste me u uvjerenju da se radi o nesretnom slučaju.” Zvučao je iskreno potresen. Kosa mu je bila vlažna, ali kapi koje su mu orosile čelo i obraze izišle su mu iz pora.

“Nisu ništa mrtviji kad su ubijeni. U svakom slučaju, još nismo sigurni da je doista ubijena.”

“Ubojstvo je tako strašna stvar.” Pogled mu je lutao prostorijom. “Već je dovoljno loše što sam je pronašao mrtvu. Sada neću ni oka sklopiti.”

“Sve je u redu, gospodine Marvell. Ispravno ste postupili i možete biti zadovoljni sobom.” Knudsonov duboki bas zvučao je blaže nego

trenutak prije. "Jednu stvar ipak ne razumijem. Zašto ste odlučili poći na bazen noću, i to sami?"

"Ni meni to nije posve jasno", odgovorio je Marvell polako. "Nešto me je ponukalo, nešto polusvjesno. Izašao sam na trenutak van kako bih pomirisao jasmin, a onda sam začuo kako je nešto pljusnulo u bazen. Nisam pomislio ništa zlokobno; mislio sam da se netko jednostavno odlučio malo okupati, i pošao sam mu se pridružiti. Vidite, uvijek sam spreman za zabavu i..."

"Razumijem."

"Dakle, krenuo sam prema bazenu da vidim tko se kupava..."

"Odmah nakon što ste čuli pljusak?"

"Ne, ne odmah, malo kasnije. Prošlo je neko vrijeme dok sam se odlučio na to..."

"A u međuvremenu se nastavilo pljuskanje po vodi?"

"Čini mi se da je bilo tako. No, dok sam došao do bazena... znate, prilično je udaljen od kuće..."

"Gotovo stotinu metara. Dakle, kad ste došli onamo..."

"Sve je utihnulo i bilo vrlo mračno. Naravno, bio sam iznenađen što su svjetla oko bazena ugašena. Stajao sam neko vrijeme, pitajući se što se dogodilo, a onda sam na površini ugledao neki okrugli predmet. Bio je to veliki slamnati šešir koji je plutao na vodi, i kad sam to shvatio, prilično sam se uznemirio. Upalio sam podvodna svjetla i ugledao je. Ležala je licem okrenuta prema dnu bazena, raširenih ruku, s kosom koja joj je vijorila oko glave. Sablastan prizor." Znoj mu se cijedio niz čelo. Pobrisao ga je rukom.

"Zatim ste je izvukli?"

"Tako je. Skinuo sam se, zaronio i izvukao je na površinu. Doplivao sam tako s njom do plitkog dijela bazena i odande sam je izvukao na suho. Bila je užasno teška."

"Onda ste podigli uzbunu, zar ne?"

"Da. Trebao sam to učiniti prije, ali mislio sam samo na to kako da izvučem tu jednu ženu iz hladne vode."

"Učinili ste sve što ste mogli, gospodine Marvell. Minuta ili dvije ne bi promijenile ništa. A sada dobro promislite prije nego što odgovorite: koliko je vremena prošlo između prvog pljuska i trenutka kad ste podigli uzbunu? Bilo je dvadeset minuta do devet kad ste

povikali upomoć. Razumijete li, pokušavam odrediti točno vrijeme smrti.”

“Razumijem. Međutim, to je teško reći, zapravo je nemoguće. Bio sam obuzet ljepotom noći, znate, i nisam mislio na vrijeme. Možda je prošlo deset minuta, a možda i više. Zaista ne znam.

“Pa, razmislite još o tome i javite mi ako se sjetite nečeg određenijeg. No, savršeno ste sigurni da niste vidjeli nikog drugog pored bazena? Ili oko kuće?”

“Posve sam siguran. Mogu li sada...”

“Naravno. I, hvala vam.”

Marvell je nervozno izašao iz sobe, gladeći dlanom kosu.

“Kriste”, rekao je Knudson kad je ustao. “Nikada prije nije vidio leš, a kamoli ga dodirnuo. Sada je odjednom doživio i jedno i drugo. Ipak, treba imati hrabrosti skočiti u bazen izvući leš. Jesi li sve zapisao, Eddie?”

“Sve što je važno, šefe.”

“U redu, prošeci malo dok ja porazgovaram s Archerom.” Prešao je sobu i stao iznad mene s rukama na bokovima. Stavio sam malo kavijara na kreker i pojeo ga hlapljivo.

“Nećete se ponuditi?”

Nije odgovorio. “Dakle, tko ste vi, dovraga?”

Izvadio sam novčanik i pokazao mu svoju dozvolu. “Pitajte me sada što dovraga radim ovdje. Nažalost, moja kronična afazija se pogoršala. Uvijek je tako kad neki priglupi policajac zapuca na mene.”

Dobronamjerno je odmahnuo rukom. “Zaboravite Franksa, hoćete li? On je dobar gradonačelnikov prijatelj i tu nema pomaći.”

“Dajte mu neki činovnički posao, ili zabranite da nosi prave metke.”

“Aha. Ne morate se toliko trudite, Archeru. Maude Slocum mi je ispričala sve o vama.”

“Koliko vam je rekla?”

“Dovoljno. Što manje o tome govorimo, to bolje. Je li tako’?” Bio je inteligentan i hladnokrvan, što nije pristajalo njegovu velikom, punokrvnom tijelu. “Koliko mi je poznato, vi ste posljednji razgovarali sa starom gospođom. Kada se to zapravo dogodilo?”

“Neposredno prije zalaska sunca. Znači, nekoliko minuta poslije sedam.”

“Nekoliko minuta prije”, ispravio me. “Ovdje sunce zalazi prije, zbog planina. Razgovarali ste s njom u vrtu, vjerujem? Kad biste mi rekli što vam je točno ispričala...” Otišao je do vrata i pozvao policajca koji je bilježio iskaze svjedoka. Ovaj je sjeo za kuhinjski stol. Kazao sam mu o čemu smo razgovarali.

“Beznačajne stvari, ha?” Bio je razočaran. “Nikakvih nagovještaja samoubojstva? Ili bolesti? Imala je prilično slabo srce, barem tako liječnik tvrdi.”

“Ništa od svega toga. Činila mi se malo čudnom, ali tko nije čudan? Što je uzrok njene smrti?”

“Sve upućuje na utapljanje. U svakom slučaju, to je pretpostavka kad pronađete leš u vodi - ipak, kako je dospjela onamo, nije mi jasno. Sutra ćemo znati više. Sudac istražitelj naredio je da se obavi autopsija.”

“Koja je vaša presuda u međuvremenu? Je li pala u vodu ili ju je netko gurnuo?”

“Mislim da je pala, ali dok ne budemo sigurni u to, smatrat ćemo da je riječ o ubojstvu. Stare dame ponekad padaju u bazne, zar ne?”

“Nije bila toliko stara.”

“Znam. A, osim toga, ne postoji nikakvo valjano objašnjenje zašto bi u to doba išla do bazena. To nije bio njen običaj. Nije se smjela kupati zbog bolesnog srca, a i bojala se vode.”

“Ne bez razloga.”

“Ne.” Prstima je zabubnjao po stolu. “Pokušao sam rekonstruirati što se dogodilo uzimajući u obzir tratinu oko bazena. Na nesreću, kad je Marvell podigao viku, svi su dotrčali i zgazili travu. Uništili su sve dokaze koji bi me mogli navesti na kakav trag.”

“Ako je to ipak ubojstvo, imate svjedočenja većine sumnjivaca. Ljudi sa zabave.”

“Nije tako jednostavno.” Obratio se policajcu s notesom, “Ne moraš se truditi s ovim”, i zatim se okrenuo prema meni. “U blagavaonici se jelo uglavnom stoječki, a u vrijeme kad se to dogodilo, gosti su se kretali amo-tamo. Čak ju je i Marvell mogao gurnuti i poslije je izvući iz vode.”

“Zašto ste se okomili na Marvella?”

“Pogodite. Potreban mu je novac da svoju najnoviju dramu prikaže na Istoku. On i Slocum su vrlo bliski, a sada je novac Slocumov.”

“Ne sumnjate na Slocuma?”

Iskrivio je usta. “James je mamin dečko. Ne bi joj dirnuo ni vlas na glavi.”

“A Maude Slocum?”

“Ni ona ne dolazi u obzir. Ako je ubijena, moguće da je riječ i o nekome izvana. Žene poput nje imaju mnogo neprijatelja.”

“Netko iz Parecoa, na primjer?” predložio sam.

Promrmljao je: “Hm?”

“Pacific Refining Company.”

“Oh, da. Samo što naftne kompanije više ne rade takve stvari. Osobito ako je riječ o malim nalazištima. Htio sam vas pitati, jeste li vidjeli kakvog neznanca na imanju.”

To sam pitanje očekivao i pitao sam se kako da odgovorim na nj. Reavis je bio logični sumnjivac: zatekao sam ga blizu imanja, bio je pijani lošeg raspoloženja. Jedini je problem bio u tome što on, kad sam ga pokupio, nije izgledao ili govorio ili se ponašao poput čovjeka koji je upravo počinio zločin. A ni vrijeme se nije poklapalo. Ali ako je policija tražila brzo i jednostavno rješenje, vjerojatno su ga mogli, na temelju indicija, osuditi i na smrt. Takve su se stvari već događale. No, zaključio sam kako mogu vjerovati Knudsonu. Ipak, jedan sam adut zadržao u rukavu. Nisam mu rekao da je bilo upravo osam sati i dvadest i tri minute kad sam sreo Reavisa. Reavis je bio taj koji mi je skrenuo pozornost na vrijeme, a to je moglo značiti da me je pokušao iskoristiti za svoj alibi.

Knudsonu se nije sviđalo odugovlačenje, ali ostao je miran. “U redu. Povezli ste momka nešto poslije osam. Ne znamo točno vrijeme kad je ubijena, a vjerojatno to nikada nećemo ni saznati. U Marvellovu se priču ne možemo pouzdati. U prvoj verziji nije čak ni spomenuo zapljuskivanje vode. Je li Reavis imao ubojstvo na pameti?”

“Nije se doimao tako. Bio je dobre volje.”

“Kakav je to momak? Viđao sam ga, ali nikada nisam razgovarao s njim.”

“Čini se da nema zločinačkih sklonosti. Uvjeren sam da bi bio u stanju ukrasti majci penziju kako bi se kladio na konje, ali nikoga ne bi mogao gurnuti u vodu. Možda je psihopat, ali u vrlo blagoj mjeri.”

Knudson se nagnuo prema meni. "Sviđa vam se momak? Jeste li mu zato omogućili da pobjegne?"

"Uopće mi se ne sviđa, ali isto se ne bi moglo reći za neke." Udario sam ga brzo i oštro: "Cathy Slocum se osobito dopada."

Krv mu je navrla u lice. Nagnuo se bliže meni. "Vi ste lažljivac. Cathy se ne druži s takvim smećem."

"Smirite se." Ustao sam. "Upitajte Slocuma o tome, ako želite."

Kao da je život iščeznuo iz njega. "Što se tu zapravo događa?" rekao je samome sebi. Onda se sjetio mene, i policajca koji je vodio bilješke.

Uzeo je notes iz njegovih ruku, i istrgnuo posljednju stranicu. "U redu je, Eddie, možeš uzeti predah." Onda se obratio meni. "Što ćete učiniti? Hoćete li nam pomoći da pronađemo Reavisa?"

"Porazgovarat ću s gospođom Slocum."

"Dobro. Naći ćete je u prednjoj sobi s mužem. To je preko puta hodnika dnevne sobe."

Rekao sam gledajući ga u lice: "Ja nisam lažljivac."

"Što?" Polako je ustao. Nije bio viši od mene, ali bio je krupan i moćan. Njegovo je tijelo dominiralo prostorijom iako su mu misli lutale tko zna gdje.

"Nisam lažljivac", ponovio sam.

Fokusirao je oči na mene. Bile su hladne i neprijateljske. "U redu", rekao je nakon nekoliko trenutaka. "Niste lažljivac." Ponovo je sjeo za stol, a ramena su mu visjela poput kaputa obješenog na premalu vješalicu.

8

Prolazeći pokraj otvorenih vrata dnevne sobe, zastao sam i promotrio ljude koji su čekali unutra. Glasovi su bili prigušeni, a lica blijeda i napeta. Nitko nije pio, a sav se veseli razgovor odavno istopio. Vladao je sveopći mamurluk. Policajac u plavoj košulji sjedio je na stolici pokraj vrata, ne skidajući pogled s kape na koljenima. Proučavao ju je kao da se radi o licu dragog prijatelja.

Vrata dnevne sobe preko puta hodnika bila su zaključana. Upravo sam se spremao pokucati na njih, kad je muškarac s one strane vrata doviknuo: "Sranje." Odgovorio mu je ženski glas, brzo i tiho, pretiho da bih razumio što. Jedinu zvukovi koje sam razaznao bili su jecaji kojima je žena dovršavala svoje rečenice.

Pošao sam do sljedećih vrata i ušao u tamnu prostoriju. Svjetlo iz hodnika bacalo je sjene stolica na zidove, bljesnuvši između srebrnog i porculanskog posuđa. U sobi je ostalo još malo svjetla kad sam zatvorio vrata za sobom: uski trag svjetlosti ispod staromodnih kliznih vrata koja su odvajala dnevnu sobu od blagavaonice. Tiho sam prešao sobu i zaustavio se pored kliznih vrata. Začuo sam glas Maude Slocum: "Prestala sam pokušavati. Godinama sam za tebe činila najbolje što sam mogla. Nije uspjelo. Sada odustajem."

"Nikada nisi ni pokušala", odgovorio joj je muž ogorčeno. "Živjela si u mojoj kući, jela moj kruh, a nikada mi nisi ni pokušala pomoći. Ako sam ja promašena ličnost, kao što tvrdiš, onda je neuspjeh zajednički."

"Kuća tvoje majke", ispravila ga je. "Kruh tvoje majke."

"Ne miješaj majku u to!"

"Kako je mogu izostaviti?" Sada je govorila glatko, kontrolirajući glas i situaciju. "Ona je bila središnja ličnost mog bračnog života. Imao si priliku početi ispočetka, prekinuti s njom kad smo se oženili, ali nedostajalo ti je hrabrosti za to."

"Nisam imao stvarnu priliku, Maude." Glas mu je postao nesiguran pod teretom samožaljenja. "Bio sam premlad da se oženim. Ovisio sam o njoj - nisam čak ni završio studij. U to doba nije bilo toliko prikladnih poslova, a tebi se žurilo da se udaš..."

"Meni se žurilo? Molio si me sa suzama u očima da se udam za tebe. Rekao si da tvoja besmrtna duša ovisi o tome."

“Znam. Tada sam to doista i vjerovao.” Zvučao je očajno. “Ali i ti si htjela da se vjenčamo. Imala si svoje razloge.”

“Prokleta si u pravu. Naravno da sam imala razloge - dijete u trbuhu i nikoga kome bih se obratila. Pretpostavljam da sam trebala biti mala karakterni žena koja će progutati svoj ponos i otići nekamo.” Glas joj se spustio do gorkog šapta. “To je ona željela, zar ne?”

“Ti nikada nisi bila mala, Maude.”

Nelagodno se osmjehnula. “Kao ni tvoja majka, je li tako? Njeno je krilo oduvijek bilo dovoljno veliko za tebe.”

“Znam što osjećaš prema meni, Maude.”

“Ne znaš. Uopće ne osjećam ništa. Ti si za mene prazan list.”

“U redu.” Trudio se zadržati čvrstinu u svom glasu. “Ali sada kad je majka mrtva, mislim da bi trebala biti ljubaznija prema - njenoj uspomeni. Uvijek je bila dobra prema Cathy. Odricala se mnogih stvari kako bi Cathy išla u najbolje škole i imala najbolju odjeću...”

“S tim se slažem. Ti, međutim, ne razumiješ da ja mislim na sebe. Cathy je važnija, naravno. Volim je i želim joj sve najbolje. Ali to ne znači da me treba odbaciti. Ja sam žena i majka. A imam samo trideset i pet godina.”

“To je prilično kasno da se počne ispočetka.”

“Sada mi se čini kao da nisam ni počela - da sam se čuvala punih petnaest godina. Neću dugo izdržati tako. Osjećam da trulim iznutra.”

“Tako kažeš sada. Ovo je prilika koju si čekala. Da majka nije umrla, nastavila bi živjeti kao i prije.”

“Bojim se da ne znaš o čemu govoriš.”

“Samo pretpostavljam. Znam da se nešto zbiva s tobom otkako si se vratila iz Chicaga.”

“Što je s tim putom u Chicago?” Glas joj je zazvučao prijeteće.

“Nisam te pitao ništa o tome. Ni sada ne namjeravam. Znam samo da si se promijenila kad si se vratila. Odonda si živahnija...”

Prekinula ga je nestrpljivo. “Pametno si učinio što nisi ništa pitao, James. I ja mogu postavljati pitanja, također, o Francisu, na primjer. Samo, ja znam odgovore.”

Šutio je nekoliko trenutaka. Mogao sam čuti kako jedno od njih diše. Napokon, on uzdahne. “Pa, ovo ne vodi nikamo. Što želiš?”

“Reći ću ti što želim. Polovicu svega što imaš, a to znači i polovicu ovog imanja, i to odmah.”

“Odmah! Majčina ti je smrt dobro došla, zar ne? Da te ne poznajem, Maude, pomislio bih da si je ti ubila.”

“Neću se pretvarati da mi je žao što se to dogodilo. Čim sve ovo bude gotovo, i ti pristaneš na nagodbu, otići ću na sud.”

“Nagodit ćemo se”, odvratio je muklo. “Dovoljno dugo si čekala na svoj dio. Sad ga možeš dobiti.”

“A Cathy?” nastavila je. “Ne zaboravi Cathy.”

“Nisam zaboravio na nju. Cathy će ostati sa mnom.”

“I da živi utroje s tobom i Francisom? Mislím da ne.”

S teškom je mukom odgovorio: “Francis nema veze s tim.”

“Francis ili netko poput njega. Znam tvoje sklonosti, James.”

“Ne.” Progovorio je s najvećom odlučnošću. “Ja samo hoću Cathy.”

“Znam što ti želiš. Nekoga tko puca od zdravlja i života. Pokušao si to sa mnom, ali ja sam se uspjela otrgnuti. Više se nećeš motati oko Cathy. Odlazim odavde i vodim je sa sobom.”

“Ne. Ne.” Bolno je zacvilio. “Ne smiješ me ostaviti samoga.”

“Imaš svoje prijatelje”, odvrtila mu se ironično.

“Ne ostavljaj me, Maude. Bojim se samoće. Trebam vas obje, mnogo više nego što možeš zamisliti.”

Zvučao je poput dječaka, nipošto odraslog muškarca.

“Zapostavljao si me petnaest godina”, rekla je. “Kad sam napokon dobila priliku da odem, ti me moliš da ostanem.”

“Moraš ostati. Tvoja je dužnost da budeš sa mnom. Ne mogu biti sam.”

“Budi muškarac”, rekla je. “Ne mogu ništa osjećati za cmizdravca.”

“Nekad si me voljela...”

“Jesam li?”

“Željela si biti moja žena i brinuti se o meni.”

“Davno je to bilo. Više se i ne sjećam.”

Čuo sam uzdah, i korake kako brzo prolaze sobom. “Kurvo!” povikao je hrapavim glasom, gušeći se od bijesa. “Ti si užasno hladna žena i mrzim te.”

“Svaku ženu obeshrabri”, govorila je jasno i čvrsto, “kad otkrije da se udala za homoseksualca.”

“Zar si ti žena?” Riječi su bile popraćene pljuskom. Zatim je nešto koščato, vjerojatno njegova koljena, udarilo o pod. “Oprosti mi”, zajecao je, “oprosti mi.”

“Udarilo si me!” uzviknula je zaprepašteno. “Ti... ti si me udario.”

“Nisam htio. Oprosti mi. Volim te, Maude. Molim te, ostani sa mnom.” Zatim je zaplakao dugim, ravnomjernim jecajima. Dugo se nije čulo ništa osim njegova plača.

Onda ga je ona počela tješiti, kao da ga uspavljuje: “Smiri se, Jimmie. Dragi Jimmie. Ostat ću s tobom. Živjet ćemo lijepo zajedno, zar ne, dragi?”

Malo sam posrnuo kad sam se pridigao na noge. Osjećao sam se kao da sam prisluškivao na mikrofon ugrađen u zidove pakla. Prošao sam pokraj zatvorenih vrata dnevne sobe i preko predvorja izašao na tratinu. Nebo je bilo tamno i naoblačeno. Veliki sivi oblaci plovili su s planina prema moru.

Već sam sišao na parkiralište ispred kuće kad sam se sjetio da sam auto ostavio na ulici u Nopal Valleyu.

Zaobišao sam kuću i zavirio u kuhinju. U njoj je bila samo domaćica, gospođa Strang, sredovječna žena duga, blaga lica i izbljedjele kose.

Poskočila je na zvuk mojih koraka. “Zaboga! Prestrašili ste me.”

“Žao mi je. Ja sam Archer, prijatelj gospođe Slocum.” Upitao sam: “Je li s Cathy sve u redu?”

“Oh, da, vi ste joj telefonirali. Sjećam se.” Usne su joj podrhtavale. “Da, dobro je. Upravo joj spremam vruće mlijeko. Jadno se dijete treba odmoriti nakon svih ovih strahota.”

Na neki sam se način osjećao odgovornim za djevojku, ako ni zbog čega, onda zbog toga što nitko drugi nije mario za nju. Roditelji su joj bili previše zaokupljeni vlastitom svađom. Vjerojatno je oduvijek bilo tako.

“Pripazite na nju, zar ne?” upitao sam gospođu Strang.

Odvratila mi je s ponosom: “Uvijek se brinem za nju, gospodine Archer. Ona to i zavrjeđuje, znate. Neki od njenih učitelja kažu da je pravi genij.”

“Ovo je mjesto puno genija?”

Otišao sam prije nego što je uspjela odgovoriti. Kroz kuhinjska sam vrata mogao vidjeti bljeskanje koje je dolazilo od bazena. Još uvijek

su snimali mjesto zločina.

Tamo sam zatekao Knudsona s tri člana svoje ekipe. Pored njih stajao je leš, pokriven dekom, strpljivo čekajući da ga odnesu. Podvodna svjetla u bazenu bila su upaljena, osvjetljavajući vodu blijedim smaragdnom svjetlom.

Kad me je ugledao, Knudson se odvojio od svojih ljudi i malo nakrivio glavu. Začuo sam njegov tihi glas: "Što je rekla? Hoće li surađivati s nama?"

"Nismo razgovarali. Zaključala se u sobu s mužem."

Nosnice su mu se raširile, a usne iskrivile. "Moji ljudi već traže Reavisa. Vi biste nam mogli pomoći, lakše ćete ga prepoznati."

"Ne tražite li previše?"

"Prosudite sami. I vi ste donekle odgovorni što je pobjegao..."

"Možda. Možete li me povesti u grad? Ali ne želim ići s Franksom."

"Nikako." Okrenuo se prema fotografu koji je klečao pored tijela, "Skoro ste gotovi, Winowsky?"

"Da." Pomaknuo je deku. "Još samo nekoliko snimaka tijela."

"Gospodin Archer će poći s vama u grad."

"U redu."

Nagnuo se nad tijelo i bljesnuo fotoaparatom. Bljesak je osvijetlio blijedo lice, zapjenjena usta i nosnice, raskolačene zelene oči koje su zurile u tamno nebo.

"Još jednom", rekao je fotograf, i zakoračio preko tijela. "Ptičica!"

Bijelo je svjetlo ponovo obasjalo nepomično lice.

9

Zgrada je bila velika, nova i ružna. Iznad pokrajnjeg ulaza stajala je neonska reklama s natpisom 'Romp Room'. U zidu su bila samo ta vrata i nekoliko otvora za ventilaciju. Iznutra je dopirala glazba i lupkanje brojnih nogu o pod. Kad sam otvorio teška vrata, buka je eksplodirala u mojim ušima.

Većina buke dopirala je s kraja prostorije gdje je nekoliko mladića odjevenih u bijelo nemilosrdno mučilo klavir, gitaru, trombon, trubu i bubnjeve. "The Furious Five" - pisalo je na najvećem bubnju.

Ostatak buke dolazio je iz separea smještenih uza zid i s plesnog podija u sredini prostorije na kojem se vrtjelo tridesetak parova u gustom dimu. Čuo se hihot pripitih žena i glasovi požudnih muškaraca.

Iza šanka je stajala visoka crvenokosa pipničarka. Grudi ispod bijele prozirne bluze njihale su joj se poput ogromnih meko kuhanih jaja s kojih je skinuta ljuska. Konobarice su dolazile i odlazile. Iskoristio sam pogodan trenutak i probio se do šanka.

"Ja sam Helen", osmjehnula mi se usiljeno. "Želite li piće, pronađite mjesto i poslat ću konobaricu do vas."

"Hvala, ja tražim Pata."

"Koju Pat? Radi li ona ovdje?"

"Pat je muškarac. Mlad, visok, tamne kovrčave kose."

"Prijatelju, imam vlastitih problema. Upitajte konobarice, ako baš želite." Duboko je uzdahnula. Grudi su joj došle gotovo do brade.

Prekinula nas je konobarica s narudžbom.

Upitao sam je: "Je li Gretchen ovdje?"

"Mislite na Gretchen Keck?" Konobarica je palcem pokazala na visoku plavušu na podiju. "To je ona, plavuša u modroj haljini."

Pričekao sam da glazba prestane, a onda sam pošao prema stolu u praznom separeu. Neki su parovi i dalje ostali na plesnom podiju, spojenih tijela. Mladi Meksikanac u plavim trapericama i bijeloj majici stajao je ondje s visokom plavušom. Gretchen je bila svijetla koliko je mladić bio taman, blijede kože i visoke frizure koja ju je učinila još višom. Nisu mirovali. Polako su micali bokovima sve dok glazba nije ponovo zasvirala.

Dok je ona plesala po svom ritmu, on je obilazio oko nje, poput pauna, udarajući dlanovima kao što pijetlovi rade krilima,

poskakujući i lupkajući nogama o pod. Glavu je okretao u horizontalnom položaju, kao što rade plesači na Baliju, zatim bi poskakivao iz čučnja poput Kozaka, izmišljao bi nove kretnje kukovima, tijelom i nogama, svaku u drugom ritmu. Ona ga je nastojala oponašati, a njegovi krugovi postajali su sve uži, dok se napokon nisu našli priljubljeni jedno uz drugo.

U separeu iza mene netko je viknuo. Suhonjava djevojka skočila je podigavši ruku sa sjajnim nožem.

Okrenuo sam se u isti mah, ispružio nogu i djevojka se, spotaknuvši se, izvalila na podu. Nož joj je pri tome ispao iz ruke. Mladić i plavokosa djevojka zaustavili su se usred plesa. Mladić se zagledao u nož, zatim u djevojku koja se pokušala pridići. Lice mu je postalo zelenkasto.

Nemarno, ne mareći više za plesačicu, prišao je djevojci na podu i nespretno joj pokušao pomoći da ustane. Ona mu je u lice istresla nekoliko brzih rečenica na španjolskom. Njena izlizana crna haljina bila je puna prašine, a desni obraz zaprljan. Počela je plakati. On ju je zagrlio i rekao, "Molim te, oprosti mi." Izašli su zajedno iz dvorane. Glazba je prestala.

Odnekud se stvorio krupni sredovječni muškarac u policijskoj uniformi. Podigao je nož i slomio ga preko koljena, gurnuvši oba dijela u džep. Prišao je mom separeu, koračajući polako kao da hoda po jajima.

"Dobro si to izveo, sinko", rekao je. "To se često događa, a ja ne stignem uvijek na vrijeme."

"Ne volim kad me netko ometa u piću."

Pažljivo me je pogledao. "Došljak, zar ne?"

"Aha." Odgovorio sam potvrdno iako sam se osjećao kao da sam već danima u Nopal Valleyu. "Kad već spominjemo piće, mislim da još nisam vidio niti jedno."

Dao je znak konobarici. "Uredit ćemo to." Konobarica je prišla našem stolu i položila na nj poslužavnik s praznim čašama. "Što ćete popiti?"

"Bocu piva." Nisam imao povjerenja u kvalitetu ovdašnjeg viskija. "Upitajte Gretchen što pije, i hoće li nam se pridružiti."

Gretchen i piće stigle su istovremeno. "Helen vas časti", rekla je konobarica. "Hoćete li još nešto?"

“Imate li što za jelo?”

“Prekasno je. Kuhinja više ne radi.”

“Što će biti, onda?”

Konobarica je gotovo bacila moje pivo na stol, i udaljila se bez odgovora.

Gretchen se nasmijala i smjestila se na sjedalo nasuprot mene. “Na katu su sobe. Helen kaže da je previše muškaraca u ovom gradu, a netko treba učiniti nešto kako bi se smanjila napetost.” Pijuckala je svoje piće, i promatrala me kroz staklo čaše. Imala je naivne i čiste oči, boje kukuruzovine. Doimala se svježije unatoč lascivnim usnama pretjerano namazanima ružem.

“Ja uopće nisam napet”, rekao sam.

Pažljivo me pogledala. “Možda. Priznajem, ne izgledate poput čovjeka koji traži takva zadovoljstva. Ipak, dobro se krećete.”

“Zaboravite to.”

“Kad bih barem mogla. Nikada se ne preplašim kad se nešto događa, uvijek me pogodi kasnije. Probudim se usred noći sa strašnim strahom. Nek’ ide k vragu ta prokleta djevojka.”

“Mislim da se već nalazi tamo.”

“Da, znam što želite reći. Te Meksikanke sve shvaćaju tako ozbiljno. Zar se djevojka više ni ne može lijepo zabavljati?”

“Vama uspijeva”, odvratio sam. “Ako mogu vjerovati Patu.”

Zacrvenila se, a oči su joj se zasvijetlile. “Poznajete Pata?”

“Da, zajedno smo služili u mornarici.”

“On je doista bio u mornarici?” Izgledala je iznenađeno ali i zadovoljno.

“Naravno. Zajedno smo bili na Gudalcanalu.”

“Možda mi možete reći.” Ugrizla se za donju usnicu i razmazala ruž po zubima. “Je li istina što kaže, da je bio tajni agent i slično?”

“U ratu?”

“Sada. Rekao mi je da je šoferski posao samo krinka, da mora raditi u tajnosti.”

“Ne znam.”

“Ispričao mi je toliko priča i ja više ne znam u što da povjerujem. Ipak, dobar je momak”, dodala je kao da se brani, “pametna je i daleko će dogurati.”

“Sjednite”, ponudila me je. “Ponestalo mi je pića, ali ako ste...”

“Hvala. Nakon piva mi ništa ne prija.”

Sjeo sam na rub ležaja. Figura u zrcalu dobila je široko, izbočeno čelo intelektualca, a usta su mu postala malena i okrutna. K vragu i s njim.

“Mogli bismo se malo zabaviti, ako želite”, počela je nesigurno. Osvijetljena svjetiljkom sa stropa, nalikovala je na obojenu gumenu lutku.

“Hvala, neću.”

“U redu, samo se nemojte vrijeđati.” Nastojala je zvučati šaljivo, ali nije uspjela. Bila je posramljena i zabrinuta.

Pokušala je ponovo: “Pretpostavljam da želite vidjeti Pata, zar ne? Možda je otišao u svoj stan u Los Angelesu. Obično ne odlazi tamo tijekom tjedna, ali znalo se dogoditi.”

“Nisam znao da ima stan u Los Angelesu.”

“Da, jednosobni stan. Jednom mi ga je pokazao. Zar nije zanimljivo što ste vi došli ovamo tražiti ga, a on je možda čitavo vrijeme u Los Angelesu.”

“To bi bilo strašno. Znete li možda adresu da ga pođem posjetiti sutra?”

“Neće biti ondje sutra. Na poslu je kod Slocumovih.”

Ostavio sam je u tom uvjerenju. “To je loše. Noćas se moram vratiti u L. A. Možda mi možete dati njegovu adresu.”

“Ne sjećam se, ali ću pogledati.” Sjela je na ležaj nasuprot meni tako da su nam se koljena dodirivala. Iz ormarića iznad moje glave visio je par najlonskih čarapa i škakljao me p o vratu. “Učinit ću sve da pomognem”, rekla je.

“Da, bio bih vam zahvalan. Ima li to mjesto neko ime?”

“Graham Court, nešto poput toga. To je jedna pokrajnja uličica uz North Madison, između Hollywooda i Los Angelesa.”

“Ima li telefon?”

“Nema, koliko mi je poznato.”

“Puno vam hvala.” Ustao sam i pošao prema vratima, osjetivši dodir njenih toplih bedara.

“Prilično mi se sviđate. Ako vam još mogu nekako pomoći...”

Grudi su joj bile visoke, šiljaste i izazovne. “Koliko vam je godina, Gretchen?” upitao sam je s dovratka.

Nije me otpratila do vrata. "Ne tiče vas se. Možda i sto, otprilike. Po kalendaru, sedamnaest."

Sedamnaest, godinu ili dvije starija od Cathy. I obje su imale nešto zajedničko: Reavisa. "Zašto se ne vratite majci?"

Nasmijala mi se u lice, kao kad netko razdere papir u praznoj sobi. "Natrag u Hamtramck? Napustila me kad se preudala. O sebi se brinem već pet godina."

"I kako vam ide?"

"Kao što sam rekla, savršeno dobro."

"Hoćete li da vas odbacim natrag do Helen?"

"Ne, hvala vam. Imam dovoljno novca za tjedan dana. Sad kad znate gdje živim, dođite i posjetite me katkad."

Njene su riječi poput jeke odzvanjale još neko vrijeme. Noć je bila puna glasova djevojaka koje su odbacile svoju mladost i koje su se u tri ili četiri sata ujutro budile progonjene noćnim morama.

10

Zaustavio sam se kod zalogajnice istočno od groblja na Santa Monica Boulevardu. Pojeo sam sendvič, popio kavu i u telefonskom imeniku potražio Graham Court. Našao sam ga i odmah okrenuo broj. Čekajući da mi netko odgovori, promatrao sam prolaznike: mladež obuzetu glazbom ili drogama, postarije poslovne ljude, turiste koji su žudili za nečim da im ispuni maštu, ljude pune nade ili očaja.

Blijedi glas javio se kad je zazvonilo dvanaesti put. Pat Reavis nije živio na Graham Courtu, nikada ni nije, laku noć.

Konobar mi je pružio tanki bijeli sendvič i šalicu guste crne kave preko šanka. Imao je ružičaste uši poput leptira. Ostatak njega bio je još uvijek u stadiju ličinke.

“Slučajno sam čuo”, rekao je, “da ste tražili nekoga, znam jedan broj kojeg možete nazvati.”

“Napišite ga krvlju na papir i pojedite ga za doručak.”

“Ha?” upitao je. “Krvlju?”

“Zašto mislite da je seks najvažnija stvar u životu?”

Nasmijao se kroz nos. “Recite jednu važniju.”

“Novac.”

“Naravno, ali što će jednom momku novac, odgovorite mi.”

“Tako da može otići u mirovinu u samostan na Tibetu.” Pokazao sam mu značku šerifa zamjenika koju sam sačuvao još iz vremena dok sam za vrijeme rata radio na dokovima San Pedra. “Možete dobiti nekoliko godina zatvora zbog svodjenja.”

“Isuse.” Lice mu se iznenada izobličilo. “Samo sam se šalio. Nisam mislio ozbiljno. Ne znam ni za kakav broj. Kunem se.”

Ispratio me je ispričavajući se sve dok nisam izišao na svjež zrak. Bio sam loše raspoložen. Krenuo sam Laredo Laneom. Ulična svjetla bila su rijetka. Načas bi se začula glazba i smijeh, a na prozorima bi se ocrtale siluete plesača. Većina manjih kuća bila je u mraku. Čitav jedan blok bio je napušten; preostali su samo betonski temelji ogoljeni od požara.

Osjećao sam se poput bijesne, osamljene životinje. No, ubrzo sam se otresao tog dojma. Ove i slične ulice bile su moj teritorij, na njima sam se osjećao kao kod kuće.

Natpis Graham Court stajao je na metalnoj kutiji osvijetljenoj iznutra električnom žaruljom. Kutija je bila pričvršćena za stup na kojem je na komadu bijelog kartona bilo pribodeno upozorenje: Nema praznih soba. Krenuo sam dalje i auto parkirao dvjestotinjak metara dalje od znaka.

Court se sastojao od niza trošnih baraka izgrađenih oko neuredna travnjaka. Loš pošljunčani put vodio je do trošnih, drvenih stepeništa svake barake. Neke su kroz pukotine propuštale svjetlo, ali najveća od njih s natpisom "Ured" bila je zatvorena i u mraku. Doimala se napušteno, kao da ju je njen vlasnik zauvijek ostavio. Nad glavom mi je eukaliptus vijorio crvenim cvjetovima ispuštajući oblak nježnih latica. Uzeo sam jedan cvijet u ruke i smrvio ga bez nekog posebnog razloga.

Razmišljao sam o izravnom pristupu i dugom, dosadnom čekanju u autu kad su se otvorila vrata jedne od kućica. Na njima se pojavio muškarac u sjeni, a odmah zatim ugasilo se svjetlo. Krenuo sam ulicom, udaljavajući se od auta. Uskoro sam iza sebe čuo korake.

Skrenuo sam prema jednoj zamračenoj kući, nehajno i pomalo nevoljko, odavajući dojam kao da pripadam ovdje. Moja duga sjena stopila se sa sjenama grmlja, i znao sam da će jedino moji obrisi biti vidljivi čovjeku koji me je slijedio. Na prilazu ispred kuće bio je parkiran automobil. Sakrio sam se iza njega. Koraci su prošli mimo kuće bez zaustavljanja.

Na uglu je svjetlo ulične lampe obasjalo čovjeka. Bio je to Reavis. Koračao je nemarno i zabačenih ramena kao da šeće s djevojkom po mjesecini. Kad je zamakao za ugao, potrčao sam prema svom autu i njime zaobišao blok.

Nisam želio ništa riskirati. Budući da je poznavao moj auto, parkirao sam ga i ostavio daleko ispred Reavisa.

Nastavio sam ga slijediti pješice koristeći se grmljem, drvećem, živicama i parkiranim automobilima. Ni jednom se nije ogledao; kretao se poput čovjeka čija je savjest bila čista, ili je nije imao. Kad je došao do Sunseta, krenuo je lijevo prema stanici taksija. Očekivao sam da će se povesti jednim od njih, a ja bih ga u tom slučaju slijedio u drugom. Ali on je nemarno sjeo na klupu autobusne stanice, prekrižio noge i zapalio cigaretu. Prešao sam ulicu i stao u sjenu

visoke zgrade na uglu. Između nas prolazili su automobili brzinom od trideset pet ili četrdeset kilometara na sat.

Dugačka crna limuzina krenula je prema mjestu gdje je sjedio Reavis. On je ustao i bacio cigaretu. Iz limuzine je izašao uniformirani vozač i otvorio vrata Reavisu. Automobil je krenuo, a ja sam uskočio u najbliži taksi i rekao taksistu da slijedi limuzinu.

“Za dvostruku tarifu?”

“U redu. I dodatna desetica za broj registracije.”

Taksi je poskočio tako snažno da me trzaj odbacio duboko na sjedalo. Zaobilazeći druga vozila, uskoro se našao iza limuzine.

“Ne prilazite mu previše brzo. Odmaknite se kad dobijemo broj.”

Malo je usporio, ali je postupno smanjio razmak između dva automobila. “Broj je 23P708”, rekao je nakon nekoliko trenutaka. “Slijedite momka ili što?”

“To je igra koju igram.”

“U redu, to je posve normalno pitanje u ovakvoj situaciji.”

“Ne znam odgovor.” Time se završio naš razgovor. Zapisao sam broj na kutiju šibica i spremio je u džep.

Limuzina se neočekivano zaustavila uz pločnik. Reavis je izašao iz nje, a vozač je odmah krenuo dalje. Reavis je zatim pretrčao cestu i ušao u lokal pod imenom Hunt Club. Vrata su se zalupila za njim.

“Ostavite me ovdje”, rekao sam vozaču. “Parkirajte se što bliže možete i pričekajte me.”

Podignuo je ruku i protrljao vrhom palca preko kažiprsta i srednjeg prsta. “Pokažite mi najprije malo love.”

Dao sam mu pet dolara.

Pogledao je novčanicu i okrenuo se prema meni. “Ovo neće biti pljačka ili nešto slično?”

Odgovorio sam mu: “Ja sam privatni detektiv. Neće biti nikakvih problema.” Barem sam se tako nadao.

Hunt Club bio je mračan, hladan i prepun ljudi. Indirektno osvjetljenje padalo je diskretno na poliranu mjed i drvo, te na osobito polirana lica brojnih posjetitelja. Fotografije na zidovima potpisali su redom slavni ljudi sadašnjosti i prošlosti. Sam je Dennis stajao pored vrata i dočekivao goste. Bio je to prosijedi muškarac klaunovskog nosa i velikih punašnih usana. Upravo je razgovarao s jednim od onih imena koja su nekada bila slavna. Uputio mi je pogled ispod

svojih fino počupanih obrva. Nisam mu bio konkurencija. Zamijetio sam olakšanje i prezir na njegovu licu.

Čitav se prostor sastojao od dvije razine; iz bara se mogla vidjeti blagavaonica. Bila su gotovo dva sata iza ponoći. Pronašao sam prazan stol, naručio pivo i pogledao oko sebe.

Reavis, leđima okrenut prema meni, bio je u društvu nekog muškarca i žene. Muškrac se nagnuo u njegovu smjeru. Imao je veliku glavu, široka ramena, a koža mu je bila ružičasta i glatka kao u djeteta. Crvenkasti pramenovi kose padali su preko golemog skalpa. Oči su mu bile napola zatvorene.

Treća osoba za stolom bila je mlada lijepa plavuša, odjevena u haljinu od bijelog šifona. Kad god bi nakrivila glavu, kratka bi joj kosa pala naprijed. Imala je izrazito skladne crte lica. Pokušavala je čuti o čemu su muškarci razgovarali. Krupni muškarac načas ju je pogledao; vjerojatno nezadovoljan onim što je opazio, malo je šire otvorio oči. Žena je ustala i uputila se prema šanku. Ljudi su je zamijetili. Sjela je na stolicu do moje, a konobar ju je poslužio odmah, prije mene. Obratio joj se imenom,

“Gospođo Kilbourne.” Donio joj je čašu bourbona.

Napokon sam i ja dobio svoje pivo koje se pjenilo u velikoj hladnoj čaši.

Kriomice sam pogledao ženu kako bih potvrdio svoj prvi dojam. Njezina je atmosfera bila čisti kisik; ako duboko udahnete, može vam se zavrtjeti, ili vas otrovati. Ispod dugih trepavica gledale su melankolične oči. Obrazi su joj bili blago udubljeni kao da se hranila svojom vlastitom ljepotom. Sve u svemu, bila je žena za kojom bi se muškarci okretali na ulici.

Počela je preturati po svojoj torbici. “Prokletstvo”, rekla je. Glas joj je bio ravan i tih.

“Problemi?” upitao sam je.

Nije se čak ni okrenula, ili pomaknula svoje oči. Međutim, nakon nekoliko trenutaka, odgovorila mi je onim istim ravnodušnim tonom: “Sve se ovo ponavlja, iz noći u noć. Da imam novaca za taksu, odmah bih se izgubila odavde.”

“Rado ću vam pomoći.”

Okrenula se i pogledala me - bila je to vrsta pogleda zbog kojeg sam poželio da sam mlađi, zgodniji i mnogo, mnogo bogatiji. “Tko

ste vi?" upitala je.

"Nepoznati obožavatelj. Barem u proteklih pet minuta."

"Hvala vam, nepoznati obožavatelju." Nasmijala se i podigla obrve. Smiješak joj je bio poput strelice.

"Spomenuli ste taksi. Meni je upravo jedan na raspolaganju."

"Baš ste divni, pokazujete toliku požrtvovnost. Većina nepoznatih obožavatelja željela bi priznanje za sebe."

"Šalu na stranu."

"Zaboravite sve, to su samo prazne riječi. Nemam hrabrosti učiniti nešto više."

Pogledala je prema svom stolu. Muškarac joj je kimnuo i ona se, ispivši bourbon, vratila svome društvu.

Muškarac je zatražio račun bogatim, zapovjednim glasom.

Barmen je raširio ruke i obratio se ljudima za šankom: "Žao mi je, dobri ljudi, vrijeme je da zatvorimo, znate."

"Tko je Palomino?" upitao sam ga tiho.

"Gospođa Kilbourne, mislite?"

"Da, tko je ona?"

"Žena Waltera Kilbournea. To je on s njom tamo." Ime mi je zvučalo poznato, ali nisam se mogao sjetiti gdje sam ga već čuo.

Čekao sam u taksiju preko puta ulice kad su se pojavili na pločniku. U istom se trenutku odnekud pojavila crna limuzina. Kilbourneove noge bile su male u odnosu na njegov veliki torzo. Dok su prolazili pločnikom, njegova je velika glava bila u ravnini s glavom njegove žene. Ovog je puta Reavis sjeo kraj šoferu.

"Hoćemo li nastaviti?" upitao me je vozač taksija.

"Zašto ne, tek su dva sata."

"Neki ljudi", promrmljao je, "imaju vrlo čudan smisao za humor."

Ubrzo smo se opet našli iza limuzine. Promet se prorijedio stoga nije bilo teško pratiti široka crvena svjetla.

Limuzina se zaustavila pred Flamencom, bračni par je izašao i ušao u noćni klub. Reavis je ostao u autu koji je odmah krenuo dalje, da bi nakon stotinjak metara načinio polukrug i vratio se odakle je došao.

Moj se vozač parkirao malo ispod noćnog kluba. Žestoko je promijenio brzinu i krenuo polako za limuzinom. "Koliko dugo ćemo nastaviti ovako?"

"Morat ćemo pričekati i vidjeti."

“U ovo vrijeme obično prigriznem nešto.”

“Da, ubojstvo najčešće pokvari čovjekov raspored.”

Igla brzinomjera naglo je poskočila, kao da je bila spojena izravno s njegovim otkucajima srca. “Rekli ste ubojstvo?”

“Tako je.”

“Netko je ubijen, ili će to tek biti?”

“Već je ubijen.”

“Nitko ne želi. Samo držite auto na vidiku i održavajte razmak.”

Zaustavili smo se na raskršću pred crvenim svjetlom odmah iza limuzine. Tada se dogodilo ono čega sam se najviše pribojavao: Reavis se okrenuo prema nama i zatim rekao nešto šoferu. Opsovao sam u sebi, i ponadao se da je raspravljao sa šoferom o ljepoti ove noći.

Međutim, nije. Kad je limuzina opet izašla na autocestu, počela se kretati brzinom za koju je bila i predodređena. Brzinomjer u taksiju popeo se na osamdeset milja na sat i ostao tamo poput kazaljke na satu koji više ne radi. Limuzina je nestala iza ugla, više je nismo mogli uhvatiti.

“Žao mi je”, rekao je vozač. “No vjerojatno su otišli u Lankershim.”

Graham Court se umnogome promijenio u onih sat vremena otkako sam ga posljednji put vidio. Mjesto je odisalo istom napuštenom ružnoćom, istom ustajalom atmosferom ljudi koji su očajnički nastojali skrojiti kraj s krajem, međutim te su stvari izgubile dio svoje realnosti. Ulazeći u limuzinu koja ga je dovela u društvo gospođe Kilbourne, Reavis je mjestu dao novu dimenziju: mogućnost da iza ovih tankih zidova postoji nešto više od opijanja, siromaštva, očaja. Za Reavisa, barem, Graham Court je bilo mjesto gdje je sve bilo moguće: pozornica na kojoj su se glumci igrali siromaštva za tisuću dolara na dan, sirotinjska četvrt gdje je u tajnosti živio mladi i zgodni princ.

U prvoj kućici neka je žena uzdahnula tugaljivo u svom snu, a muškarčevo ju je režanje upozorilo da zatvori svoju veliku glasnu gubicu. U kući na početku reda radio je cvrkutao poput nekog pomahnitalog cvrčka; netko je slušao radio program ili ga je jednostavno zaboravio ugasiti. Reavis je stanovao u trećoj kućici slijeva. Otvorio sam vrata običnim otvaračem. Zatvorio sam ih za sobom i pronašao prekidač za svjetlo.

Unutrašnjost sobe bila je jedna. Žarulja zasjenjena papirom visjela je sa stropa iz plastičnog utikača. Kraj električnog štednjaka bio je stol na kojem je bilo ostataka jela. U kutu se smjestio nizak ormar s ladicama, kojemu je gornja ploča bila puna opušaka.

Pretražio sam ladice i pronašao dvije čiste košulje, dva para pamučnih čarapa, nešto donjeg rublja, kartonsku kutiju na kojoj je stajala naljepnica Sheik i slika samog Sheika, plavu svilenu vrpču - nagradu za drugo mjesto na natjecanju u Camp Mackenzieju 1931. godine, što god to bilo, i karton pun kutija za šibice. Na svakoj je kutiji bilo otisnuto zlatnim i crnim slovima: Uz zahvalnost Patricka "Pata" Reavisa. U najdonjoj je ladici bilo prljave odjeće, uključujući i nekoliko havajskih košulja.

Željezni krevet u lijevom kutu sobe, nasuprot vratima, zauzimao je četvrtinu prostora. Bio je pokriven pokrivačem američke mornarice. Slike na zidu iznad kreveta kao da su pristajale tom mjestu: to su uglavnom bile fotografije golih žena, njih desetak. Među njima je bila i fotografija Gretchen Keck; njeno lice iza nježnog mladog tijela smiješilo se s nelagodom. Slike u ladici pokraj kreveta bile su mnogo

neobičnije; prikazivale su skupinu arheologa, no nikoga od njih nisam poznavao. Preko puta kreveta izbljedjeli zeleni zastor, koji je visio sa željezne cijevi, odvajao je prostor s toaletom i pomičnim tušem. Lokva prljave vode proširila se trulim linoleumom i zaprljala rubove zastora.

Posegnuo sam pod krevet i izvukao kartonski kovčeg. Bio je zaključan, ali je jeftina brava brzo popustila kad sam je udario petom. Odvukao sam ga na svjetlo i otvorio. Ispod gomile smrdljivog rublja, dno kovčega je bilo puno papira. Uglavnom su to bila osobna pisma napisana nevještim djevojačkim rukopisima i potpisana raznim imenima i nadimcima. Uzeo sam jedno koje je počinjalo: "Najdraži, prošle si me noći doveo do ludila", i završavalo: "Sad kad znam što je doista ljubav, moj najdraži, nećeš otići i ostaviti me - reci mi da nećeš." Drugo je, pisano drukčijim rukopisom, počinjalo: "Dragi gospodine Reavis", i završavalo: "Volim vas strastveno čitavim svojim srcem."

Među njima je bilo i službenih dokumenata, pa i otpusnica iz vojske u kojoj je pisalo da je Patrick Murphy Ryan, rođen u okrugu Bear Lake, Kentucky, 12. veljače 1921., pristupio marincima 23. lipnja 1942., u San Antoniju, Teksas, i zatim daje nečasno otpušten u San Diegu u prosincu te iste godine.

Bilo je riječi i o poslovima koje je obavljao kasnije. Bio je redom radnik na seoskim imanjima, mehaničar, radnik na naftnim bušotinama, i pilot. Našao sam i policu osiguranja, na iznos od dvije tisuće dolara, koju je u slučaju njegove smrti trebalo poslati Elaine Ryan Cassidy u Kentucky. Mogla je biti njegova majka, sestra, ili bivša žena.

Ime Elaine pojavilo se još jednom, ovaj put s drugim prezimenom, na poderanoj i praznoj omotnici zgužvanoj u uglu kovčega. Omotnica je bila adresirana na ime Patricka Ryana, Graham Court, Los Angeles.

Bila je poslana iz Las Vegasa, 10. srpnja ove godine. Povratna adresa bila je nažvrljana na rubu omotnice: gđa Elaine Schneider, Rush apts., Las Vegas, Nevada. Ako je ovo bila ista Elaine koja je trebala dobiti njegovu policu osiguranja, bila je to jedina osoba kojoj je vjerovao. A Las Vegas nije daleko. Upamtio sam adresu.

Prelistavao sam pisma, tražeći ono koje je odgovaralo praznoj omotnici, kad sam odjednom na potiljku osjetio struju hladnog zraka. Podigao sam jedno od pisama i polako se uspravio, kao da sam ga želio pročitati na svjetlu. Zatim sam se sporo okrenuo s pismom u rukama. Vrata su bila odškrinuta nekoliko centimetara. Iza njih se nazirala potpuna tama.

Posegnuo sam za prekidačem za svjetlo. Za trenutak sam izgubio ravnotežu. Kroz pukotinu na vratima pojavila se ruka i uhvatila me snažno za zaglavak. Zateturao sam i glavom udario o zid. Ruka me nije ispuštala, a ja sam je svom snagom povukao prema sebi. Čovjek je sa sobom povukao i vrata srušivši se na zeleni zastor na drugom kraju sobe.

Udario sam slobodnom rukom lice obraslo u neurednu bradu. Udarac mu nimalo nije naštetio, izgledalo je kao da sam udario o kamen. Cerio mi se. Odjednom se okrenuo, podigao ruke i izbacio me iz ravnoteže. Čvrsto me uhvatio za zapešće. Pokušao sam se obraniti, udarivši ga objema šakama u bradu i koljenom u prepone, ali on nije popuštao. Stezao me je sve jače, zatim mi je glavom počeo udarati po podu. Kućica se potresla od udarca i tada se na nas srušio strop.

Osvijestio sam se u mraku, s licem okrenutim prema zemlji. Površina ispod mog lica činila se da vibrira, a jednak je osjećaj prevladavao i mojoj lubanji. Kad sam otvorio usta, bila su puna prašine. Nešto teško i čvrsto pritiskalo mi je leđa. Pokušao sam se pomaknuti, no ruke su mi bile vezane i prislonjene uz trbuh.

Kad mi se u glavi malo razbistrilo, zaključio sam da se nalazim na podu automobila koji se kretao.

Podigao sam glavu.

“Polako, stari”, javio se muški glas. Tada sam osjetio da mi se teret s leđa premješta na vrat.

Rekao sam: “Makni te noge s mene.”

Odgovorio mi je smijehom, a nogom mi je pritisnuo lice o pod. “Ili ćeš učiniti što? Ništa? To sam i mislio.”

Ležao sam mirno, pokušavajući upamtiti boju glasa, naglasak i sve što bi mi moglo pomoći da ga prepoznam ako ga ikad više čujem. Glas je bio mekan i jasan, s prizvukom taštine. Glas poput stvari koje vam jeftini brijač stavlja na kosu prije nego što ga možete zaustaviti.

Rekao je: "Tako je, stari, poslije ćeš govoriti."

Vozili smo se neravnom, vjerojatno seoskom cestom. Onda smo zaokrenuli ulijevo. Krv mi je žestoko zašumjela u ušima. Čovjek iznad mene podigao je noge i otvorio vrata. Uspravio sam se na koljena, pokušavajući zubima odvezati ruke. Bile su vezane žicom.

"Polako, stari. U leđa ti je uperen pištolj. Zar ga ne osjećaš?"

Osjetio sam ga. Odustao sam od svoje namjere.

"Izađi iz auta, stari. Ne galami ili ćeš na još jednu vožnju, posljednju u tvom životu. Sada ustani da te pogledam. Istini na volju, ne izgledaš baš najbolje."

Podigao sam pogled, najprije prema pištolju. Muškarac je bio visok i vitak. Imao je crnu, gustu kovrčavu kosu, ali ona nije pristajala uz sjedine na sljepoočnicama. "A, koliko vidim, i ti si pomalo oronuo."

Pogodio me je ispod brade s cijevi pištolja. Glava mi je odskočila unatrag i oteturao sam prema otvorenim vratima automobila. Zatvorila su se uz prasak. Zvuk je odjeknuo duž napuštene ulice. Prozori su ostali zamračeni. Ništa se nije dogodilo, samo mi je muškarac pritisnuo cijev pištolja među rebra.

Drugi je nagnuo glavu kroz prozor automobila. Na licu je imao brazgotinu oko koje je bilo zgrušane krvi.

"Siguran si da se možeš nositi s njim?"

"To će mi biti zadovoljstvo", rekao je visoki obojici.

"Ne diraj ga osim ako to sam ne zatraži. Samo želimo saznati ono što zna, zatim ćemo ga malo staviti na led."

"Kako dugo?"

"Saznat ćeš ujutro."

"Ja nisam dadilja", zagundao je visoki. "A što je s tvojom kućom, Meli?"

"Idem na put. Laku noć, golupčići." Odvezao se u autu.

"Kreni", naredi mi moj pratilac.

"Pačjim korakom, ili normalno?"

Nogom me je gurnuo u stražnjicu. Imao je male i tamne oči. U njima se odrazilo svjetlo udaljene svjetiljke.

"Vrlo si pokretan za čovjeka svoje dobi", rekao sam mu.

"Dosta je šale", zaprijetio mi je promuklo. "Nikad nisam ubio čovjeka, ali ako..."

"Ja jesam, Amy. Udario me je u glavu kad sam ležao na zemlji."

“Ne zovi me Amy.” Malo se odmaknuo i podignuo pištolj. Bez njega je bio ništa. No, pištolj je bio tu.

Odskakutao sam betonskim puteljkom do ulaznih vrata. Bilo je mračno i tiho, mjesto sjena. Muškarac me nije puštao s očiju dok je iz džepa vadio snop ključeva. Odjednom se iz tame javio ženski glas:

“Jesi li to ti, Rico? Čekala sam te.”

Okrenuo se uperivši pištolj u tamu. “Tko je to?” upitao je glasno.

Stao sam na na pete, spreman pobjeći. No, pištolj se ubrzo vratio.

“Ja sam, Rico”, rekao je glas iz sjene, “Mavis.”

“Gospođo Kilbourne!” uskliknuo je prigušeno. “Što vi tu radite?”

“Za tebe sam Mavis. Dugo se nismo vidjeli, ali nisam zaboravila kako si me nekada gledao.”

Izašla je iz sjene. Prošla je pokraj mene kao da ne postojim. Lijeva joj je ruka bila na leđima, a kažiprstom je pokazivala prema dolje.

“Budite oprezni, gospođo Kilbourne”, reče zabrinuto Rico. “Molim vas, pođite kući, gospođo Kilbourne.”

“Zašto me ne zoveš Mavis?” Pomilovala ga je po licu rukom u bijeloj rukavici. “Ja tebe zovem Rico. Razmišljam o tebi kad noću ležim u krevetu. Zar mi nikada nećeš dati šansu?”

“Naravno da hoću, srce, samo budi oprezna. Imam pištolj -“

“Pa, skloni ga”, rekla je zaigrano. Odgurnula je cijev u stranu i čvrsto zagrlila muškarca, priljubivši usne uz njegove.

Pištolj je za trenutak izmakao Ricovoj pažnji. Podigao sam vezane šake i naglo ih spustio na njegov vrat. Nešto je prasnulo u njegovoj ruci. Pištolj je pao na pod. Žena je posegnula za njim. Rico se također spustio na koljena. Vezane sam mu ruke prebacio preko glave i čvrsto mu stegnuo grlo. Držao sam ga u tom položaju dok mu ruke nisu klonule. Pustio sam da padne licem na zemlju.

12

Žena je stajala s pištoljem u ruci. Držala ga je poput igračke. “Brzo shvaćate, Archeru. Tako se zovete, zar ne?”

“Nepoznati obožavatelj”, rekoh. “Nisam znao da imam takvu moć nad ženama.”

“Niste li? Čim sam vas ugledala, znala sam da ste čovjek za mene. Onda sam čula svog supruga kako govori da vas dovedu ovamo. Došla sam. Što sam drugo mogla učiniti?”

“Za razliku od Rica”, počeo sam, “ja sam alergičan na šunku.” Pogledao sam prema čovjeku koji mi je ležao pod nogama. Tupe mu je bio pomaknut u stranu. Prizor je bio vrlo komičan. Morao sam se nasmijati.

Mislila je da se smijem njoj. “Da se niste usudili smijati mi se”, rekla je bijesno. “Ubit ću vas ako učinite to.”

“Ne ako nastavite držati pištolj na taj način. Iščašit ćete zglob i napraviti rupu u krovu. Sada je maknite i poljubite vašeg momka za laku noć. Odvest ću vas kući. Pretpostavljam da vam se također moram i zahvaliti? Mavis, zar ne?”

“Učinit ćete ono što ja kažem.” Ipak, riječi je izrekla bez mnogo srčanosti.

“Ne, učinit ću ono što smatram da je najbolje. Niste imali hrabrosti srediti Rica, a ja sam mnogo teži zadatak od njega.”

Spustila je pištolj u torbicu i pogledala me ozbiljno. “U pravu ste. Potrebna mi je vaša pomoć. Kako ste znali?”

“Niste učinili sve ovo samo iz zabave. Oslobodite mi ruke.”

Skinula je rukavice. Prstima je odvezala tanku čeličnu žicu. Muškarac na podu se pomaknuo i bolno uzdahnuo. “Što ćemo učiniti s njim?” upitala je.

“Što želite učiniti s njim? Da ga uvalimo u još veću nepriliku?”

Osmijeh je prešao preko njenih usana. “Nipošto, poštedit ćemo ga.”

“Dajte mi tu žicu.” Gotovo nisam osjećao prste. Cirkulacija se tek počela vraćati u njih. Polegnuo sam Rica na leđa, podigao mu koljena i svezao mu ruke ispod bedara.

Djevojka je otvorila vrata, a ja sam Rica odvuкао preko praga. “Što ćemo sada?”

“Tamo je spremište.” Zatvorila je prednja vrata i upalila svjetlo.

“Je li to sigurno?”

“Pa on živi...”

Stavila je prst na usta i pogledala muškarca na podu. Otvorio je oči i zurio u nju. Perika mu je u potpunosti pala s ćelave glave. Ležala je na podu poput male crne životinje, poput mladunčeta tvora.

“Uvalila si se u gadnu nepriliku, srce”, izjavi Rico.

“Ti si se uvalio”, reče ona. Onda se obrati meni: “Odvucite ga u spremište.”

Smjestio sam ga na prljavi kišni ogrtač, a pod glavu sam mu stavio par blatnih gumenih rukavica. “Samo zucni, i snaći će te daleko gora sudbina od ove.” Nije ništa rekao.

Zatvorio sam vrata i pogledao oko sebe. Visoko je predvorje pripadalo staroj kući koja je bila pretvorena u ured. Parket je bio prekriven gumenim prostiračem. Preko tapeta zidovi su bili obojani u sivo. Rezbareno stepenište provirivalo je iz stražnjeg dijela predvorja poput kralježnice kakvog izumrlog dinosaura. S moje lijeve strane, na staklenim je vratima stajao natpis: Henry Murat, Laboratorij za elektroniku i plastične mase.

Žena je nešto čeprkala oko brave i napokon je otvorila. Ušla je unutra i pritisnula prekidač za svjetlo. Obasulo nas je fluorescentno svjetlo. Slijedio sam je u maleni ured u kojem je prevladavao zeleni metal i krom. Namještaj je činio prazan stol, nekoliko stolica, ormarić sa spisima, te malen sef u kutu. Uokvirena diploma na zidu iznad stola bila je na ime Henryja Murata.

Sagnula se ispred sefa, tražeći pravi ključ. Nakon nekoliko pokušaja, okrenula se prema meni. Lice joj je bilo potpuno blijedo. “Ne mogu, ruke mi se tresu. Hoćete li vi pokušati?”

“To je provala. Ne bih želio počinuti dvije provale u jednoj noći.”

Ustala je i krenula prema meni, pružajući mi ključeve. “Molim vas. Morate. Unutra se nalazi nešto moje. Učinit ću sve.”

“To neće biti potrebno: rekao sam vam da ja nisam Rico. Ali želio bih znati što radim. Što je unutra?”

“Moj život”, odgovorila je.

“Budite jasniji.”

“Molim vas, istina je. To mi je jedina prilika. Unutra su moje fotografije.” Riječi su teško izlazile iz nje. “Snimljene su bez mog odobrenja.”

“Znači, radi se o ucjeni.”

“Još je i gore. Ne mogu se čak ni ubiti, Archeru.”

U tom je trenutku izgledala polumrtvo. Uzeo sam ključeve jednom rukom, dok sam je drugom tapšao po ramenu. “Zašto biste uopće mislili na to? Pa imate sve.”

“Nemam ništa”, odvratila je.

Bilo je lako izdvojiti ključ od sefa. Bio je od mjedi, dugačak i ravan. Okrenuo sam ga u ključanici ispod brojčanika, pritisnuo dršku od kroma i povukao teška vrata. Otvorio sam nekoliko ladica ispunjenih računima, starim pismima, dokumentima. “Što zapravo tražim?”

“Rolu filma. Mislim da je u limenci.”

Na gornjoj se polici nalazila aluminijska limenka, poput onih koje su se koristile za spremanje 16-mm filmova. Otvorio sam je i ugledao vrpcu dugačku stotinjak metara, namotanu na plosnati cilindar. Okrenuo sam film prema svjetlu i ugledao Mavis kako leži na leđima, s ručnikom prebačenim preko bokova.

“Ne. Ne dopuštam.” Istrgnula mi je film iz ruke i privila ga svojim prsima.

“Nemojte se uzbuđivati”, rekao sam. “Već sam vidio ljudsko tijelo.”

Nije me slušala. Bacila je film na pod. U prvi trenutak nisam shvatio što radi. Onda sam spazio zlatni upaljač u njenoj ruci. Uzalud ga je pokušavala upaliti.

Nogom sam odgurnuo film dalje od nje, podignuo ga i stavio u limenku. Povikala je i jurnula prema meni. Počela me udarati šakama.

Limenku sam spremio u džep i uhvatio je za ruke. “Te stvari nekad znaju biti vrlo eksplozivne. Mogli ste zapaliti čitavu kuću i nas u njoj.”

“Nije me briga. Pustite me.”

“Ako se smirite. Osim toga, potrebne su vam te slike. Dok ih god imamo, Rico će šutjeti.”

“Mi?” upitala je.

“Ja ću ih zadržati.”

“Ne!”

“Tražili ste moju pomoć. To i činim. Ja mogu natjerati Rica da šuti, vi ne možete.”

“A tko će vas natjerati da šutite?”

“Vi. Ako budete dobra djevojka i učinite ono što kažem.”

“Ne vjerujem vam. Ne vjerujem nijednom muškarcu.”

“A žene su, s druge strane, dostojne povjerenja.”

“U redu”, reče nakon nekoliko trenutaka, “pobijedili ste.”

“Dobra djevojka.” Pustio sam joj ruke. “Tko je taj Rico?”

“Ne znam mnogo o njemu. Pravo mu je ime Enrico Muratti, mislim da je iz Chicaga. Obavljao je neke poslove za mog muža.”

“A vaš muž?”

“Razgovarajmo radije o živim bićima.”

“Postoje neke stvari koje bih želio znati o njemu.”

“Od mene ih nećete doznati.” Čvrsto je stisnula usta.

“O Reavisu, onda.”

“Tko je on?”

“Bili ste s njim u Hunt Clubu.”

“Oh”, reče ona. “Pat Ryan.” Ugrize se za usnicu.

“Znate li kamo je otišao?”

“Ne. No znam gdje će na kraju završiti, i s uživanjem ću mu plesati na grobu.”

“Imate oštar jezik za jednu ženu.”

“Život me je naučio da budem takva.”

“Još samo jedno pitanje. Gdje se nalazimo? Čini mi se kao da smo u Glendaleu.”

“Imate pravo.” Uspjela se nasmiješiti. “Znate što, sviđate mi se. Prilično ste oštrouman.”

“Aha”, rekao sam. “Uvijek nastojim koristiti mozak kako bih spasio ove mišiće. Tako sam i zaradio ovu kvrgu na glavi.”

Duge minute u mraku smekšale su Rica. Postao je ono što je i bio: nesiguran sredovječni muškarac koji se znoji od straha i nelagode.

Dovukao sam ga ispod svjetla i unio mu se u lice: “Ranije si govorio o nekim neprilikama.” Kimnuo sam ženi pokraj vrata. “Što god učiniš protiv ove žene, donijet će ti nove neugodnosti. Zaboravi da si je vidio noćas. Nećeš reći njenom mužu ili bilo kome drugom da je bila ovdje.”

“Dobro”, odvrati umorno. “Znam na čemu sam.”

Uzeo sam limenku iz džepa i nekoliko je puta bacio u zrak. Pogledom ju je pratio gore, pa dolje.

“Lezi na leđa”, rekoh mu. “Neću te tući, iako bih to rado učinio. Neću te ni izručiti policiji, premda to zaslužuješ.”

“To ne bi bilo dobro za gospođu Kilbourne.”

“Radije se pozabavi svojim problemima, Rico. Ovaj je film čvrst dokaz o ucjeni.”

“Ucjena, kakva glupost! Nikada nisam uzeo nikakav novac od nje.” Zakolutao je očima, tražeći njen pogled, ali ona je uporno zurila u film u mojoj ruci. Stavio sam ga natrag u džep.

“Nijedan sudac ili porota ne bi povjerovali u to”, rekao sam.

Napokon je popustio. “Što želiš da učinim?”

“Ništa. Jednostavno ništa. Samo se drži podalje od mog klijenta. Mladić poput tebe zaslužuje drugu šansu, zar ne?”

Osmjehnuo se pokazavši niz raznobojnih zubi. Odvezao sam mu ruke i pomogao da ustane.

“Puštate ga samo tako”, rekla je Mavis.

“Što želite da mu učinim?”

Okrenula se prema njemu. Oči su joj bile sive i smrtonosne ispod teških zastora od njenih trepavica.

Instinktivno se odmaknuo od nje, naslanjajući se na zid. Bio je spreman vratiti se u spremište.

“Ništa”, odvrtila je napokon. Bila je to riječ koju je najradije izgovarala. Ali na putu prema vratima, nagazila je na crnu vlasulju i zgazila je potpeticom. Posljednje što sam vidio od Rica bila mu je desna ruka na ćelavoj glavi i izraz krajnjeg poniženja na licu.

Krenuli smo u tišini do najbliže ulice i uhvatili taksi. Rekla je vozaču da je odveze do The Flamenca.

“Zašto tamo?” upitao sam je. “Već su zatvorili.”

“Za mene nisu. Ionako se moram vratiti u klub. Od spremačice sam posudila novac za taksi, i ostavila joj u zalog torbicu”.

“Pravi ste! Torbica optočena dijamantima, a ništa u njoj.”

“Recite to mom mužu.”

“Bit će mi drago.”

“Oh, ne! Usudili biste se učiniti to?”

“U potpunosti vas je isprepadao. Zašto?”

“Rekli ste da mi nećete postavljati pitanja, zar ne? Tako sam umorna.”

Naslonila mi je glavu na rame. Pogledao sam joj lice. Trepavice su joj se spustile. Usta su joj bila tamna i blistava. Poljubio sam je, osjetivši istodobno kako mi rukom prelazi preko tijela. Onda je uzdahnula i zaspala.

Probudio sam je stotinjak metara ispred The Flamenco. Izašla je, a ja sam rekao vozaču da me odveze do Graham Courta. Bile su mu potrebne upute. Mozak i tijelo bili su mi u nekoj vrsti mamurluka. Tijekom duge vožnje kući razmišljao sam o svemu što me još čeka: otvaranje i zatvaranje garaže, otključavanje i zaključavanje stana. Rekao sam svom mozgu da naredi mom tijelu da učini ono što treba učiniti.

Sat na stoliću pokraj kreveta pokazivao je da je četiri i dvadeset ujutro. Skidajući jaknu, potražio sam kutijicu u džepu. Nestala je. Sjeo sam na rub kreveta i počeo se tresti.

“Laku noć, Mavis”, rekao sam i odjeven legao u krevet.

13

Budilica je proizvela zvuk koji me podsjetio na zubara, zubara koji me, pak, podsjetio na okulista, a koji me podsjetio na naočale s debelim lećama; lećama koje su me, na koncu, podsjetile na Morissa Cramma: muškarca o kojem sam razmišljao kad sam se probudio.

Hilda me je dočekala na trećem katu s prstom na ustima. "Budi miran, Morris spava. Iza njega je teška noć."

Bila je plavokosa, podeblja i blagih, krupnih očiju.

"Probudi ga, hoćeš li? Samo na trenutak?"

"Ne, ne mogu to učiniti." Pažljivije se zagledala u mene. "Što ti se dogodilo, Lew? Izgledaš strašno."

"A ti sjajno. Prekrasno je opet vidjeti takve ljude."

"Gdje si bio?"

"U paklu i natrag. Odnosno u Glendaleu. Ali nikada te više neću napustiti." Poljubio sam je u obraz, koji je mirisao na sapun.

Odgurnula me je u šali. "Nemoj to raditi. Morris bi te mogao čuti, a znaš kako je ljubomoran. Uostalom, ja uopće nisam sjajna. Nemarna sam i već dva tjedna nisam uredila nokte. Zašto? Zato što sam lijena."

"Lud sam za tvojim noktima. Nikada ne grebu."

"Hoće ako se ne utišaš. I nemoj misliti da ćeš me laskanjem nagovoriti da ga probudim. Morrisu je potreban njegov san."

Morris je bio novinar i radio je noćnu smjenu. Poznavao je sve i svakoga u Los Angelesu i okolici.

"Slušaj me, Hilda. Tražim davno izgubljenog sina bogatog engleskog plemića. Ucviljeni otac nudi fantastičnu nagradu za momkovu adresu ovdje u Los Angelesu. Nagradu namjeravam podijeliti s Morrisom. Ako mi uspije pronaći adresu, dobit će posebnu potvrdu s portretom Alexandera Hamiltona i osobnim potpisom ministra financija." Izvadio sam novčanicu od deset dolara iz džepa.

"Zvučiš poput kakve radijske emisije. Zapravo, kao više izmiješanih radijskih emisija."

"Za pet minuta njegovog osobnog vremena spavanja, nudim deset dolara u gotovini. Dva dolara na minutu, stotinu dvadeset dolara za jedan sat. Pokaži mi filmsku zvijezdu koja dobiva devet stotina i šezdeset dolara za osam sati rada."

“Pa”, rekla je sumnjičavo, “ako je u pitanju novac. Prodaju Beethoven ove kvartete po pedeset posto nižoj cijeni... Samo, što ako Morris ne zna odgovor?”

“On zna sve odgovore, zar ne?”

Položila je ruku na kvaku i rekla prilično ozbiljno: “Ponekad mi se čini da je tako. Toliko zna da to crpi energiju iz njega.”

Hilda je namjestila zastore i pustila malo svjetla u sobu. Pod je bio prekriven novinama, a zidovi policama s knjigama i gramofonskim pločama. Veliki Capehart jukebox dominirao je sobom i životima ljudi koji su živjeli u njoj. Morris je spavao na krevetu nasuprot prozora; omanji tamnopusi muškarac u prugastoj pidžami. Preokrenuo se u krevetu i zatrepao očima.

Zurio je u mene. “Koliko je sati? Tko je to?”

“Gotovo devet sati, dragi. Lew bi te želio nešto upitati.” Dodala mu je naočale koje su se nalazile na polici iznad kreveta.

“Bože, tako rano?” Odbio je pogledati me. Okrenuo se na drugu stranu, promrmijavši nešto nerazumljivo.

“Žao mi je, Morris. Potrajat će samo nekoliko minuta. Možeš li mi dati adresu Waltera Kilbournea? Nema je u telefonskom imeniku. Imam broj njegovih tablica, ali ovo je osobna stvar.”

“Nikad nisam čuo za njega.”

“U pitanju je deset dolara, dragi”, umiješala se Hilda.

“Ako ne znaš gdje Kilbourne živi, priznaj to. Čini mi se vrlo bogat, a oženjen je najljepšom ženom u gradu.”

“Vrijedi deset milijuna dolara, manje ili više”, reče napokon Morris. “A što se tiče gospođe Kilbourne, ne padam na takav tip žene.” Nasmiješio se s čistim obožavanjem svojoj ženi.

“Budalice.” Sjela je pored njega i razmrsila njegovu crnu koverčavu kosu.

“Da je Mavis Kilbourne takva ljepotica, dospjela bi već na film, zar ne? No ona se udala za Kilbournea.”

“Za Kilbournea ili njegovih deset milijuna?”

“Više od deset milijuna, kad malo promislim. Pedeset i pet posto u Pacific Refining Company, a s obzirom na trenutnu vrijednost nafte, izračunaj sam...”

“Pacific Refining Company”, rekao sam sporo i razgovjetno, razmišljajući o ženi koja se utopila.

“Mislio sam da se bavi prijevozništvom.”

“Ima taksi poduzeće u Glendaleu. Umiješan je u još nekoliko poslova, no Pareco je njegova žila kucavica.” Zijevnuo je i naslonio glavu na ženino rame. “Ovo me umara, Lew.”

“Još malo. Reci mi gdje živi?”

“U Nopal Valleyu.” Zatvorio je oči, a Hilda je majčinskom blagošću pomilovala njegovo čelo. “Staffordshire Estates, jedan od onih privatnih posjeda za koje ti je potrebna viza da uđeš unutra. Bio sam tamo na zabavi za Dan nezavisnosti. Senator je bio počasni gost.”

“Američki ili državni senator?”

“Američki, naravno.”

“Demokrat ili republikanac?”

“Zar je važno? Nisam li već zaslužio svojih deset dolara?”

“Još samo jedno pitanje. Odakle mu uopće u početku sav taj novac?”

“Što sam ja? Porezna uprava? Pa, nisam.”

“Ti znaš stvari koje oni ne znaju.”

“Ništa ja ne znam. Samo čujem poneke glasine. Potičeš me na klevetu.”

“Novac. Odakle je došao. Reci mi,” gnjavio sam.

“Nije izrastao na drveću. Priča se da se Kilbourne bavio prodajom automobilom na crnoj burzi, u Detroitu za vrijeme rata. Zatim je novac zakonito uložio u velike poslove prije nego što ga je policija uspjela strpati u zatvor. Sada je veliki biznismen i političari dolaze na njegove zabave. Nemoj me citirati, to je samo glasina. Možda ju je i sam proširio kako bi prekrrio nešto još gore.”

Morris se osvrne po sobi sa sanjivim smiješkom na ustima i ponovo utone u san u sjedećem položaju.

Hilda mu pažljivo skine naočale i položi njegovo tijelo na krevet. Dao sam joj deset dolara i krenuo prema vratima.

Pošla je za mnom. “Navrati ponovo, Lew”, rekla mi je na rastanku.

“Rado kad pronađem malo vremena. Spremam se u Nevadu.”

“Ozbiljno?”

“Da.”

“Sue živi ondje, zar ne?” Lice joj se ozari. “Pomirit ćeš se s njom!”

“Nipošto. U pitanju je posao.”

“Znam da ćete opet biti zajedno. Pričekaj i vidjet ćeš.”

“Ništa više ne bi moglo spasiti tu vezu.”

“Oh, Lew.” Umalo nije zaplakala. “Bili ste tako divan par.”
Potapšao sam je po ruci. “Ti si sjajna žena, Hilda.”

14

Na ulazu u Staffordshire Estates stajao je natpis: ZAŠTIĆENO PRIVATNIM ČUVARIMA. Vrata na ogradi bila su otvorena i ja sam projurio kroz njih. Lagana jutarnja maglica provlačila se kanjonom ispred mene poput prozirnog zastora između vanjskoga svijeta i svijeta koji su čuvali privatni stražari i u koji sam upravo ušao. Uz cestu su bila stabla brijestova i čempresa; na njima su pjevale ptice. Na drugoj strani zida i guste živice okretale su se štrcaljke bacajući nadaleko sitnu vodenu prašinu. Kuće, okružene nasadima cvijeća, bile su niske i masivne, prilično udaljene jedna od druge. Za čitavo to vrijeme nisam vidio ljudskog bića. Pratio me čudan osjećaj da su prekrasne raspršene kuće zauzele kanjon.

Usput sam čitao imena vlasnika: Valmy, Arbuthnot, Romanovsky, Wood, Farrington... i napokon WALTER J. KILBOURNE. Krenuo sam putem prema njegovoj kući od crvene opeke i stakla. Parkirao sam na pošljunčanom prostoru u obliku petlje i pošao prema vratima. Pozvonio sam. Mjesto je bilo bučno poput mrtvačnice u ponoć. Nije mi se svidjela ta pomisao.

Vrata je tiho otvorio mali Japanac čiji koraci nisu proizvodili nikakav zvuk. "Izvolite, gospodine?", pažljivo je izgovorio. Iza njega sam vidio veliki klavir i sofu s bijelom pod stavom. Bazen s one strane prozora bacao je safirne sjene na bijele zidove.

"Tražim gospodina Kilbournea", rekao sam. "Javio mi je da će biti kod kuće."

"Žao mi je, gospodine. Nije kod kuće."

"Potreban mi je njegov potpis na jednom dokumentu."

"Nije kod kuće, gospodine. Želite li ostaviti poruku?"

Nikako nisam mogao shvatiti laže li ili ne. Oči su mu bile mirne i bezizražajne.

"Kad biste mi mogli reći gdje ga mogu naći?"

"Ne znam, gospodine. Otišao je nekamo jahtom. Pokušajte nazvati njegov ured. Oni imaju izravnu telefonsku vezu s jahtom."

"Hvala vam. Mogu li nazvati odavde?"

"Žao mi je, gospodine. Nemam dopuštenje da puštam nepoznate ljude u kuću". Naklonio se i zalupio vratima.

Ušao sam u auto i polako zatvorio vrata. Provezao sam se uz garaže. U njima sam primijetio jedan Austin, džip, bijeli karavan, ali

nije bilo crne limuzine.

S limuzinom sam se mimoišao na pola puta do autoceste. Zastao sam na sredini ceste i podigao sam ruku kroz prozor. Limuzina je stala. Iz nje je izišao šofer. Njegove preplašene oči treptale su na bliještećem suncu.

“U čemu je problem, čovječe?”

Izvadio sam pištolj i izašao iz auta. Kad ga je spazio, podignuo je ruke i nasmiješio se. “Namjerio si se na krivoga. Nemam ništa vrijednoga uza se. I sam sam nekad bio poput tebe, ali sam se opametio. Dakle, budi dobar i skloni to.”

“Čuvaj svoju mudrost za nekog drugog”, rekao sam. Krenuo sam prema njemu. Bio je star, ali jak i vrlo brz. Nisam ga želio ustrijeliti.

Onda me je prepoznao. “Mislio sam da si nastradao”, reče i otvori šake.

“Drži ih podalje od mene. Što si učinio Reavisu? Je li i on nastradao?”

“Reavis?” upita lukavo. “Tko je Reavis? Ne poznajem nikoga s tim imenom.”

“Prepoznat ćeš ga kad te odvedu u mrtvačnicu da ga pogledaš.” Improvizirao sam: “Policajska ga je patrola pronašla jutros blizu Quinta. Prerezano mu je grlo.”

“Uuuh?” huknuo je kroz usta i nosnice.

“Dopusti mi da vidim tvoj nož”, rekoh kako bi mu zaokupio pažnju.

“Nemam nož. Nemam nikakve veze s tim. Ostavio sam ga u Nevadi. Nije se mogao vratiti tako brzo.”

Lice mu se naprezalo od razmišljanja. “Poigravaš se sa mnom”, reče. “On se uopće nije vratio u Quinto.”

“Gdje je onda?”

“Od mene nećeš ništa doznati. Skloni revolver i gubi se odavde.”

Nalazili smo se među oleandrima i do nas je dopirala samo prigušena buka automobila.

“Imaš varljivo lice,” rekao sam. “Da ne znam bolje, pomislio bih da je živo. Želiš li da ga razbijem revolverom?”

“Samo pokušaj”, odvratio je tupavo, “pa vidi što će ti se dogoditi.”

Želio sam ga ozlijediti, ali sjećanje na prijašnju noć još uvijek mi je bilo živo u mislima. Morala je postojati razlika između mene i ovakvih tipova, inače sam slobodno mogao maknuti ogledalo iz kupaonice.

Bilo je jedino u kući, i trebao sam ga radi brijanja.

“Hajde, bježi.” Spustio sam pištolj. On se vratio do svog auta.

“Idiote”, poviknuo je svojim promuklim, bezizražajnim glasom dok je prolazio uz mene. Blatobranom je okrznuo prednji kraj mog auta, i gotovo mi raznio uši trubom, pokazujući mi da je to bilo namjerno.

Upalio sam motor. Čitavim putem kroz pustinju tražio sam uz cestu slijepe bogalje i stare dame kojima sam mogao pomoći prijeći cestu i ponuditi ih čajem od kamilice.

15

Bilo je već kasno poslijepodne kad sam prošao prijevojem na visoravni. Sjena auta putovala je ispred mene i svakim je časom postajala sve dulja. Sunce je u žuto obojilo gole padine, a zrak je bio tako bistar da se među planinama izgubio osjećaj za perspektivu. Doimale su se poput nadrealističnih simbola naslikanih na golom pustinjskom nebu. Vrućina je malo popustila, ali hauba mog automobila bila je još vrlo ugrijana.

Rush Apartments smjestili su se u velikoj dvokatnici u istočnom dijelu Las Vegasa. Obojani u žuto, stajali su umorno između parkirališta i supermarketa. Do stanova na drugom katu dolazilo se vanjskim drvenim stepeništem. Na verandi sam zatekao starčica na kuhinjskom stolcu. Oko vrata je imao zavoj, i pušio je lulu.

Zapitao sam ga za gospođu Schneider.

“Živi ovdje”, promrmljao je.

“Je li kod kuće?”

Iz ustaje izvadio praznu lulu i pljunuo na pod. “Odakle bih ja to mogao znati? Ne bilježim kad netko dolazi i odlazi.”

Stavio sam mu pedeset centi na koljeno. “Kupite si vrećicu duhana.”

Uzeo je novčić i stavio ga u džep prljavih hlača. “Pretpostavljam da vas je poslao njezin muž. Ona ga barem tako zove. U svakom slučaju, nemate sreće. Izašla je.”

“Znate li možda kamo?”

“U kuću poroka, što mislite? Tamo provodi većinu vremena.” Rukom je pokazao prema zgradi niže niz ulicu. “Vidite li onaj zeleni natpis? Ne možete pročitati odavde, ali piše ‘Green Dragon’. To je kuća poroka. A želite li da vam kažem kako se zove ovaj grad? Sodoma i Gonoreja.”

“Je li to Elaine Schneider?”

“Ne poznajem nijednu drugu gospođu Schneider.”

“Kako izgleda?” upitao sam. “Nikada je nisam vidio.”

“Izgleda poput Jezebel. Odnosno, poput babilonske kurve koja prevrće svojim očima i mrda stražnjicom pred mladim kršćanskim momcima. Jesi li ti kršćanin, sine?”

Ostavio sam starčica i zahvalio mu na informacijama. Krenuo sam prema “kući poroka”. Bio je to još jedan u nizu otrcanih barova.

Znakovi na prljavim zastorima oglašavali su alkoholna pića, pivo, hladne i vruće sendviče. Gurnuo sam vrata i ušao. Dno prostorije zauzimao je polukružni šank iza kojeg su vodila vrata u kuhinju. Uz ostala tri zida stajali su automati za kockanje. Kuhinjski mirisi, mirisi prolivenog piva i znoja miješali su se zahvaljujući ventilatoru koji se sporo okretao na stropu.

Samo je jedna mušterija bila u baru, vitki mladić neuredne crvene kose koji je sjedio pogrbljeno nad čašom piva. Barmen je sjedio na stolcu u kutu, što je dalje mogao od osamljenog mladića. Svoju je masnu crnu glavu naslonio na radio. Ni traga od Jezebel.

Sjeo sam pokraj mladića, naručio sendvič i bocu piva. Barmen se nevoljko uputio u kuhinju.

“Pogledaj me, ha”, reče mladić pokraj mene. Riječi su izobličile njegova usta. “Kako ti se sviđam?”

Njegovo je mršavo neobrijano lice izgledalo prljavo. Imao je ogromne podočnjake, a najednom sam uhu zamijetio ostatke osušene krvi.

“Jako mi se sviđaš”, odgovorio sam. “Imaš onaj izudarani izgled kojem se svi dive.”

Uspio se čak i nasmiješiti. To ga je pomladilo za najmanje pet godina. “Pa, sam sam to tražio.”

“U svako vrijeme”, rekao sam, “u svako vrijeme.”

“Tražio sam to na više načina, pretpostavljam. Ali čovjek nikako da nauči.”

“Ostalo ti je još nekoliko godina prije nego što umreš. Što ti se dogodilo s uhom?”

Izgledao je zbunjeno. “Zapravo ni ne znam. Sinoć sam upoznao nekog momka u baru i on me nagovorio na partiju pokera. Sjećam se samo da sam izgubio novac i auto. Kad sam izgubio auto, imao sam tri asa u rukama. Netko je započeo svađu, vjerojatno ja. Poslije sam se probudio na parkiralištu.”

“Gladan?”

“Ne. Ipak, hvala. Ostalo mi je još malo sitniša. No, ne znam kako ću se vratiti do Los Angelesa.”

Barmen mi je donio jelo i piće. “Budi negdje u blizini”, rekao sam mladiću, “ja ću te povesti”.

Dok sam jeo, na vratima u dnu prostorije pojavila se visoka žena u jeftinoj crnoj haljini i cipelama s visokim potpeticama. Dobacila mi je znatiželjan pogled, doplovila do šanka i otvorila blještavu plastičnu torbu. Nalikovala je Reavisu, kao da su bili blizanci. Imali su iste oči, iste privlačne crte lice.

“Što želiš, Elaine?”

Bacila je novčanicu na drveni šank.

“Promijeni je”, promrmljala je.

“I tebi će se sreća promijeniti.” Nasmijao se neiskreno.

“Kako došlo, tako prošlo”, rekla je rezignirano.

“Osobito prošlo”, nadoveže se mladić pokraj mene.

Ona je mehanički počela ubacivati novac u automat pokraj vrata. Poput osobe koja pokušava dobiti međugradsku vezu s nekim tko je već godinama mrtav, a automat je bio poput beščujnog sredstva kojim je izražavala svoj očaj. Odjednom je zazveckao metalni novac. U prvi trenutak se činilo da se je ne što pokvarilo u stroju. Zatim se lavina sitniša sručila u posudu, a neki su pali na pod i otkotrljali se do zida.

“Rekao sam ti”, ponosno reče barmen.

Ne obraćajući pažnju na dobitak, sjela je kraj mene za šank. Barmen joj je bez pitanja dao čašu viskija.

“Pokupi novac, Simmie.” Koketirala je s njim. “Nosim stezник.”

“Naravno, ne moraš ga brojati. Dat ću ti dvadeset i pet dolara.”

“Bilo je trideset i pet.”

“To je postotak, srce. Moraš platiti nešto za zabavu koju dobiješ.”

“Aha, zabavu.” Presavinula je novac koji joj je dao i spremila ga u torbicu.

Na vratima se pojavio prodavač novina. Kupio sam Evening Review-Journal i odmah me privukao velik naslov: BIVŠI MARINAC TRAŽI SE ZBOG UBOJSTVA U NOPAL VALLEYU. Članak nije pružao nikakve nove informacije.

Policija još nije bila sigurna u uzrok smrti. U novinama je bila Reavisova slika i uz nju tekst: “Traži se radi saslušanja.”

Presavinuo sam novine i položio ih na šank između mene i visoke plavuše. Isprva nije obratila pažnju na novine; promatrala je kako barmen ubire njen dobitak na automatu. No, opazivši sliku, trгла se i iz torbice izvadila naočale.

“Smijem li malo pogledati novine?” upita me podmuklo.

“Samo izvolite.”

Barmen je podigao pogled sa šanka na kojem je raspoređivao sitniš. “Oho, nisam znao da nosiš naočale. Izgledaš vrlo pristalo u njima.”

Nije ga čula. Polako je čitala članak prelazeći prstom od slova do slova. Kad je došla do posljednjeg retka, nekoliko je trenutaka šutjela. Onda je napokon uzviknula: “Pa, neka sam prokleta!”

Odložila je novine vlažne od znoja njenih prstiju. Odlučno je pošla prema izlazu, njišući bokovima i lupkajući potpeticama. Vrata su se zalupila za njom.

Pričekao sam trideset sekundi i zatim krenuo za njom. Vrteći se na svojoj stolici, mladić me je pratio svojim pogledom, poput psa lutalice kojeg sam spasio a onda izdao.

“Pričekaj me negdje u blizini”, doviknuo sam mu preko ramena.

Žena je bila već stotinjak metara ispred mene. Energično je koračala pločnikom. Sivi konjski rep visio joj je niz leđa i lepršao iza nje. Usporio sam korak kad sam shvatio kamo se uputila. Krenula je prema Rush Apartments; popela se na drugi kat, otključala vrata, ostavivši ih otvorena. Ušao sam u auto i čekao.

Gotovo odmah je izašla. U ruci je imala nešto metalno. Odložila je to u torbu spuštajući se stepenicama. Zaboravljene naočale na njenom licu dale su joj odlučan izgled. Sakrio sam svoje lice kartom.

Prešla je preko parkirališta i zaustavila se kod starog Chevroleta. Originalna plava boja automobila izbljediteljela je do smečkasto zelene. Blatobrani su bili izgužvani i prljavi poput papirnatih ubrusa na stolovima u restoranu. Upalila je motor, a kroz ispušnu cijev izletio je mlaz tamnoplavog dima. Krenuo sam za stupom dima prema središtu grada, odakle je skrenula na jug. Poslije je skrenula prema jezeru Mead, pa obalom uz plaže. Djeca su se igrala na pijesku ispod ceste u plitkoj vodi, pljuskajući sve oko sebe.

Zatim je Chevrolet ponovo skrenuo ulijevo lošom i krivudavom cestom. Morao joj sam se primaknuti da je ne izgubim iz vida, ali ona je toliko bila zaokupljena vožnjom da nije po sumnjala da je netko prati.

Provezli smo se pokraj naselja s kamp-kućicama u kojem su obitelji jele na otvorenom između parkiranih automobila, prikolica i

podignutih šatora. Nekoliko stotina metara dalje Chevrolet se zaputio uskim putem kroz grmlje i uskoro je motor utihnuo.

Zaustavio sam se i pješke pošao za njom. Chevrolet je bio parkiran ispred drvene kućice, a žena je šakama udarala po vratima, shvativši da su zaključana.

“Što je, do vraga?” Začuo sam Reavisov glas iz unutrašnjosti kućice.

Sklonio sam se iza najbližeg hrasta.

Reavis se pojavio na vratima. Odijelo mu je bilo prašnjavo i izgužvano. Kovrčava kosa mu je padala u oči. Nervozno ju je odgurnuo natrag. “U čemu je problem, seko?”

“To mi ti reci, lažljivče.” Nadvisio ju je gotovo za glavu, ali njena strastvena energija učinila ga je da izgleda bespomoćno. “Rekao si mi da imaš neprilika sa ženama i zato sam te sakrila. Nisi mi rekao da je ta žena mrtva.”

Malo je razmišljao.

“Ne znam o čemu pričaš, Elaine. Tko je mrtav? Dama o kojoj sam ja govorio nije mrtva. Savršeno je u redu, samo što tvrdi da joj kasni dva mjeseca zaredom, a ja ne želim imati nikakve veze s tim.”

U glasu joj se osjeti ironija. “Pričaj to nekome drugome. Preduboko si zaglibio da ti pomognem. Ne bih ti pomogla čak i da mogu. Možeš završiti u plinskoj komori i ne bih pomaknula ni prst da spasim tvoju kožu. Jednostavno nisi vrijedan toga.”

Reavis se uzburio: “O čemu to, dovraga, pričaš, Elaine? Nisam učinio ništa loše. Zar me policija traži?”

“Znaš i sam vrlo dobro da je tako. Ovaj ćeš put nastradati, a ja ne želim biti dio toga.”

“Hajde, Elaine, smiri se. Zar se tako razgovara s mlađim bratom?” Pokušao ju je zagrliti, ali mu je ona ljutito odma knula ruku.

“To ti neće pomoći”, odbrusila mu je čvrsto stežući novčanik objema rukama. “Loše ćeš završiti, Pat. Znala sam to otkako si kao dječak majci ukrao dolar i poslije krivnju prebacio na mene.”

“A i ti si se stvarno dobro snašla, Elaine. Još si nosila pletenice, a već si se subotom navečer prodavala za dva dolara. Koliko tražiš sada, ili možda ti plaćaš uslugu?”

Pljuska je zazvonila među visokim drvećem, a on joj je odgovorio udarcem u rame. Posrnula je nekoliko koraka ostavljajući za sobom

u pijesku rupice od potpetica. Kad je ponovno uhvatila ravnotežu, u ruci joj je bljesnuo revolver.

Reavis je zakoračio prema njoj s nevjericom u očima. “Žao mi je, Elaine. Zašto si me pljusnula?”

Sva se usredotočila na oružje u ruci. “Dalje od mene! Odvest ću te do autoceste i tamo te ostaviti. Ne želim te više nikada vidjeti. Sad si velik dečko, Pat, dovoljno velik da ubijaš ljude. Pa, i ja sam velika djevojka.”

“Pogrešno si me shvatila, seko”. Nije se pomaknuo. “Nisam učinio ništa loše”.

“Lažeš. Ti bi i mene ubio zbog zlatnog zuba. Vidjela sam te kako mi pretražuješ torbicu.”

Nasmijao se. “Luda si. Pun sam novaca, seko.” Posegnuo je u džep.

“Ne miči ruke”, naredila mu je.

Osigurač je škljocnuo. Reavis je automatski podignuo ruke, ne skidajući pogled s pištolja. Izgledao je prkosno i priglupo našavši se licem u lice sa smrti.

“Ideš li?” upitala ga je. “Ili želiš umrijeti? Policija te traži; ne bi mi uopće prigovorili da te ubijem. Tvoja smrt ne bi nikome predstavljala gubitak. Otkad si prohodao, nisi pružio ništa dugo osim bijede i neprilika.”

“Poći ću s tobom, Elaine.” Slomio se. “Ali, požalit ćeš. Upozoravam te. Ne znaš što radiš. A sad možeš skloniti taj pištolj.”

Nisam mogao dočekati bolji trenutak. Izašao sam iz zaklona s uperenim revolverom. “To je dobra ideja. Spustite pištolj, gospođo Schneider. A ti, Reavis, podigni ruke!”

Čitavo joj se tijelo trgnulo. “Ah!” uzviknula je ljutito, no poslušala je moju naredbu. Ispustila je mali automatski pištolj na pod.

Reavis me je pogledao i odmah prepoznao. “Archer?” Okrenuo se prema sestri. “Dakle, morala si povesti i policajca sa sobom?”

“Pa što ako i jesam?” promrmljala je.

“Šuti, Reavis.” Podignuo sam ženin pištolj. “A vi, gospođo Schneider, odlazite odavde.”

“Jeste li vi policajac?”

“Sada nije vrijeme za pitanja. Pođite dok se nisam predomislio.”

Svojom sam pištoljem držao Reavisa na nišanu, a njen sam spremio u džep. Ona se nespretno okrenula na peti i krenula prema Chevroletu.

16

Kad je otišla, naredio sam Reavisu da mi okrene leđa. Uplašio se.

“Nećete me valjda... ustrijeliti?”

“Neću, ako budeš miran.”

Okrenuo se polako, nevoljko, pokušavajući me pogledati preko ramena. Nije imao pištolj. No, u desnom je džepu imao nekakav paket. Uzdahnuo je kad sam mu ga izvadio iz džepa, razmotao smeđi papir i ugledao rub novčanica od tisuću dolara.

“Ne moraš ih brojati”, dobaci mi rezignirano. “Deset tisuća. Mogu li se sada okrenuti?”

Ustuknuo sam stavivši paketić u unutarnji džep kaputa.

“Polako se okreni, s rukama na glavi. I reci mi tko ti je platio deset tisuća dolara da ženu sa slabim srcem gurneš u bazen?”

Okrenuo se, a blijedo mu se lice iskrivilo. Prstima je nesvjesno zagrebao po glavi. “Krivo ste me shvatili. Ja ne bih ni mrava zgazio. Nikada nisam imao nikakve veze sa smrću. To je vjerojatno bila nesreća.”

“A čista je slučajnost da si bio na mjestu događaja kad se to dogodilo.”

“Aha, čista slučajnost.” Kao da je bio zahvalan što sam to rekao. “Htio sam se oprostiti od Cathy. Nadao sam se da će možda poći sa mnom.”

“Budi sretan što nije. Odgovarao bi i za zavođenje maloljetnice. Ovako te terete samo za ubojstvo.”

“Kakvo ubojstvo? Ne mogu osuditi nevinog čovjeka. Cathy će mi dati alibi. Bio sam s njom prije no što si me povezao u grad.”

“Gdje ste bili?”

“Ispred kuće, u jednom od automobila.” Zvučalo mi je kao da govori istinu: Cathy je sjedila u mom autu kad sam izašao. “Običavali smo sjediti ondje i razgovarati.”

“O tvojim pustolovinama u Guadalcanalu?”

“Idi k vragu.”

“U redu. Dakle, to je tvoja priča. Nije željela poći s tobom, no dala ti je deset tisuća dolara za uspomenu.”

“Nisam rekao da mi ih je dala. To je moj novac.”

“Šoferi u današnje vrijeme zarađuju golem novac. Ili ti možda Gretchen samo plaća postotak?”

Promatrao me je skupljenih očiju, očito iznenađen svime što sam saznao o njemu. "To je moj novac", ponovio je tvrdoglavo. "I čist, također. Nisam ga stekao nezakonitim putem."

"Možda je bio čist prije nego što je došao u tvoje ruke. Sada je prljav."

"Novac je novac, zar ne? Reći ću ti što ću učiniti. Dat ću ti dvije tisuće. Što kažeš?"

"Baš si darežljiv. Novac je ionako kod mene."

Povisio je na pet tisuća.

"Reći ćeš mi kako si to učinio, pa te možda uključim unutra. No, priča mora biti dobra."

Razmišljao je o tome nekoliko trenutaka, a onda odlučio. "Ne, ipak ti neću reći."

"Dobro, ionako gubimo vrijeme. Bolje da krenemo."

„Kamo?"

"U Nopal Valley. Šef policije želi ti postaviti nekoliko pitanja."

"Mi smo u Nevadi", reče. "Morat ćeš zatražiti izručenje, a nemaš nikakvih dokaza."

"Poći ćeš u Kaliforniju dobrovoljno." Podigao sam cijev svog pištolja.

Uplašio se, ali nedovoljno. "Misliš da ćeš zadržati moj novac, no grdno se varaš. Pregazit će te kotači velikog stroja."

Lice mu je bilo vlažno i blijedo. Za manje od jednog dana bio je bogat i slobodan. Ja sam ga, pak, vratio natrag, možda i do plinske komore.

"I ti ćeš se provozati u jednom stroju. Ne pokušavaj pobjeći, ili ćeš šepati do kraja svog života."

Rekao mi je da učinim jednu neizvedivu stvar, ali ipak je ušao mirno u auto. "Ti voziš", rekao sam mu.

"Nisam još imao prilike uživati u krajoliku."

Vozio je ljutito ali dobro. Prošli smo uz njegovu sestru u Boulder Cityju. Nitko nije nikome mahnuo.

Začas smo je izgubili iz vida.

Kad smo se našli u Las Vegasu, uputio sam ga u "Red Dragon". Pogledao me iznenađeno kad se zaustavio uz pločnik.

"Samo da pokupimo jednog mog prijatelja. I ti ćeš sa mnom, naravno."

Izašao sam iz automobila još uvijek držeći pištolj u džepu. Nisam mogao vjerovati Reavisu da će voziti preko pustinje bez nesreće. A jednako tako nisam mogao riskirati da sam sjednem za upravljač.

Mjesto je izgledalo mnogo veselije sad kad su bila upaljena svjetla, i kad je za šankom bilo više ljudi. Crvenokosi je momak sjedio na istoj stolici, vjerojatno s istom praznom čašom ispred sebe.

Pozvao sam ga s vrata. Pozdravio me je iznenađeno i usiljeno se nasmiješio.

“Znaš li voziti brzo?”

“Najbrža mašina koju sam vozio išla je devedeset milja na sat, i to nizbrdo.”

“To je dovoljno brzo. Dat ću ti deset dolara da mene i mog prijatelja odvezeš na obalu. Ja sam Archer.”

“U Los Angeles?” Rekao je to tako kao da je doista vjerovao da tamo žive anđeli.

“Ne, u Nopal Valley. Ići ćemo preko brda. Odande se možeš vratiti automobilom.”

“Sjajno. Usput, ja sam Bud Musselman.” Okrenuo se prema Reavisu s ispruženom rukom. Reavis mu je rekao što da napravi s njom.

“Ne obraćaj pažnju na njega”, rekao sam momku. “Upravo je pretrpio teški financijski gubitak.”

Musselman je sjeo za upravljač, a Reavis do njega. Ja sam sjeo straga sa spremnim revolverom na koljenima. Ulice su bile osvjetljene sjajnim neonskim reklamama. Las Vegas je ponovo oživio. Negdje daleko na istoku pojavio se polumjesec, lebdeći nisko na nebu.

Momak je vozio brzo i nijedan nas automobil nije prestigao. Zaustavili smo se kod benzinske crpke usred pustinje. Otrcani znak oglašavao je: Prave žive čegrtuše.

“Još uvijek imate trećinu rezervoara”, rekao je revno. “Napredujemo sasvim dobro, s obzirom na brzinu.”

“Trebao bih telefonirati.”

Reavis se skutrio u svom uglu i zaspao. Jednu je ruku stavio preko lica i čvrsto stisnuo šaku. Prodrmao sam ga po ramenu i odgurnuo mu ruku s mokrog čela. Zasoptao je u snu, a onda otvorio oči.

“Zar smo već stigli?” upitao je pospano.

“Još ne. Telefonirat ću Knudsonu. Pođi sa mnom.”

Izašavši iz automobila jedva je uspio održati ravnotežu. Pošli smo prema osvjetljenom uredu.

Pogledavao je naokolo, a zatim je kradomice pogledao mene, poput nekoga tko se sprema na bijeg. Progonjen čovjek u lošem filmu koji riskira svoj bijedni dvodimenzionalni život.

“Ja sam iza tebe”, rekao sam mu. “Moj je pištolj uperen u tvoja leđa.”

Koljena su mu popustila. Razmijenio sam novac i nazvao policijsku stanicu u Nopal Valleyu. Reavis se, zijevajući frustrirano, naslonio na zid pored telefonske kabine, tako blizu da sam ga mogao namirisati.

Njegov je miris bio budalasta nada koja se ukiselila.

Glas metalne boje kreštavo je odjeknuo u mom lijevom uhu: “Policijska stanica Nopal Valley.”

“Molim vas šefa Knudsona.”

“Nije ovdje.”

“Možete li mi reći gdje ga mogu dobiti?”

“Ne mogu. Tko ga treba?”

“Lewis Archer. Knudson mi je rekao da mu se javim.”

“Archer. Oh, da.” Stanka. “Imate li što za prijaviti?”

“Da, ali Knudsonu.”

“Nije ovdje, rekao sam vam. Možete reći meni, a ja ću mu prenijeti.”

“U redu”, odgovorio sam nevoljko. “Javite mu da se noćas vraćam sa zatvorenikom. Koliko je sati?”

“Pet do devet. Vi radite na slučaju Slocum?”

“Da. Trebali bismo stići do ponoći. Sad smo u pustinji. Pronađite šefa, to će ga zanimati.”

“U redu, gospodine Archer.” Kreštavi mehanički glas pokazao je dozu zanimanja. “Znači, uhvatili ste Reavisa?”

“Zadržite to za sebe.”

“Naravno. Želite li da vas dočeka policijski automobil?”

“Nije potrebno. Ništa ne može učiniti.”

Spustio sam slušalicu. Reavis me je mrko pogledao. Kad smo se vratili u auto, ponovo je zaspao.

“Vaš je prijatelj loše volje”, rekao je Musselman. “Je li vam to pištolj u ruci?”

“Da.”

“Niste mafijaš ili nešto, gospodine Archer? Ne bih želio...” zamuckivao je.

“Nešto”, odgovorio sam. “Ne bi želio što?”

“Ah, ništa.” Nije progovorio ni riječ sa mnom sljedeća tri sata. No, radio je svoj posao, vozio je kao da mu to pruža najveći užitak. Cesta se odmotavala poput vrpce telegrafskog aparata ispod nas.

Prošla je ponoć kad smo prešli drugi planinski prijevoj i ugledali svjetla Nopal Valleya. Pročitali smo upozorenje: “Opasna kosina: smanjiti brzinu.” Nastavili smo se spuštati.

“Osjećam se kao da slijećem avionom”, primijetio je momak preko ramena. Onda je opet zašutio, prisjećajući se svog nepovjerenja prema meni i mom pištolju.

Nagnuo sam se naprijed. Reavis je gotovo spuznuo sa sjedala. Tijelo ga je izdalo. Izgledao je kao da je mrtav. Za trenutak sam se pobojavao da je doista umro, da je sav njegov život ispario kroz ranu njegova ega.

Ne bih to mogao podnijeti, ne nakon svega što mi je priuštio.

“Reavis”, obratio sam mu se. “Probudi se. Uskoro stižemo.”

Zastenjao je i progundao nešto podigavši svoju tešku glavu i bolno tijelo. Momak je iznenada zakočio, odbacujući Reavisa u vjetrobransko staklo.

Uhvatio sam se za sjedalo. “Pripazi malo.”

Onda sam ugledao kamion parkiran nasred ceste u podnožju brda. Kočnice su zacvilile. Kamion ispred nas imao je ugašena svjetla. Unutra nije bilo vozača.

“Gdje su ga samo, zaboga, ostavili?” javi se momak.

S jedne strane ceste uzdizala se kosina. Nikako nismo mogli proći uz kamion. Onda je s jedne strane bljesnulo svjetlo, vrludalo malo uokolo i napokon se zaustavilo na vjetrobranskom staklu mog automobila.

“Natrag”, naredio sam momku.

“Ne mogu. Ugasio sam motor.” Momak je upregnuo sve svoje snage da ga ponovo upali.

“Ugasi svjetlo”, viknuo je netko. “To je on.”

Automobil se pomaknuo nekoliko metara unatrag, a onda se opet zaustavio. “Zaboga, kočnice!” rekao je momak samome sebi.

Nekoliko naoružanih ljudi pojavilo se u svjetlu naših farova. Odgurnuo sam Reavisa u stranu i izišao van.

Imali su rupce preko lica. "Što je ovo, velika pljačka?" doviknuo sam im.

Jedan od maskiranih zakimao je glavom: "Spusti pištolj, Jack. Mi želimo samo tvog zarobljenika."

"Morat ćete ga oteti."

"Ne budi lud, Jack."

Opalio sam mu u rame. Jeka pucnja odzvanjala je tihom dolinom.

Obratio sam se Reavisu. Nisam ga ni pogledao. "Najbolje da bježiš, Pat."

Potrčao je cestom iza nas. Muškarac kojeg sam pogodio sjedio je na cesti s puškom između nogu. Gledao je kako mu kaplje krv s ruke na mjesečini.

"Nas je šestero, Archeru", reče nesigurno jedan od njih.

"A ja imam sedam metaka! Vratite se kućama."

Reavis je još uvijek bio iza mene. "Bježi, Pat, ja ću ih zadržati."

"Vraga hoćeš", rekao je.

Tada sam na vratu osjetio njegovu ruku. Ugledao sam napadače kako nam se približavaju. Okrenuo sam se prema Reavisu. Lice mu je bilo nejasno na mjesečini, ali učinilo mi se da mu oči i usta blistaju od zadovoljstva. Udario me je u obraz. "Upozorio sam te, čovječe", rekao je naglas.

Udarac me odbacio u stranu. Oslobodio sam se Reavisa i uperio pištolj u jednog od napadača. Pogodio sam ga. Padajući, puškom je povukao rubac s lica.

"Ne pucajte", povikao je ranjeni. "Samo želimo Reavisa."

Straga, gdje je stajao Reavis, nešto me udarilo po glavi i ja sam se onesvijestio.

Nerado sam povratio svijest, kao da sam znao što će me dočekati. Crvenokosi momak je klečao između mene i zvijezda. Zvijezde su bile na istom mjestu na nebu, no izgledale su staro i ustajalo. Suosjećao sam s njima.

Musselman je skočio poput zeca kad je opazio da ustajem. Digao se na noge i nagnuo se preko mene.

"Ubili su ga, gospodine Archer."

Ustao sam bolno, osjećajući se maleno i prezreno od strane planina. “Što su mu učinili?”

“Ustrijelili su ga. Zatim su ga polili benzinom, gurnuli sa ceste i bacili šibicu za njim. Je li doista bio ubojica, kao što su tvrdili?”

“Ne znam”, odgovorio sam. “Gdje je?”

“Tamo dolje.”

Zaobišao sam auto i upalio džepnu svjetiljku. Pougljenjeni ostaci ležali su usred kruga izgorjelog niskog grmlja. Povratio sam s druge strane ceste. Mjesečev srp pojavio se s između dva planinska vrhunca. U ustima sam osjetio gorak okus.

Dežurni telefonist govorio je u ručni mikrofonski jednoličnim glasom: “Automobil broj šesnaest provjeri prijavljeni napad na uglu Padille i Flowera. Broj šesnaest na uglu Padille i Cornera.”

Isključio je mikrofonski i pripalio cigaretu. “Da, gospodine?” Nagnuo se naprijed kako bi me bolje pogledao.

“Imali ste nesreću?”

“To nije bila nesreća. Gdje vam je šef?”

“Vani je na terenu. O čemu se radi?”

“Telefonirao sam vam oko devet. Je li Knudson primio moju poruku?”

“Ja je nisam primio. Stigao sam ovdje tek u ponoć.” Povukao je dim iz cigarete, gledajući me nezainteresirano. “O kakvoj je poruci riječ?”

“Provjerite je li registrirana. Nazvao sam u pet do devet.”

Počeo je prelistavati neke papire, a onda se okrenuo prema meni. “Sigurno ste pogriješili. Ovdje nema ničega između 20.45 i 21.25 h. Jeste li sigurni da ste nazvali ovu stanicu?”

“Siguran sam. Tko je bio dežuran?”

“Franks.”

“On je detektiv. Ne bi trebao biti na centrali.”

“Zamjenjivao je Carmodyja čija žena treba roditi. Što je onda s tim pozivom? Kako se zovete?”

“Archer. Razgovarat ću s Knudsonom.”

“Ah, vi ste privatni detektiv koji radi na Slocumovu slučaju?”

Kimnuo sam glavom.

“On je tamo. Nazvat ću ga.”

“Nema potrebe. Sam ću otići onamo. Je li Franks u blizini?”

“Ne, otišao je kući.” Nagnuo se povjerljivo prema meni. Zgnječio je opušak u pepeljari. “Želite li moje iskreno mišljenje, Franks nije dorastao ovom poslu. Već je jednom zabrljao. Je li poruka bila važna?”

Nisam mu odgovorio. Strašna se spodoba počela oblikovati u turobnoj, neugodnoj sobi, viseći gotovo opipljivo iznad moje glave. Vukla se za mnom, usporavajući moje korake dok sam se približavao autu. Ljutnja i strah preuzeli su njeno mjesto kad sam položio ruke na volan. Projurio sam kroz dva crvena svjetla izlazeći iz grada.

“Ne vraćamo se onamo?” upitao me mladić potreseno.

“Još ne. Moram pronaći šefa policije.”

“Ne razumijem što se događa. Strašno je. Pokušali ste ga spasiti, a on se okrenuo protiv vas.”

“Bio je glup. Mislio je da su mu oni prijatelji. Uopće nije imao prijatelja.”

“To je strašno”, ponovio je mladić.

Svjetla na Slocumovoj verandi bila su upaljena, osvjetljavajući masivne zidove i sumoran travnjak. Sve je bilo nalik mauzoleju okruženom cvijećem, dolično osvjetljenom i spremnom da dočeka

ožalošćenu porodicu i prijatelje. Crni policijski automobil u podnožju terase bio je pogodan da preveze smrt, tiho i brzo.

Ostavio sam momka u autu i krenuo do kuće. Knudson i Maude Slocum dočekali su me na prednjim vratima. Kad su me opazili, odmah su se odmaknuli jedan od drugoga. Gospođa Slocum krenula mi je ususret, pružajući mi ruku.

“Gospodine Archer! Iz policije su nam javili da dolazite. Gdje ste, zaboga, bili?”

“Predaleko. Dobro bi mi došlo piće.”

“Naravno, uđite.” Otvorila je vrata i pridržala ih za mene. “Spremit ćete mu piće, Ralph, zar ne?”

Uputio joj je upozoravajući pogled - oštar i iskusan pogled starog neprijatelja, ali i starog ljubavnika. “Bit će mi drago, gospođo Slocum. No, kakve dobre vijesti nosite?” obratio se meni.

“Bojim se da su sve loše.”

Sve sam im ispričao uz piće u dnevnoj sobi u kojoj su se Slocumovi svađali prošle noći, a onda i pomirili.

Gospođa Slocum je imala masnicu na obrazu, jedva vidljivu ispod gustog sloja pudera. Bila je odjevena u zelenu vunenu haljinu koja je naglašavala njenu sjajnu figuru. Lice joj je bilo upalo, a oči umorne. Kao da je bogato gladno tijelo isisalo iz njih svu krv. Knudson je sjedio pored nje na niskoj stolici. Nesvjesno, dok sam pričao, njene su prekrížene noge naginjale prema njemu.

“Uhvatio sam Reavisa u Las Vegasu —”

“Tko vam je rekao da je ondje?” upitao je Knudson.

“Sam sam ga pronašao. Krenuli smo odande negdje između šest i sedam, zajedno s momkom kojeg sam unajmio da nas vozi. U devet sam nazvao vašu policijsku stanicu iz benzinske crpke u pustinji. Ostavio sam poruku da dolazimo ovamo.”

“Nisam je dobio. Tko je primio vaš poziv?”

“Franks. Čak ga nije ni zabilježio. No, informaciju je predao nekom drugom. Sedmorica muškaraca zaustavila nas je na Notch Trailu, ni sat vremena kasnije. Prepriječili su nam put kamionom. Upucao sam jednog od njih. Reavis je pomislio da su ga došli osloboditi i napao me straga. Zatim su ubili Reavisa, polili benzinom i zapalili.”

“Molim vas”, rekla je Maude Slocum i rukama prekrila lice. “To je užasno.”

Knudson je grickao donju usnicu. "Linč, ha? U dvadeset godina koliko radim u policiji još nismo imali linčovanje."

"Čuvajte to za svoje memoare, Knudson. Ovo je ubojstvo. Momak u mom autu je svjedok. Mene zanima što ćete poduzeti?"

Ustao je, tobože uzbuđeno. Činilo se da preolako shvaća stvari. "Učinit ću što mogu. Notch Trail je izvan moje jurisdikcije. Nazvat ću šerifov ured."

"Franks je vaš čovjek."

"Ne brinite se, provest ću temeljitu istragu. Možete li mi opisati napadače?"

"Imali su rupce preko lica. Rekao bih da su ovdašnji ljudi, s obližnjih rančeva ili naftnih polja. Jedan od njih ima rupu od metka u desnom ramenu, a dvojicu bih prepoznao po glasu. Momak bi vam mogao reći više."

"Šerif će razgovarati s njim."

Ustao sam ne skidajući pogleda s njegovih očiju. "Ne izgarate baš od želje da se bacite na to."

Shvatio je što pokušavam. Odlučio je to odmah zaustaviti. "Policija teško rješava takve slučajeve. Čak i ako šerif uspije uhvatiti te ljude, što baš i nije vjerojatno, nikada nećemo dobiti porotu koja bi ih osudila. Gospođa Slocum je bila jedna od najvažnijih osoba u ovom gradu; moglo se očekivati da će to ubojstvo uzrujati ljude."

"Shvaćam. Smrt gospođe Slocum je, dakle, ubojstvo. A Reavisova smrt je zadovoljenje pravde. Niste toliko glupi, Knudson, a niti sam ja. Ovo su bili plaćeni ubojice. Amateri, možda, ali nisu to učinili iz zabave."

"Nećemo ulaziti u osobne stvari", rekao je opominjući me. "Napokon, Reavis je dobio što je zaslužio. Amateri ili ne, ljudi koji su ga linčovali uštedjeli su državi novac."

"Mislite da je on ubio gospođu Slocum."

"U to nema sumnje. Mrtvozornik je pronašao tragove na njenim leđima, potkožno krvarenje na mjestu gdje ju je netko gurnuo. A taj netko je Reavis. Pronašli smo njegovu kapu pedesetak metara od bazena. To dokazuje da je bio ondje. Upravo je izgubio posao; to je dovoljan motiv. A onda je odmah pobjegao."

"Pobjegao je, da, ali javno i polako. Zaustavio me je na vratima imanja, a čak smo i svratili na piće."

“Piće mu je vjerojatno bilo potrebno. Često je tako s ubojicama.”

Knudson je uporno ostajao pri svome. Bilo je vrijeme da otkrijem karte. “Vrijeme se ne slaže. Marvell je čuo zapljuskivanje vode oko osam i dvadeset. Bilo je točno osam i dvadeset tri kad sam pokupio Reavisa, milju daleko od bazena.”

Knudson se nacerio. Spazio sam zabrinutost u očima Maude Slocum. “Marvell ima bujnu maštu”, primijetio je Knudson. “Danas sam ga ponovo preslušao, nakon što se malo smirio. Više nije toliko siguran kada je čuo pljusak, ili da ga je uopće čuo. Moguće je da je gospođa Slocum ubijena cijeli sat prije nego što je pronađena u bazenu. Ne postoji način da utvrdimo koliko je dugo bila u vodi.”

“Ipak, mislim da Keavis nije ubojica.”

“Zadržite to za sebe, to nije nikakav dokaz. Ja sam vam, naprotiv, pružio čvrste dokaze. Uostalom, malo je prekasno da se zalažete za Reavisa. Sto se dogodilo, je li vas potplati o ili obrlatio riječima? Čuo sam da je znao biti vrlo uvjerljiv.”

Suzdržao sam se da ne prasnem. “Nisam vam sve rekao. No najprije telefonirajte.”

Namjerno polako, izvukao je cigaru iz džepa, i postoje od Maude zatražio dopuštenje, odgrizao je vrh cigare i pripalio je. Puhnuo mi je dim u lice. “Kad ću zatrebati nekoga da mi kaže kako da radim svoj posao, poslat ću vam brzogav.” Izašao je iz sobe, no uskoro se vratio s Cathy Slocum ispod ruke. Željela se osloboditi njegovog stiska. “Pustite me, gospodine Knudson.”

Naglo ju je pustio, kao da ga je nešto udarilo. “Žao mi je, Cathy. Nisam htio biti grub.”

Okrenula mu je leđa i uputila se prema vratima. S bijelim krznenim papučama i ogrnuta u ružičasti kućni ogrtač nalikovala je djetetu. Knudson ju je otpratio bespomoćnim pogledom.

“Pričekaj, draga”, obratila joj se majka. “Zašto si budna tako kasno?”

Cathy se zaustavila na do vratku, no nije se okrenula. Njena ramena bila u kruta i nepopustljiva.

“Razgovarala sam s ocem.”

“On je još uvijek budan?”

“Nije mogao zaspati, kao ni ja. Čuli smo glasove i on me poslao da vidim što se događa. Mogu li se sada vratiti u krevet?”

“Naravno da možeš, draga.”

“Želio bih Cathy postaviti jedno pitanje”, rekao sam. “Imate li što protiv, gospođo Slocum?”

Podigla je glavu u majčinskoj gesti. “Jadna je djevojka već odgovorila na tolika pitanja. Zar to ne može pričekati do sutra’

“Potrebno mi je samo jedno ‘da’ ili ‘ne’: Pat Reavis je tvrdio da mu ona može dati alibi.”

Djevojka se napokon okrenula prema nama. “Nisam više dijete, majko. Naravno da mogu odgovoriti na pitanje.” Razmaknula je noge, a šake je gurnula u džepove ogrtača.

“U redu, draga. Kako želiš.” Stekao sam dojam da je majka bila ta koja je obično popuštala.

“Reavis mi je rekao da je protekle noći došao ovamo kako bi te vidio. Je li bio s tobom prije nego što sam te zatekao u svom autu?”

“Ne. Nisam ga vidjela otkako smo se posvađali u kazalištu.”

“Je li to sve?” upitao je Knudson.

“To je sve.”

“Dođi i poljubi majku za laku noć”, reče Maude Slocum.

Djevojka je oklijevajuće pristupila majci i poljubila je u obraz. Starija ju je žena zagrlila. Djevojka je uzmaknula i brzo otišla.

Knudson ih je promatrao kao da nije bio svjestan napetosti koja je vladala između njih. Čini se da je uživao u usiljenom, bezosjećajnom izljevju ljubavi. S osmijehom na licu ispratio je Cathy iz sobe.

Sjeo sam na ležaljku pokraj Maude Slocum. “Reavis je duboko zaglibio. Razumijem što je Knudson mislio.”

“Jeste li još uvijek nezadovoljni?” upitala me je ozbiljno.

“Shvatite me, Reavis mi ne znači ništa. Čitava ova stvar me muči. Ima mnogo pukotina. Na primjer, poznajete li čovjeka po imenu Walter Kilbourne?”

“Još pitanja, gospodine Archer?” Posegnula je za srebrnom tabakerom koja je ležala na stolu pokraj nje. Nespretno ju je srušila na pod. Cigarete su ispale, a ja sam se sagnuo kako bi ih pokupio.

“Ne morate se truditi”, rekla je, “molim vas. Zaista nije važno. Čini se da se sve oko mene raspada. Nekoliko cigareta na podu je moja najmanja briga.”

Nastavio sam podizati cigarete. “Što vas najviše zabrinjava? Ono pismo koje ste mi dali?”

“Postavljate toliko pitanja. Pitam se zašto. Je li u pitanju strast za pravdom, ili istinom? Vidite, sad je na vama red da odgovarate.”

“Ne znam zašto vas ja zanimam.” Cigarete sam stavio u tabakeru, a zatim pripalio njoj i sebi.

Zahvalno je povukla dim. Njezin je odgovor bio vidljiv, ispisan u dimu. “Zato što vas ne razumijem. Mogli biste raditi nešto mnogo bolje, nešto gdje biste stekli veći ugled.”

“Poput vašeg prijatelja Knudsona? Radio sam i u gradskoj policiji, punih pet godina. Bilo je mnogo slučajeva u kojima se službena verzija nije poklapala s činjenicama.”

“Ralph je pošten. Policajac je cijelog svog života, ali još uvijek ima čistu savjest.”

“Dvije savjesti, vjerojatno. Većina dobrih policajaca ima javnu i privatnu savjest. Moja je samo privatna. Jadna je, ali moja.”

“Nisam se prevarila u vama. Strastveno se zalažete za pravdu.” Duboke je oči ispitivački usmjerila prema mojima, kao da je strast za pravdom nešto što može vidjeti i zapamtiti. Ili čudna izraslina koja se može odstraniti rendgenom.

“Ne znam što je pravda”, rekao sam. “Mene zanima istina. Ne općenito, nego istina u svakom pojedinom slučaju. Tko je učinio što, kada i zašto. Osobito zašto. Pitam se, na primjer, zašto se toliko brinete o tome zanima li me pravda. To bi se moglo protumačiti kao pokušaj da odustanem od tog slučaja.”

Nakratko je zašutjela. “Ne, ne radi se o tome. I sama poštujem istinu, barem do određene mjere. Znae ono: želim istinu, ali samo ako me neće previše boljeti. A pretpostavljam da se i pomalo bojim čovjeka koji se strastveno bori za nešto. Vama je doista stalo, zar ne, da ustanovite je li Reavis kriv ili nevin?”

“A Knudsonu i njegovoj čistoj savjesti nije stalo?”

“Bilo mu je stalo. Ne znam je li i dalje tako. Mnogo je stvari koje ne razumijem.” Tu nije bila sama, pomislio sam. “Moj cijenjeni suprug, na primjer, povukao se u svoju sobu i ne izlazi. Tvrdi da će ostatak svog života provesti u toj sobi, poput Marcela Prousta.” U očima joj se na trenutak pojavila mržnja.

Ugasio sam svoju cigaretu. Nije mi dobro sjela na prazan želudac. “Taj Marcel, je li on vaš prijatelj?”

“Dakle, sad ćete se opet praviti glupi?”

“Mogao bih. Što mi drugo preostaje, toliko se toga zamrsilo u tom vašem kućanstvu. Potpuno ste spremni razgovarati o apstraktnim stvarima poput istine i pravde. Ali dosad mi niste rekli niti jednu prokletu činjenicu koja bi mi pomogla da otkrijem osobu koja je napisala ono pismo, ili osobu koja je ubila vašu svekrvu.”

“Ah, pismo. Opet smo se vratili na to.”

“Gospođo Slocum”, počeo sam, “u pismu se nije govorilo o meni. Unajmili ste me kako bih otkrio tko ga je napisao, sjećate li se?”

“Toliko toga se dogodilo otada. Pismo mi više i nije važno.”

“Sada kad je mrtva?”

“Da”, odgovorila je mirno. “Sada kad je mrtva.”

“Nije vam palo na pamet da su pisac pisma i ubojica ista osoba?”

“Nije. Ne vidim vezu.”

“Zasada ni ja, ali bih mogao uz vašu pomoć, ako mi kažete sve što znate o odnosima između članova ove kuće.”

Podigla je i malodušno spustila ramena. “Ne mogu zatražiti imunitet na ispitivanje navodeći kao razlog svoju mladost, poput Cathy. Strašno sam umorna. Što želite znati?”

“Koliko već poznajete Knudsona i kako dobro?”

Odmjerenom me je pogledala. “Okolo godinu dana i nimalo prisno.”

“Jučer ste spomenuli prijateljicu Mildred Fleming. Ona bi mi mogla ispričati drugu priču. Ili se ne povjeravate svojim prijateljima?”

Hladno je odgovorila: “Mislim da ste bezobrazni, gospodine Archer.”

“Vrlo dobro, gospođo. Nastavit ćemo prema pravilima igre.”

“Ipak, reći ću vam jednu stvar: poznajem Waltera Kilbournea. Zapravo, vidjela sam ga večeras.”

Knudsonovi teški koraci čuli su se u predvorju i ubrzo se pojavio pred nama. “Konačno sam izvukao šerifa iz kreveta. Čekat će nas na Notchu.”

“Vas”, rekao sam, “ne mene. Gospođa Slocum mi je ljubazno ponudila još jedno piće, i doista mi treba. Dat ću šerifu izjavu ujutro. Povedite momka sa sobom. Zove se Musselman, čeka u mom autu. Sad već vjerojatno i spava. Trebali biste dobro označiti mjesto gdje je kamion zakrčio cestu.”

“Zahvaljujem vam na tom stručnom savjetu.” Glas mu je bio ironičan, no očito je odahnuo što neće poći s njim. On i šerif motat će

se oko mjesta zločina, pokupiti Reavisove ostatke i prevesti ih u grad. Neće učiniti ništa više.

“Pobrinete se da momak negdje prespava, hoćete li? Na moj trošak, to mu dugujem.” Dao sam mu novčanicu od deset dolara.

“Što god vi kažete. Laku noć, gospođo Slocum. Zahvaljujem na suradnji.”

“Bilo mi je zadovoljstvo.”

Stari ljubavnici, pomislio sam ponovo. Knudson je izašao. Početna simpatija prema njemu pretvorila se u nešto posve suprotno. Ipak, on je još uvijek bio muškarac, i policajac. Ne bi pokušao postići ono što želi preko staričina leša. Izabrao bi teži put.

Maude Slocum je ustala i uzela moju praznu čašu. “Doista želite piće?”

“Samo malo, i to s vodom, molim.”

“Mislim da ću vam se pridružiti.”

Natočila mi je dva prsta viskija, a sebi četiri. Popila ga je naiskap.

Ja sam pijuckao svoje. “Ono što zapravo želim jesu informacije o Kilbourneu - i to odmah.”

“Prokleti istinoholičar”, rekla je pomalo iznenađeno. Viski joj je udario u glavu. Sjela je pokraj mene; djelovala je izgubljeno. “Ne znam ništa o Walteru Kilbourneu, odnosno ništa što bi mu moglo naštetiti.”

“Po tome ste jedinstveni, pretpostavljam. Gdje ste ga vidjeli večeras?”

“U restoranu Boardwalk u Quintu. Smatrala sam da Cathy zaslužuje promjenu nakon svih tih iscrpljujućih ispitivanja. U svakom slučaju, odvezle smo se u Quinto na večeru, i u restoranu sam vidjela Waltera Kilbournea. Bio je u društvu neke ljupke plavokose djevojke.”

“Svoje žene. Jeste li razgovarali s njim?”

“Nisam. Nije me prepoznao, a, osim toga, on mi se nikada nije pretjerano dopadao. Ipak, pitala sam konobara što Kilbourne radi ondje. Navodno mu je jahta usidrena u luci.”

To je bilo ono što sam trebao. Umor je iscrpio moje tijelo i oslabio mi volju. U mislima sam se prenio na prijevoj prema Quintu.

No, bilo je još pitanja koja je trebalo raščistiti. “Kako ste uopće upoznali Kilbournea?”

“Bio je ovdje prije nekoliko godina. Sklopio je neki ugovor s mojom svekrvom, oko traženja nafte na njenom imanju. Bilo je to u vrijeme kad su otkrili veliko nalazište na drugoj strani doline. Kilbourne je doveo ljude i oni su nekoliko tjedana bušili rupe i postavljali eksploziv. Zaboravila sam stručni naziv za to.”

“Seizmografija?”

“Tako nekako. Našli su naftu, ali ništa više. Majka je” — zastala je jer su riječi zazvučale čudno u njenim ustima — “majka je smatrala da će bušotine uništiti njen prekrasni vidik, i raskinula je ugovor s Kilbourneom. No, nije samo to, naravno, bilo u pitanju: Kilbourne joj se nije sviđao, i mislim da mu nije vjerovala. Stoga smo, dakle, nastavili živjeti u otmjenom siromaštvu.”

“Zar nisu i druge kompanije bile zainteresirane?”

“Nijednoj nije htjela dati zemlju u zakup. Osim toga, u ugovoru za istraživanja stoji da Kilbourneova kompanija ima pravo iskorištavanja.”

“Naravno.”

Rukom je potražila cigaretu. Izvadio sam jednu iz kutije, stavio joj između prstiju i pripalio je. Uvlačila je dim nekontrolirano poput djeteta. Viski u kombinaciji s umorom teško je potresao njen živčani sustav.

Njeno lice, njeni mišići, njen glas vidljivo su se raspadali predama mnom.

Stoga sam postavio pitanje za koje sam znao da će je boljeti, i pažljivo sam proučavao njeno lice da vidim učinak. “Više nećete živjeti u otmjenom siromaštvu, zar ne? Pretpostavljam da ćete vi i vaš muž stupiti u kontakt s Kilbourneom. Je li zbog toga već došao?”

“Na to nisam pomislila”, odvrtila je. “Čini mi se da ćemo upravo to napraviti. No najprije moram razgovarati s Jamesom.”

Zatvorila je oči. Lice joj je omlohavjelo, a bore su se pojavile oko zatvorenih očiju, nosa i krajeva vilice, poput dubokih sjenki.

Zaželio sam joj laku noć i otišao.

18

U prizemlju je gorjelo samo jedno svjetlo, zidna svjetiljka u predvorju, između ulaznih vrata i kuhinje. Bacala je svjetlo na udubinu ispod stepenica gdje se nalazio telefon. U telefonskom imeniku na stolicu pronašao sam samo jednog Franksa, Simeon J. Franks, s adresom u Tanner Terraceu. Okrenuo sam njegov broj i čekao. Uskoro se javio oštar glas: "Franks na telefonu."

Imao sam mu štošta reći, ali sam se suzdržao.

"Halo", ponovio je, "ovdje Franks."

Spustio sam slušalicu i u isto vrijeme začuo korake na stubištu. Lice blijedo poput mjeseca nagnulo se preko ograde.

"Tko je tamo?" upitala je djevojka.

"Ja sam, Archer." Pomaknuo sam se u hodnik kako bi me bolje vidjela. "Još ne spavaš, Cathy?"

"Ne usuđujem se sklopiti oči. Stalno mi se ukazuje bakino lice." Rukama je čvrsto stezala ogradu, kao da joj je potreban dodir čvrste realnosti. "Što vi radite?"

"Telefoniram. Upravo sam završio."

"Čula sam gospodina Knudsona maloprije kad je telefonirao. Je li Pat doista mrtav?"

"Da. Sviđao ti se?"

"Ponekad, kad je bio dobar. Bio je vrlo zabavan. Naučio me je plesati, ali nemojte to reći ocu. On nije ubio baku, zar ne?"

"Ne znam. Mislim da nije."

"I ja to mislim." Pogledala je u predvorje koje je bilo puno sjena. "Gdje su ostali?"

"Knudson je otišao. Tvoja je majka u dnevnoj sobi. Vjerojatno je zaspala."

Uvukla je ruke u meke nabore svog ogrtača. "Drago mi je što je on otišao."

"I ja bih morao krenuti. Hoćeš li biti u redu?"

"Da, mislim da hoću." Polako je sišla stepenicama. "Najbolje da probudim majku i pošaljem je u krevet."

"To bi bilo dobro."

Otpratila me je do vrata. "Laku noć, gospodine Archer. Ispričavam se što sam sinoć bila gruba prema vama. Vjerojatno sam osjećala da će se nešto dogoditi. Vrlo sam osjetljiva, znate, barem mi tako ljudi

govore. Ja sam poput psa koji zavija na mjesec kad osjeća da je nevolja u zraku.”

“Ali sinoć nisi vidjela Reavisa.”

“Nisam. Pribojavala sam se da će doći - mrzim emocionalne scene - ali nije.” Prstima je oblikovala križ na prsima. “Kunem se svojim životom.” Odjednom se zacerekala. “Kako je to čudno - zakleti se životom.”

“Laku noć, Cathy”, pozdravio sam je.

Franksova kućica bila je u predgrađu u nizu sličnih jeftinih kuća. Sve su imale slične kose krovove i nekorisne zelene kapke na prednjim prozorima. Mogli ste ih raspoznati samo prema brojevima postavljenima na ogradi. Osim toga, kuća narednika Franksa bila je osvijetljena. Kroz rebrenice je dopirao trak svjetla.

Auto sam parkirao stotinjak metara od kuće. Franks je bio policajac. Na svom vlastitom terenu mogao mi je stvoriti mnoštvo neprilika, a to nipošto nisam želio. Ugasio sam motor i svjetla, spustio se niže na sjedalu i zadrijemao.

Zvuk motora koji se približavao probudio me iz sna trenutak prije nego što su svjetla farova obasjala ulicu.

Automobil se zaustavio pred Franksovom kućom. Bio je to taksu. Na stražnja vrata nespretno je izašao neki čovjek. Po hodu sam u prvi čas pomislio da je bogalj. Vrata kuće otvorila su se prije nego što je čovjek pokucao. Kad je došao na svjetlo, zapazio sam pojedinosti: desni mu je rukav visio preko ruke u zavoju.

Vrata su se zatvorila za njim.

Taksu je zaokrenuo malo dalje i ponovo se vratio pred kuću. Vozač je ugasio svjetla. Pričekao sam nekoliko trenutaka, a onda sam izašao iz automobila i uputio se do taksija. Vozač se ispružio na sjedalu, drijemajući.

Upitao sam ga: “Jeste li slobodni?”

Odgovorio mi je poluzatvorenim očima: “Žao mi je, čekam jednog čovjeka.”

“Kamo ga vozite?”

“U Quinto.”

“I ja sam krenuo onamo.”

“Žao mi je, gospodine. Ovo je taksu iz Quinta. Ne mogu preuzimati vožnje iz Nopal Valleya.”

Pokazao sam mu deset dolara. “Naravno da možete”, rekao sam mu.

Novčanica je zapucketala među mojim prstima, kao da se zapalila pod jačinom njegovog pogleda. “OK, pretpostavljam da je u redu, ako se drugi momak neće protiviti.” Nagnuo se kako bi mi otvorio vrata. Ušao sam unutra. “Neće imati ništa protiv. Kamo ga vozite u Quinto?”

“Ne znam, valjda ondje gdje sam ga i pokupio. Dolje na šetalištu uz more.”

“Jeste li ga prije vidjeli?”

Pitanje je pobudilo njegovu sumnju. Okrenuo se prema meni. “Vi ste policajac?”

“Nekad to nije bilo tako očito.”

“Slušajte, još nisam uzeo vaš novac. Zapravo, ne želim ga ni dotaknuti. Stoga je najbolje da izađete i ostavite me na miru. Ja samo pokušavam pošteno živjeti.”

“U redu. Izaći ću, a vi se sami vratite u Quinto.”

“Zaboga, imajte milosti... to je put od sedam dolara”.

“Ovo će biti dovoljno.” Ispružio sam novčanicu od deset dolara.

Oklijevao je. “Ne, ne hvala.”

“Onda krenite odmah. Ovdje će biti velika gužva, ne želite se umiješati u to.”

Prije nego što sam izašao, ostavio sam mu novčanicu na zadnjem sjedalu. On je brzo odjurio dalje. Vratio sam se do svog auta i nastavio čekati. Odmah nakon toga na vratima Franksove kuće pojavio se čovjek s ranjenom rukom opraštajući se s nekim čovjekom. Okrenuo se prema ulici. Spustio se na pločnik prije nego što je primijetio da se taksu odvezao.

Pogledao je lijevo i desno, psujući. Prepoznao sam ga po glasu. Kad se okrenuo prema kući, svjetla su se već ugasila. Pognuto je pošao u smjeru autoceste. Pustio sam ga da prođe čitav blok prije nego što sam upalio motor. Pištolj sam stavio na sjedalo pokraj sebe.

Brzo sam ga dostigao.

“Da vas povezem?” prigušio sam glas.

“Naravno.”

Prišao je autu osvijetljen uličnom svjetiljkom. Bio je u zamrljanom radnom odijelu, a sa širokog tamnog lica promatrale su me blještave oči.

“Idem u Quinto.”

“Ovo je moj sretan -” Prepoznao je mene ili moj auto, i rečenicu je ostavio nedovršenu. Rukom je odmah posegnuo pod kaput, ali ja sam bio brži. Gurnuo sam vrata uperivši u njega pištolj.

“Ulazi!” naredio sam mu. “Ne želiš da ti nastrada i druga ruka? Imam čudnu strast za simetrijom.”

Poslušao me je. Odvezao sam auto na tamno mjesto, i parkirao se uz rub pločnika. Premjestio sam pištolj u lijevu ruku i uperio ga u njega. Pištolj kojeg sam uzeo iz njegovog džepa bio je teški revolver koji je smrdio po nafti. Gurnuo sam ga u pretinac za rukavice.

Čovjek pored mene disao je teško poput bika. “Ovo te neće dovesti daleko, Archeru. Bolje da se vratiš na svoja lovišta.”

Rekao sam mu da mi se sviđa ovdje gdje jesam. Desnom sam rukom napipao njegov novčanik i izvadio ga. Na vozačkoj dozvoli stajalo je ime Oscar Ferdinand Schmidt.

Rekao sam: “Oscar Ferdinand Schmidt je vrlo zvučno ime. Lijepo će zvučati u optužbi za ubojstvo.”

Savjetovao mi je da počinim sodomiju. Jedva sam se suspregnuo da ga ne udarim. Pored vozačke dozvole stajala je iskaznica koja je identificirala Oscara Ferdinanda Schmidta kao službenika osiguranja Pacific Refining Companyja. Imao je i nekoliko novčanica, nijedna nije bila veća od dvadeset dolara.

“Vrati mi novčanik”, rekao je, “ili ću podnijeti prijavu.”

“Imat ćeš dovoljno posla da sebe obraniš. Šerif će pronaći taj novčanik u grmlju na Notch Trailu.”

Šutio je nekoliko trenutaka. “Šerif će mi ga vratiti, bez pitanja. Inače bi mogao imati neprilika na sljedećim izborima.”

“Znam, Oscare. Ali riječ je o linču, a FBI zanimaju takve stvari. Jesi li u tako dobrim odnosima i s Ministarstvom pravosuđa?”

Njegov se promukli glas promijenio kad je odgovorio. Sada se u njemu očitovao strah. “Lud si ako se namjeravaš poigravati s nama, Archeru.”

Gurnuo sam mu cijev pištolja među rebra. Zagundao je. “Prije ćeš ti biti u plinskoj komori, nego što ja rezerviram sobu u Camarillu. U

međuvremenu, govori. Koliko si platio Franksu za informaciju, i tko ti je dao novac?"

Mozak mu je brzo radio. "Hoćeš li me pustiti ako ti kažem?"

"Zasada. Imam važnijih poslova od tebe."

"I vratit ćeš mi novčanik?"

"Zadržat ću ga, i pištolj također."

"Nikada nisam pucao iz njega."

"Nećeš ni ubuduće."

Ponovo je razmišljao. Znojio se, i počeo smrdjeti. Nisam ga želio u svom automobilu.

"Kilbourne mi je dao novac", rekao je naposljetku. "Nemoj se šaliti s njim."

"Izlazi", naredio sam mu.

Na mjestu gdje se Tanner Terrace spajao s autocestom, skrenuo sam lijevo prema Nopal Valleyu, umjesto desno prema Quintu. Slučaj se rasplitao brže nego što sam očekivao. Činilo se kao da je Kilbourne ostvario sjajan rezultat koji nikad neće biti zabilježen na sportskim stranicama: platio je Reavisu da ubije gospođu Slocum, a onda se riješio njega. Nije mi se sviđala ta teorija: objašnjavala je očitije stvari, poput ubojstava i novca, ali ne i ostalo. No, bila je jedino što sam imao. U svakom slučaju, najprije sam o svemu morao obavijestiti svoju klijenticu, premda je i ona mogla biti među osumnjičenima. Ipak, nije me unajmila da stegnem omču oko njenog ljupkog vrata.

Već je bilo kasno i glavna je ulica bila gotovo pusta. Nekoliko je pijanaca teturalo pločnikom; nisu bili spremni završiti noć i suočiti se s jutrom. Neki su bili u ženskom društvu kako bi se osigurali da će zabava i dalje trajati. Žene su bile od one vrste koja se rijetko pojavljivala na danjem svjetlu. Dvojica muškaraca uzalud su lupala na vrata lokala na suprotnoj strani ulice.

Prolazeći pored Antonijevog bara, spazio sam maleno svjetlo iza šanka, napola zasjenjeno nečijom glavom. Zaustavio sam auto i parkirao se uz pločnik. U džepu na prsima imao sam deset tisuća dolara koje bih teško mogao objasniti ako ih policija pronađe kod mene, a još teže bih uopće preživio ako ih pronađe netko drugi. Zamotao sam ih u novinski papir i oblijepio ljepljivom vrpcom. Samo sam jednom razgovarao s Antonijom, nisam mu čak ni znao

prezime, ali on je bio jedini čovjek kojem sam vjerovao u Nopal Valleyu.

Prišao je vratima kad sam pokucao: otvorio ih je onoliko koliko je dopuštao lanac. "Tko je, molim?" Lice mu je ostalo u sjeni.

Pokazao sam mu svoje.

"Žao mi je, zatvoreno je."

"Ne želim piće, već uslugu."

"Kakvu uslugu?"

"Stavite to u sef do jutra." Kroz pukotinu sam mu pružio paketić.

Pogledao ga je, ne dodirnuvši ga rukama. "Što je unutra?"

"Novac. Puno novca."

"Čiji je?"

"To pokušavam saznati. Hoćete li ga pričuvati?"

"Trebali biste ga odnijeti na policiju."

"Ne vjerujem im."

"A meni vjerujete?"

"Očito."

Uzeo je paketić iz mojih ruku i rekao: "Dobro, pričuvat ću ga. Osim toga, moram se ispričati za ono što se dogodilo prošle noći."

Rekao sam mu da to zaboravi.

19

Kuća na brdu bila je zamračena i tiha. Ništa se nije micalo, ni vani ni unutra; čuli su se samo oštri uzdasi cvrčaka na praznim poljima. Pokucao sam na vrata, dršćući u svom laganom odijelu. Nije puhao vjetar, ali noć je bila svježa.

Pokušao sam otvoriti vrata. Bila su zaključana. Ponovo sam pokucao. Nakon poduljeg čekanja u predvorju se upalilo svjetlo, a zatim su se začuli i koraci. Netko se približavao vratima. Upalilo se i svjetlo iznad moje glave. Vrata je otvorila domaćica, gospođa Strang, nabreklih i crvenih očiju.

Stare su oči zurile u mene: "Jeste li to vi, gospodine Archer?"

"Da. Trebao bih razgovarati s gospođom Slocum."

Rukom je nešto čeprkala oko plavog prugastog šala. Ispod njega se nazirala ružičasta flannelska spavaćica.

"Gospođa Slocum je mrtva," rekla je tugaljivo.

"Ali ne i Maude Slocum. Vidio sam je prije manje od dva sata."

"Oh, mislite na mladu gospođu Slocum. Ona spava, pretpostavljam. I vi biste trebali biti u krevetu. Ovo nije vrijeme za-

"Znam. Moram je vidjeti. Hoćete li je probuditi?"

"Ne znam smijem li. Bit će vrlo nezadovoljna."

"Sam ću je probuditi ako vi nećete."

"Zaboga, ne." Pokušala mi je prepriječiti put, a onda se predomislila. "Je li doista tako važno?"

"Radi se o životu i smrti."

"U redu, uđite. Pozvat ću je dolje."

Ostavila me je u dnevnoj sobi i izašla. Uskoro se vratila zabrinuta lica. "Vrata su zaključana. Nitko se ne javlja."

Potrčao sam pokraj nje stubištem. "Imate li ključ?"

"Ta vrata nemaju ključa." Teško je disala. "S unutarnje strane je zasun."

"Pokažite mi."

Dovela me je do posljednjih vrata u hodniku. Pokušao sam ih otvoriti ramenom, ali nisam uspio.

Domaćica se naslonila na vrata i povikala očajnički, "Gospođo Slocum!"

"Sigurni ste da je unutra?" upitao sam je.

"Mora biti. Tko bi zatvorio vrata iznutra?"

“Morat ću ih razvaliti. Imate li neku željeznu polugu ili nešto slično?”

“Provjerit ću. U kuhinji se nalazi kutija s alatom.”

Ugasio sam svjetlo u hodniku i iznad praga spazio trag svjetla. Ponovo sam se naslonio na vrata i stao osluškivati. Nije se čulo hrkanje, ni zvuk teškog disanja, zapravo ništa nisam čuo. Zacijelo je tvrdo spavala.

Gospođa Strang se vratila. U rukama je držala kratku čeličnu motku. Ugurao sam plosnati kraj između vrata i okvira i snažno povukao. Vrata su se otvorila uz prasak.

Uza zid, s moje desne strane, nalazio se toaletni stolić, a veliki krevet, još uvijek neraspremljen, s lijeve strane. Maude Slocum ležala je između njih. Lice joj je bilo tamnosivo, a sjene plave. Kleknuo sam pokraj nje i opipao joj puls. Bila je mrtva.

Ustao sam i okrenuo se prema domaćici. Nesigurno je ušla u sobu. “Nešto se dogodilo?” promrmljala je, znajući odgovor.

“Gospođa je mrtva. Javite policiji, i pokušajte stupiti u vezu s Knudsonom.”

“Zaboga!” viknula je. Raskolačila je oči i sitnim koracima otrčala hodnikom.

Cathy Slocum se pojavila na vratima. Pomaknuo sam se kako bih tijelom zaklonio pogled na leš. Nešto na mom licu nagnalo je djevojku da se zaustavi. Stala je promatrajući me, vitka i nježna u bijeloj svilenoj spavaćici. Oči su joj bile tamne i optužujuće.

“Što se dogodilo?”

“Tvoja majka je mrtva. Vрати se u svoju sobu.”

Svi mišići na njenom tijelu su se napeli. Lice joj se pretvorilo u bijelu masku. “Imam pravo ostati ovdje.”

“Otići ćeš odavde.” Koraknuo sam prema njoj.

Načas je ugledala tijelo na podu. Rukama je prekrila lice.

“Kako može biti mrtva? Ja-” riječ joj je zapela u grlu.

Uhvatio sam je za ruku i izveo je van. “Slušaj, Cathy, ne mogu ti pomoći. Pođi po oca, hoćeš li?”

Prozborila je između jecaja: “Neće ustati iz kreveta - kaže da ne može.”

“Pa, onda legni s njim.”

Nespretno sam se izrazio, ali njena me je reakcija šokirala. Počela me je udarati šakama po licu. “Kako se usuđujete predložiti nešto

tako prljavo?" Riječi je popratila psovkom.

Vratio sam se natraške u sobu i zatvorio vrata, poduprijevši ih leđima. Koraci bosonoge djevojke izgubili su se u hodniku. Prišao sam prozorima. Okviri su im bili pojačani čeličnim šipkama, a nalazili su se iznad krova verande. Svi su bili otvoreni, ali je unutar okana bila bakrena mreža čvrsto pričvršćena za okvir vijcima. Nitko nije mogao ući ili izaći iz sobe nakon što su vrata bila zatvorena iznutra.

Vratio sam se do žene na podu. Izgužvani vuneni tepih ispod njenog ramena ukazivao je na grčevite samrtne trzaje. Bila je odjevena u istu haljinu u kojoj sam je vidio te večeri, visoko podignutu do bokova. Došlo mi je da je navučem preko nogu kojima sam se toliko divio. No, iskustvo me je poučilo drukčije.

Maude Slocum pripadala je sada strihninu, policajcima i crnoj smrti.

Svjetlo u sobi dolazilo je od svjetiljke koja se nalazila na radnom stolu nasuprot vratima. Ispod svjetiljke sam spazio pisaći stroj. U njemu je bio papir, a na njemu nekoliko napisanih redaka. Zaobišao sam tijelo kako bi ih pročitao.

Drago srce: znam da sam kukavica. Postoje neke stvari s kojima se ne mogu suočiti, s kojima ne mogu živjeti. Vjeruj mi, ljubavi, tako je najbolje za sve. Ja sam svoj život već ionako proživjela.

Mislim da sam popila strihnin sulfat, našla sam ga među Olivijinim lijekovima. Znam da neću izgledati lijepo, no možda me neće trebati rezati. Više ne osjećam ništa...moje su ruke...

To je bilo sve.

Kraj stroja je bila mala zelena bočica. Na etiketi je pisalo da je lijek po receptu dr. Sandersa pripremljen u nopalskoj ljekarni 4. svibnja te godine i da se treba uzimati kako je propisano. Pogledao sam bočicu ne dotaknuvši je. Bila je prazna.

U stolu je bila ladica. Povukao sam je, posluživši se rupčićem. Unutra je bilo nekoliko olovaka, ruž za usne, ukosnice i mnoštvo raznih papira, uglavnom računa, zatim čekovna knjižica u kojoj se moglo vidjeti da je Maude Slocum prije dva dana sa svog računa podigla dvjesto dolara. Prelazeći kroz papire, pronašao sam i jedno osobno pismo. Na njemu je bilo zaglavljive tvrtke Warner Brothers.

Pozdrav, Maudie!

Prošla je čitava vječnost otkako si mi pisala. Kako napreduje posljednja kampanja protiv klana Slocum, i kako je ON? Vijesti s

ovog kraja su dobre. Gospodin Veliki povisio mi je plaću, a prošlog je tjedna rekao Donu Farjeonu, koji se opet izbrbljao tajnici, da nikada ne pravim pogreške (osim kad je riječ o pitanjima srca, ha, ha, no čemu se zapravo smijem?). Najvažnija je vijest ova: Engleska, draga moja. Gospodin Veliki snima film u Engleskoj, počevši od sljedećeg mjeseca, i povest će me sa sobom!!! Zato bi bilo najbolje da se ovih dana oslobodiš obiteljskog života i da to proslavimo velikim ručkom kod Mussoa. Znaš kako ćeš mi se javiti.

U međuvremenu, pozdravi Cathy, a što se tiče ostalih, dobro znaš što mislim o njima. Vidimo se uskoro.

Pismo nije imalo datuma, a bilo je potpisano s "Millie". Pogledao sam ženu na podu, i zapitao se je li otišla na taj ručak. Zanimalo me je također je li Mildred Fleming već otputovala u Englesku i koliko je znala o "Njemu". To "On" prije se odnosilo na Knudsona nego na božanstvo. A Knudson će uskoro doći ovamo.

Nastavio sam čeprkati po ladici. Pažnju mi je privukao članak iz novina, uguran u pukotinu posve na dnu ladice. Jedva sam ga izvukao van. Stavio sam ga na svjetlo. Radilo se o velikom novinskom članku s fotografijom koja je prikazivala Knudsona i nekog mladića u poderanoj bijeloj košulji. "Progonitelj i bjegunac", tako je glasio naslov.

U članku je opširno pisalo kako je poručnik Ralph Knudson iz čikaške policije uhvatio odbjeglog višestruko g ubojicu Charlesa "Cappieja" Mariana, koji je pobjegao prošlog ponedjeljka.

Članak je bio od 12. travnja, ali nije bilo spomena o godini. Presavinuo sam ga i vratio u ladicu.

Ponovo me zaokupila poruka u pisaćem stroju. Nešto s njom nije bilo u redu, nešto što je trebalo objasniti. Bez jasne ideje što radim, izvadio sam ucjenjivačko pismo koje mi je dala Maude Slocum i raširio ga na stolu pored pisaćeg stroja. "Dragi gospodine Slocum". Bilo je to poput sjećanja na nešto što sam davno čuo, mnogo prije rata. "Truli ljiljani smrde gore od korova." I žena na podu će uskoro početi truliti; pismo više nije bilo važno.

Usmjerio sam pažnju na prvu riječ pozdrava, "dragi", i usporedio je s porukom u pisaćem stroju, "drago srce". Dvije su riječi bile identične: početno "d" svake od njih bilo je malo izvan linije, a slovo

“a” bilo je blago razlomljeno. Iako nisam bio nikakav stručnjak, učinilo mi se da su oba pisma napisana istim strojem.

Za daljnja razmišljanja nisam imao vremena. U hodniku su odjeknuli teški koraci i u sobu je ušao Knudson. Stajao sam i promatrao ga poput veterinara koji proučava životinju ispod svog noža. No, njegova je reakcija bila posve ljudska. Kad je ugledao potamnjelo lice na podu, zgrčilo mu se čitavo tijelo. Gotovo se srušio, no u zadnji se čas prisionio o zid.

Uniformirani policajac gledao je preko njegovog ramena u sobu. Knudson je zalupio vrata pred njim.

Okrenuo se prema meni. Iz lica mu je iščezla posljednja kap krvi. “Maude je mrtva?” upitao je bolno.

“Mrtva je. Strihnin djeluje brzo.”

“Kako znate da je riječ o strihninu?”

“Vidi se na njoj. A tu je i poruka u pisaćem stroju. Mislim da je namijenjena vama.”

Pogledao je ženu na podu između nas i trgnuo se. “Dajte mi poruku.” Naslonio se na vrata. Nije želio prijeći preko njezinog tijela.

Izvadio sam papir iz stroja i pružio mu ga.

Čitao je pismo pomičući usne. Znoj mu je izbio na čelu, skupljajući se u borama.

“Zašto se ubila?” s naporom je izustio.

“To vi recite meni. Poznavali ste je bolje od mene.”

“Volio sam je. Pretpostavljam da ona nije osjećala isto.”

Tuga je djelovala na njega poput seruma istine. Zaboravio je da sam u sobi i tko sam. Možda je zaboravio tko je i on sam.

Polako se počeo prisjećati. Uspravio se stežući vilicu i usta, maskirajući na taj način bol u očima.

Preklopio je pismo velikim i nježnim prstima, i gurnuo ga u džep.

“Tek sam stigao ovamo”, rekao je. “Nismo ni o čemu razgovarali. Niste pronašli ovu poruku.”

“A vi ste George VI., engleski kralj, a ne bivši poručnik Knudson iz čikaške policije.”

Desnom je rukom posegnuo prema meni, ugrabio me za prednji dio kaputa i počeo tresti. “Učinit ćete ono što vam kažem.”

Gurnuo sam mu ruku. Pismo koje sam držao u ruci palo je na pod. Sagnuo se i pokupio ga. “Što je to?”

“Pismo koje sam trebao istražiti. Napisano je na istom pisaćem stroju kao i poruka koju ste spremili u džep. Razmislite o tome. Kad to učinite, porazmislite o još jednoj stvari. Vaš čovjek Franks dobio je petsto dolara za obavijest da se vraćam s Reavisom. Walter Kilbourne mu je platio za to. Mogu dokazati da je vođa maskiranih napadača Kilbourneov čovjek.”

“Previše govorite.” Pročitao je pismo i, nestrpljivo mrmljajući, skupio ga je u loptu i gurnuo u džep.

“Uništavate dokazni materijal, Knudsone.”

“Rekao sam da govorite previše. Ja ću prosuditi što je u ovom slučaju dokazni materijal.”

“Nećete dugo. Možete to shvatiti kao prijetnju ako hoćete.”

Nagnuo se prema meni iskesivši zube. “Tko prijeti kome? Sad mi vas je dosta. Gubite se iz grada.”

“Ostajem gdje jesam.”

Još mi se više približio. Mogao sam mu osjetiti dah. “Otići ćete noćas i više se nećete vratiti. Lako vas mogu strpati iza rešetaka. Reavisa ste protiv njegove volje doveli ovamo. Znae kako zakon tumači takve stvari.”

Držao me je u šaci.

Desnu je ruku pomaknuo ispod kaputa, otpuštajući pištolj u držaču. “Hoćete li otići, ili odgovarati pred zakonom?”

Nisam odgovorio.

Otvorio je vrata i ja sam prošao pored policajca u hodniku. Kroz glavu su mi proletjele različite stvari. Bit će još vremena za mene i Knudsona.

20

Gospođa Strang me je dočekala u podnožju stubišta. “Gospodine Archer, netko želi razgovarati s vama na telefon. Žena. Već je neko vrijeme na liniji, ali nisam vas željela smetati dok ste razgovarali sa šefom policije.”

“Ne,” rekao sam, “to bi bilo lesemajeste.”

Pogledala me je čudno. “Barem se nadam da je još uvijek na liniji. Rekla je da će čekati. Jeste li dobro, gospodine Archer?”

“Sve je u redu.” Osjetio sam zavijajuću prazninu u svojoj glavi, krutu gorku lopticu u želucu. Slučaj mi je oduzet tek što se počeo rasplitati.

“Ovdje Archer,” rekao sam u slušalicu.

“Pa, ne morate me napadati. Jeste li spavali?” Glas je bio sladak i spor. Gospođa Kilbourne u svom najboljem raspoloženju.

“Još gore, mučile su me noćne more. O otmjenoj djevojci koja se pretvorila u džepara čije je prezime bilo Nevolja.”

Nasmijala se. “Zapravo nisam džepar, ili djevojka. Napokon, samo sam uzela ono što je moje. Očito ste vrlo loše volje, zar ne?”

“Udobrovoljite me ako možete. Kako ste znali da sam ovdje?”

“Nisam. Telefonirala sam vam u ured u Los Angelesu. Vaša mi je služba za poruke dala ovaj broj. Ni ne znam točno gdje ste. Ja sam u Quintu.”

Prekinuo nas je službenik na centrali opomenuvši je da ubaci deset centi.

“Ponestalo mi je sitniša”, rekla je. “Hoćete li doći u Quinto, željela bih razgovarati s vama.”

“Čemu takvo iznenadno zanimanje za mene u tri ujutro? U džepu nemam ništa osim pištolja.”

“Zapravo je tri i trideset.” Čuo sam je kako zijeva. “Mrtva sam.”

“Niste jedini.”

“U svakom slučaju, drago mi je što imate pištolj. Možda će vam biti potreban”.

“Zašto?”

“Ne mogu vam reći preko telefona. Želim da učinite nešto za mene. Smatrajte me svojom novom klijenticom.”

“Već imam klijenticu”, lagao sam.

“Zar ne možete raditi za nas obje? Meni ne smeta.”

“Ali meni smeta.”

Spustila je glas. "Znam da sam postupila loše što sam vam ukrala onaj film. Ipak, morala sam to učiniti. Odmah sam ga spalila."

"Zaboravite to. No, moguće je da ćete me opet prevariti."

"Neću. Zaista vas trebam. Možda ne zvučim preplašeno, ali tako se osjećam."

"Čega se bojite?"

"Rekla sam da ne možemo o tome preko telefona. Dođite u Quinto i sve ću vam ispričati. Molim vas."

Vrtili smo se u krug.

"Gdje ste u Quintu?"

"U restoranu pokraj obale, ali bolje da se nađemo negdje drugdje. Zna li gdje je veliki mol s pristaništem za jahte?"

"Da", odgovorio sam. "Savršeno mjesto za stupicu."

"Ne budite takvi. Čekat ću vas na kraju mola. Tamo u to doba noći nema nikoga. Hoćete li doći?"

"Za pola sata."

Quinto je bio poput svih pomorskih mjesta u pola četiri ujutro. Tamne i prazne ulice spuštale su se prema tamnom i praznom oceanu. Zrak je bio razmjerno čist, ali na mom su se vjetrobranskom staklu stvarale kapljice vode i more je imalo gorak miris.

Prošao sam pokraj parkirališta kamiona i malog snack-bara u kojem su doručkovali vozači, a tamnoputa konobarica, naslonjena na kuhinjska vrata, bezbrižno je pušila cigaretu. Poželio sam svratiti ondje na meko kuhana jaja i čašicu razgovora. Kotači su mi zacviljeli kad sam naglo skrenuo na raskršću.

Mol je bio produžetak ulice, dvjesto metara crne betonske trake. Ispod njega valovi su preplavljivali pijesak, žuboreći oko starih stupova koji su ga podržavali. Svjetla su osvjetljavala bijelu ogradu s obje strane. Na kraju doka nazirale su se siluete raznih trgovina: suvenirnica, hot-dog štandova, dućana s pomorskim potrepštinama. Sve su bile zatvorene i u mraku. Parkirao sam kraj javnog teleskopa.

Nosnice mi je ispunio miris mora, algi i riba. Preplavio je moju svijest poput nekog davnog sjećanja. Stigao sam do kraja doka. Nisam vidio nikoga, a čuo sam samo svoje korake, škripanje dasaka i zapljuskivanje valova o stupove. Voda je bila duboka pet metara. Najbliže kopno ispred mene bili su Havaji.

Okrenuo sam leđa Havajima i krenuo prema obali. Mavis se vjerojatno predomislila i odustala od susreta.

Već sam se počeo opraštati s njom, pomalo neubrojivom ženom na čiju se riječ čovjek nije mogao osloniti.

Počelo je svitati, na nebu iznad planina pojavila se svjetlost nalik na proliveno mlijeko. Teški kamioni iz San Francisca, Portlanda i Seattlea tutnjali su cestom 101. S moje desne strane, svjetionik na kraju lukobrana zasvijetlio bi svako malo, ispuštajući uski mlaz zelenkastosivog svjetla. U zaklonjenoj luci bilo je pedesetak većih i manjih brodica i jahti.

Tada su odjednom zasvijetlili prozorčići bijele jahte usidrene nekoliko stotina metara dalje. Zatim su se svjetla ugasila, a ja sam počeo nagađati što se događa iza prozorčića koje više nisam mogao vidjeti.

Odjednom me dotakla nečija ruka. Ustuknuo sam, posegnuvši za pištoljem.

Glas je prošaptao: "To sam ja."

"Ne igrajte se skrivača", odvratio sam nervozno. "Netko bi vas lako mogao svladati s obzirom na vašu građu."

Ustala je i pokazala se, tamna vitka silueta u puloveru i hlačama.

"Meni se moja građa sviđa takva kakva jest." Napola se okrenula i zauzela pozu poput modela. "Vama se ne sviđa?"

"Možete proći", rekao sam. "Očaravate me samo kao izvor prihoda." To sam slagao.

"U redu, gospodine. Predlažem da siđemo. Tu nas lako mogu vidjeti." Ispružila je ruku prema meni. Bila je vrlo hladna.

Stajala je na stepeništu koje se spuštalo prema vodi. Sišli smo na plutajuću platformu na rubu mnoštva stupova ispod mola. Za platformu je bio privezan čamac koji se na valovima podizao i spuštao zajedno s platformom.

"Čiji je to čamac?"

"Pripada jahti. Njime sam se dovezla na obalu."

"Zašto?"

"Taksi-čamac stvara toliku buku, a, osim toga, ovako nitko ne zna kamo sam pošla."

"Razumijem. Sad mi je sve jasno."

“Ne budite zlobni, gospodine Archer. Uostalom, kako se uopće zovete?”

“Lew, no možete me zvati Archer.”

“Žao mi je što sam vas prestrašila, Lew”, izustila je pokajničkim glasom. “Zaista nisam htjela. Morala sam se uvjeriti da ste to doista vi.”

“Zar ste još nekoga očekivali?”

“Da, mogao je doći i Melliotas.”

“Tko je dovraga taj Melliotas? Ili ste jednostavno izmislili to ime?”

“Ako mi ne vjerujete, dođite na jahtu i upoznajte ga.”

“Je li ono obiteljska jahta?” pokazao sam na veliki bijeli brod usred luke.

“Da. Krasna smo mi obitelj. Uzmite, na primjer, tog Melliotasa, dragog i dobrog prijatelja mog muža. Dok me je noćas dragi muž držao zatočenu u kabini, dragi i dobri dr. Melliotas dao mi je injekciju morfija kako bi me uspavao.”

Ponudio sam joj cigaretu, koju je automatski uzela. Pripalio sam joj. Pogledao sam je u oči. Velike sjajne zjenice sada su bile sićušne poput ptičjih.

“Vidite”, počela je, “ne lažem. Opipajte mi bilo.” Uzela je moju ruku i stavila je ispod lijeve dojke.

Osjetio sam otkucaje na vršcima prstiju, ali to mi je žestoko udaralo vlastito srce. “Vidite?” upitala je ponovo.

“Zašto još ne spavate?”

“Morfij me ne uspavljuje, naprotiv, on me čak stimulira. Ja sam poput mačke. No, sada ga već osjećam. Najbolje da sjednem.” Držeći me još uvijek za ruku, sjela je na najbližu stepenicu i povukla me za sobom. “Mogla bih vam pokazati tragove igle, no to ne bi bilo damski, zar ne?”

“Uvijek dama”, rekao sam. “Tko ste vi, Mavis?”

Zijevnula je i protegnula se. Nisam gledao u nju. Predala se. “Nekad sam bila obična djevojka s običnim poslom. Žalim za tim vremenom. Nego, ja sam vam željela ispričati o dr. Melliotasu. On je vozio auto kad vas je Rico doveo kući.”

Prisjetio sam se čovjeka s kojim sam se hrvao u Reavisovoj daščari. “Nije mi izgledao poput liječnika.”

“Sam se tako prozvao. On je neka vrsta hidroterapeuta, i vodi sanatorij u Veneciji. Walter je odlazio k njemu na liječenje. Često ga poziva na krstarenja jahtom i tada mu je pri ruci kad me treba uspavati morfijem. Noćas sam ih prevarila. Nisam zaspala, i čula sam što su naumili. Walter je nekom Schmidtu naredio da ubije Pata Ryana, čovjeka o kojem ste me pitali. Nekoliko sati kasnije, Schmidt se vratio i izvijestio da je posao obavljen.” Zurila je u moje lice. “Znači li vam to što?”

“Mnogo. Je li netko rekao zašto je Reavisa trebalo ubiti?”

“Nitko to nije rekao, ali ja znam odgovor.” Primakla mi je glavu napućivši usne. Još mi niste obećali da ćete preuzeti moj slučaj.”

“Još mi niste rekli o čemu je riječ. Ja nisam plaćeni ubojica kao Schmidt.”

“Samo želim da se izvrši pravda. Da policija uhiti Schmidta i Waltera.”

“Zašto?”

“Sve ću vam reći ako to može pomoći. Želim svog muža iza rešetaka ili mrtvog, a nemam živaca da to napravim sama.”

“Bojim se da je Kilbourne krupna zvjerka, ali mogli bismo ga srediti preko Schmidta. Jedno ipak ne razumijem - kako vas je Kilbourne uspito smotati. Nasmrt ga se bojite.”

“Više ga se ne bojim. Ne bih bila ovdje da se bojim, zar ne?” No njen je glas bio slabašan i neprestano je pogledavala prema jahti.

“Ispričajte mi sve, Mavis. Nemamo mnogo vremena.”

“Da, sve”, šapnula je zijevaruši. Borila se sa snom. “Osjećam se poput ovisnika. Morfij je počeo djelovati.”

“Prošećimo.”

“Ne, ostat ćemo ovdje. Uskoro se moram vratiti na brod. Ne znaju da sam otišla.”

Sjetio sam se svjetla koje se na jahti upalio i ugasilo.

No ona je već počela govoriti:

“Ja sam djelomično kriva za sve što se dogodilo. Nisam bila naivka kad sam se udala za njega. Predugo sam živjela na rubu, uzimajući ono što sam mogla dobiti. Upoznala sam ga prošle godine na nekoj zabavi na Bel-Airu. U to sam vrijeme radila kao model. Platili su mi da se pojavim ondje, no Kilbourne to nije znao. Barem tako mislim. U svakom slučaju, zapazio me je, a ja ga nisam odbila. Bila mu je

potrebna pratilja, domaćica i ljubavnica. Kupio me je na isti način na koji je kupovao konje za svoju staju. Deset smo se noći provodili po noćnim klubovima, a onda smo se vjenčali u Palm Springsu. Već nakon tjedan dana shvatili smo da se ne volimo. Pitala sam ga zašto se oženio mnome, a on mi je odgovorio da mu je to bilo jeftinije. Stoga sam zaigrala na njegovu taštinu - to mu je bila bolna točka. Ostavila bih ga prije da sam znala koliko je zao. To sam otkrila kasnije. U međuvremenu sam se tješila kako sam najbolje znala. Onda se prošle zime pojavio Patrick Ryan. Izlazili smo neko vrijeme tijekom rata, i zaista mi se sviđao. Srela sam ga kod "Ciroa" jedne noći. Riješili smo se Kilbournea i otišla sam kući s njim. Mjesto na kojem je živio bilo je strašno, ali to nije bilo važno. On je bio sjajan. Podsjetio me je koliko seks može biti dobar, i, pretpostavljam, zaljubila sam se u njega."

Glas joj je bio suh. Okrenula se prema meni nervozno.

"Tražili ste čitavu priču. Ne prikazuje me u najboljem svjetlu, zar ne?"

"Nije važno. Nastavite."

"Da." Naslonila se na mene i nastavila poluzatvorenih očiju. "U to smo vrijeme trebali šoferu, starog nam je uhitila policija zbog kršenja uvjetne kazne. Kilbourne je slab na bivše zatvorenike: tvrdi da su oni najvjernija posluga. Nagovorila sam ga da zaposli Pata kako bih ga mogla imati u svojoj blizini. Bio mi je potreban netko, a Pat je rekao da me voli. Odlučili smo pobjeći zajedno i započeti nov život. No, čini se kako nemam sreće s muškarcima. Nisam vam ispričala o onima prije Kilbournea, i ne namjeravam. U svakom slučaju, Kilbourne je saznao za nas. Možda mu je i sam Pat rekao, iz obijesti. Dakle, Kilbourne me je jedne večeri opio i unajmio fotografa koji je trebao snimiti mene i Pata. Bile su to doista krasne slike. Pokazao mi ih je već sljedeće noći uz svoj prljavi komentar, i ja se od toga još nisam oporavila."

"Ali slike sada više ne postoje?"

"Da, sama sam ih uništila prošle noći."

"Nije mu potreban film kako bi dobio razvod."

"Ne razumijete", rekla je. "On ne želi razvod. Svaki dan proteklih šest mjeseci molim ga da se rastanemo, ali on ne pristaje. Odlučio me je zadržati u svojoj vlasti do kraja života, zaprijetio mi je da će

RICO raspodijeliti slike ako još samo jednom zastranim. Pokazivat će se godinama po kućnim zabavama i noćnim klubovima. Moje lice je poznato. Što sam mogla učiniti?”

“Je li već saznao da ste uništili film?”

“Nisam mu još rekla. Ne znam kako će reagirati.”

“Ostavite ga. Više vam ne može nauditi, ako ste sigurni da je ono bila jedina kopija.”

“Bila je samo jedna. To mi je povjerio Rico jedne noći. Ali bojim se Kilbournea.”

“To je loša navika koje se trebate riješiti.”

“Vi ga ne poznajete”, prasnula je. “Tko zna što će učiniti. Sposoban je za sve. Ima i novac i ljude za to. Ubio je i Pata...”

“Ali ne zbog vas, Mavis. Možda Kilbourne nije mogao zaboraviti one slike, ali imao je i drugih razloga. Pat je radio za Kilbournea, jeste li to znali? Od njega je dobivao novac.”

“Ne!”

“Još uvijek vam je stalo do njega?”

“Ne. Ipak, nije zaslužio umrijeti onako.”

“Ni vi ne zaslužujete. Udali ste se za jednog krivog čovjeka, a otišli u krevet s drugim. Zašto se ne smirite na neko vrijeme?”

“Da ostanem uz vas?” Priljubila se uz mene.

“Nisam na to mislio. Uz mene ne biste bili sigurni. Imam neke prijatelje u Meksiku, oni mogu pripaziti na vas.”

“Ne znam, stvarno ne znam što da učinim.”

Lice joj se otešlo od umora, a očni kapci ukazivali su na djelovanje morfija. Odlučio sam donijeti odluku umjesto nje.

“Otputovat ćete u Meksiko. Bit ću uz vas dok avion ne uzleti.”

“Dragi ste, i tako dobri prema meni.” Odjednom mi se objesila o vrat stisnuvši mi ruke. U rukama sam držao klonulo tijelo.

Tada je netko na drugoj strani luke upalio motor i uskoro sam ugledao čamac koji se pojavio iza jahte i pojurio prema nama. Netko na čamcu promatrao nas je dalekozorom.

Potresao sam Mavis.

“Mavis, moramo bježati.” Djelomično je otvorila oči, ali vidjele su se samo bjeloočnice.

Podigao sam je na obje ruke i počeo se uspinjati stepenicama. Na vrhu me je dočekao muškarac u laganom lanenom odijelu i šeširu.

Bio je to Melliotēs. Uspravio se i prepriječio mi put. Bio je građen poput velikog koncertnog pijana, nizak i širok, no njegovi su pokreti bili laki kao plesačevi.

“Makni mi se s puta”, rekao sam mu.

“Mislim da neću. Okreni se i vrati se dolje.”

Djevojka u mojim rukama je uzdahnula i zadrhtala na zvuk poznatog glasa. Mrzio sam je kao što muškarac ponekad mrzi svoju ženu, ili zatvorenik lisice na svojim rukama. No, bilo je prekasno za bijeg.

Melliotēs je desnu ruku imao u džepu, a to nije slutilo na dobro.

“Silazi”, naredio je.

Približavao nam se čamac s ugašenim motorom. Pristao je uz drvenu platformu. Na nju je iskočio mornar sa širokim blijedim licem, a Kilbourne se nije micao sa svog sjedala. Smiješio se samozadovoljno. Oko debelog mesnatog vrata visio mu je dalekozor, a na koljenima je ležala sačmarica.

Ponio sam Mavis Kilbourne prema njenom zabrinutom suprugu.

21

Glavna kabina na jahti bila je mračna i hladna. Kroz zavjese na prozorčićima ulazilo je ranojutarnje svjetlo zaustavljajući se na namještaju od mahagonija. Gotovo čitavu jednu stranu kabine pokrivala je fotografija Kilbourneove jahte kako plovi između stijena Acapulca. Naši su koraci, tihi kao pogrebnikovi, bili gotovo nečujni na debelom tepihu. Kilbourne je sjeo na čelo stola koji se nalazio u središtu kabine i okrenuo se prema meni.

“Sjednite, gospodine Archer, sjednite. Dopustite da vas ponudim doručkom.” Pokušao se nasmiješiti prijateljski, ali oči i usta su kvarili dojam. Glas mu je bio pomalo zabrinut.

“Previše sam gladan da bih išta mogao pojesti”, odgovorio sam.

“Pa, morat ćete me ispričati, ja ću malo prigristi.” Pogledao je prema čovjeku u lanenom odijelu koji se naginjao na vrata s pištoljem u rukama. “Melliotes, reci poslužitelju da mi donese doručak i pojačaj malo svjetlo. Nisam imao prilike pogledati lice našeg prijatelja.”

Melliotes je upalio svjetlo i rekao nešto nekome na vrhu stepeništa. Pomišljao sam na bijeg. No bez pištolja bio sam bespomoćan. A, osim toga, Mavis je tvrdo spavala na ležaju u prednjem dijelu kabine. Nisam je mogao napustiti: nisam mogao ni onda kad sam imao pravu priliku. Uostalom, ovdje sam i želio biti. Ionako sam namjeravao razgovarati s Kilbourneom, tješio sam samoga sebe. Možda i povjerujem u to.

Nešto je lupnulo na drugom kraju stola. Kilbourne je izvukao moj pištolj i položio ga na sjajnu površinu od mahagonija. Bio mu je nadohvat ruke.

“Moram se ispričati zbog ove zbirke oružja. Ja sam uvjereni pacifist, a vi, koliko čujem, uživate u nasilju. Nadam se da me nećete primorati da upotrijebim pištolj. Fizičko mi je nasilje uvijek bilo odvratno.”

“Vi ste sretan čovjek”, rekao sam. “Nemaju svi mogućnosti unajmiti nekoga tko će ubijati umjesto njih.”

Melliotes se naglo okrenuo i pogledao me sa svoja tri oka. Njegova dva bila su tamna i blješteća. “Više mi se dopadalo oko pištolja. U sebi nije nosilo nikakvu zlobu.

“Molim vas, gospodine Archer.” Kilbourne je podigao ruku. “Nemojte brzati sa zaključcima prije nego što saznate istinu. Ona je mnogo jednostavnija no što vi mislite, i doista ne toliko zlokobna. Morao sam krenuti pokojim nezakonitim prečacem kako bih zaštitio svoje interese. Ako se sami za to ne pobrinete, nitko drugi vam neće pomoći. To sam naučio dok sam prodavao rabljene automobile u Ypsilanti. Počeo sam ni od čega, kako vidite, i nemam namjeru vratiti se opet onamo.”

“Vaša me sjećanja upravo fasciniraju. Mogu li praviti bilješke?”

“Molim vas”, ponovio je. “Nas dijeli zajedničko nepovjerenje. To bismo mogli ukloniti potpunom iskrenošću -“

“Bit ću iskren s vama. Meni se čini da ste vi unajmili Reavisa da ubije staru gospođu Slocum, a zatim nekoga da ubije Reavisa. Ako je tako, neću vam dopustiti da se izvučete nekažnjeno.”

“Ta odluka ne ovisi o vama, zar ne?”

Primijetio sam da se stol počeo lagano tresti. Proradio je brodski motor, a čuo se i zvuk karakterističan za podizanje sidra.

“Nakon ubojstva”, rekao sam bezbrižno, “kidnapiranje je prava sitnica.” No, prisjetio sam se što sam učinio Reavisu, i osjetio sam ubod licemjerja. Grižnja savjesti i strah kolali su u mojim venama; njihova je mješavina bila vrlo goraka.

“Ispravan termin je otmica”, rekao je Kilbourne. Nasmiješio se samodopadno. Poput ostalih samoukih ljudi, i on je bio tašt na svoj vokabular. “No, vratimo se vašim optužbama. Pogodili ste samo djelomično. Nemam nikakve veze sa smrću stare gospođe. Reavis je to sam smislio i izveo bez ičije pomoći.”

“Bio je na vašoj platnoj listi, a vama bi njena smrt višestruko koristila.”

“Upravo tako.” Pucnuo je prstima. “Ipak razumijete situaciju. Premda sam bio nevin, nisam mogao dopustiti da policija uhititi i preslušati Ryana. Dao sam mu novac da pobjegne i time sam, priznajem, postao suučesnik u zločinu.”

“I zato ste ga dali ušutkati.”

“Prije nego što državni tužilac izvuče izjavu iz njega. Tako je. Eto vidite, u atmosferi iskrenosti, možemo razumjeti postupke onog drugog.”

“Jedno ipak ne razumijem. Niste objasnili zašto je Reavis želio ubiti staru? Što je on zapravo radio u Nopal Valleyu?”

“Da se malo vratimo u prošlost.” Nagnuo se malo naprijed prekrštenih ruku. Nisam mogao shvatiti njegovu potrebu za objašnjavanjem, no pustio sam ga da govori. “Ryan je radio za mene nešto manje od godinu dana. Bio je moj vozač, a obavio bi za mene i koji usputni poslić.” Oštromne crne oči za trenutak su postale prazne, dok su istraživale prošlost i Ryanovu ulogu u njoj. Na ležaju, izvan našeg vidnog polja, njegova je žena hrkala nježno i ritmički.

Divan američki brak, pomislio sam. Nije bilo mnogo sumnje da je sam Kilbourne unajmio Reavisa da vodi ljubav s njegovom ženom.

“Početkom ove godine”, nastavio je Kilbourne, “postalo je, zbog nekoliko razloga, nezgodno da Ryan i dalje bude član našeg kućanstva. Ipak, nisam želio izgubiti svaku vezu s njim. Znate, imam neprijatelje i oni bi ga mogli iskoristiti za sebe. Kao što vjerojatno znate, surađivao sam i potpisao ugovor s pokojnom gospođom Slocum. No, možda ne znate da sam, prije nego što je ugovor raskinut, potrošio gotovo sto tisuća dolara na pokusna bušenja na njenom imanju. Palo mi je na pamet da bi bilo dobro imati vlastitog predstavnika u njenom domu, nekoga tko bi zastupao moje interese. Stoga sam uredio da se Reavis zaposli kod Slocumovih kao vozač. Nisam ni slutio da će svoju obvezu shvatiti tako ozbiljno.”

Podigao je ruke i spustio ih snažno na stol. Ispod rukava njegovog plavog flanelskog sakoa meso s nadlaktica neko se vrijeme nastavilo tresti.

“Sigurno niste ništa slutili?” upitao sam ga. “Morali ste znati da je psihopat, sposoban na sve.”

“Ne, nisam znao. Vjerovao sam da je bezopasan.” Zvučao je iskreno. “Nemojte me pogrešno shvatiti. Ne tvrdim da sam posve nevin. U moralnom sam smislu odgovoran za njezinu smrt. Bilo je čak i prilika kad sam, u Ryanovoj prisutnosti, naglas izrazio želju da umre. U svakom slučaju, Ryan je znao da me njezina prisutnost svakog dana stoji stotine dolara.”

“Zašto cjepidlačite? Ryan je radio za vas. Željeli ste da umre. On ju je ubio.”

“Ali ja ga nisam poticao na to. Nikada. Da sam planirao ubojstvo, Ryan bi bio posljednji koga bih izabrao za njegovo izvršenje. Bio je

brbljivac, i nisam mu vjerovao.”

To je imalo smisla. Čitava njegova priča, na neki ludi način, imala je smisla. I protiv svoje volje, gotovo sam mu povjerovao.

“Ako mu vi niste rekli da je ubije, zašto je to učinio?”

“Reći ću vam zašto.” Nagnuo mi se još bliže, skupivši oči u dvije tanke crte. Same oči bile su neke neodređene boje, tamne i mutne poput neobrađenog kamena. “Ryan je nanjušio priliku da se domogne poprilične svote novca. Barem se njemu tako činilo. Ubojstvom gospođe Slocum i mene bi doveo u opasnost. Bio bih prisiljen pomoći mu, i on je to znao. Kad me je posjetio prošle noći, nije ništa priznao, ali zatražio je deset tisuća dolara. Morao sam mu ih dati. A kada je bio toliko neoprezan da ga uhvate, morao sam poduzeti druge mjere. Najbolje bi bilo da sam ga odmah dao ubiti, ali zaustavio me osjećaj čovječnosti. Na kraju sam bio primoran učiniti to. Dakle, iako ne mogu tvrditi da su moji motivi u ovom žalosnom slučaju bili potpuno Čisti, nisu bili ni posve crni, da ne kažem zločinački.”

“Ponekad mi se”, rekao sam, “crno mnogo više sviđa...”

“Vi nemate moje odgovornosti, gospodine Archer. Velika tvrtka ovisi o meni. Svaka moja pogreška može pogubno utjecati na živote tisuće ljudi.”

“Pitam se jeste li doista tako važni”, primijetio sam. “Život bi se nastavio i bez vas.”

“Nije riječ o tome”, osmjehnuo se kao da je rekao nešto duhovito. “Radi se o tome može li se život nastaviti bez vas. Izložio sam se popriličnoj opasnosti ispričavši vam sve ovo. Nadam se da me sada bolje razumijete i da ćete promijeniti svoje mišljenje o meni. Vi ste inteligentan čovjek, gospodine Archer, i, da budem iskren, dopadate mi se. Uostalom, već sam vam rekao da se gnušam ubijanja. Osim toga, moja vam se žena divi, i ako vas budem morao ukloniti, ona će za to saznati i prouzročiti mi probleme. Naravno, s njom mogu izaći na kraj. Mogao bih se pomiriti s još jednom smrću, ako se to pokaže nužnim. Ali, najradije bih ovo riješio na razuman, miroljubiv način. Slažete li se?”

“Slušam. Koliko?”

“Dobro. U redu. Vjerujem da već imate mojih deset tisuća dolara. Ne znam to zasigurno, ali sve me navodi na taj zaključak, zar ne?”

Ako priznate da je novac kod vas, bio bi to vrijedan dokaz vaše dobre vjere.”

“Imam ga”, odvratio sam. “Poprilično je izvan vašeg dosega.”

“Zadržite ga. Vaš je.” Odmahnuo je rukom u grandioznoj gesti.

“Što trebam učiniti za taj novac?”

“Ništa. Apsolutno ništa. Iskrcat ću vas u San Pedru i vi ćete jednostavno zaboraviti da sam ikada postojao. Pozabavite se svojim poslovima ili pođite na dugi godišnji odmor.”

“Ali ja već imam taj novac.”

“Da, ali ne i užitek njegova trošenja. To je moj dar vama.”

Jahta se počela njhati na otvorenom moru. Bacio sam pogled na muškaca u lanenom odijelu; još je uvijek stajao na vratima sa svojim očima uperenima prema meni. Raširio je noge kako bi održao ravnotežu. Pištolj u njegovim rakama bio je miran. Dok sam ga gledao, pomaknuo je pištolj iz jedne ruke u drugu.

“Možeš se opustiti, Melliores”, rekao mu je Kilbourne. “Odmakli smo od obale.” Okrenuo se prema meni.

“Pa, što će biti, gospodine Archer? Hoćete li prihvatiti dar slobode pod ovim uvjetima?”

“Razmislit ću o tome.”

“Ne želim vas požurivati. Vaša je odluka vrlo važna, za nas obojicu.” Lice mu se odjednom razvedrilo, poput lica čovjeka kad začuje korake svoje drage. “Moj doručak, vjerujem.”

Doručak je stigao na srebrnom pladnju koji je bio gotovo preširok za uski prolaz. Poslužitelj u bijelom sakou znojio se pod njegovom težinom. Kilbourne je pozdravljao oduševljeno svako jelo kad bi poslužitelj podignuo poklopac s neke od zdjela. Pored njega samog, činilo se da je hrana njegova najveća ljubav.

Jeo je strastveno i proždrljivo: komad šunke i četiri jaja, šest krišaka tosta, dvije planinske pastreve, osam palačinki s osam malenih kobasica, kolač od malina, slatko vrhnje i četvrt litre kave. Promatrao sam ga onako kako se promatraju životinje u zoološkom vrtu, nadajući se da će se ugušiti i tako riješiti stvar jednom zauvijek.

Napokon se naslonio na stolac i naredio poslužitelju da odnese posuđe i ostatke jela.

“Pa, gospodine Archer?” prstima je prošao kroz kovrčavu kosu. “Što ste odlučili?”

“Još ništa. Zanima me jedno: kako znate da mi možete vjerovati?”

“Ja to ne znam. Spreman sam preuzeti rizik. Radije to nego da umrljam ruke vašom krvlju. No, mislim da mogu prepoznati poštenog čovjeka kad ga vidim. Ta je sposobnost temelj mog uspjeha, da budem posve iskren.” U ustima je još žvakao ostatke hrane.

“U tome leži proturječnost”, primijetio sam. “Ako uzmem vaš prljavi novac, više neću biti pošten.”

“Ali vi već imate taj novac, gospodine Archer. Pribavili ste ga vlastitim trudom. Nikakav daljnji trud s vaše strane više nije potreban, osim da ga potrošite. Naravno, ja sam pomalo lud što se pouzdajem u vaše ili bilo čije poštenje. Vi ćete mi, naravno, potpisati priznanicu na taj novac, a na njoj će pisati i zašto ste ga primili.”

“A to je?”

“Upravo ono što ste učinili. Najobičnija primjedba: ‘Za hvatanje i predaju Pata Ryana’. Tako ćemo jednim udarcem ubiti dvije muhe. Poništiti će se moja isplata Ryanu, a to je jedini pravi dokaz protiv mene u slučaju smrti gospođe Slocum. A što je još važnije, to će me zaštititi ako vaše poštenje dođe u iskušenje, i ako se slučaj Pata Ryana ikada pojavi na sudu.”

“Ja ću se smatrati suučesnikom u ubojstvu.”

“I to vrlo aktivnim. Upravo tako. Naći ćemo se u poziciji da usko surađujemo jedan s drugim.”

Shvatio sam što ima na umu. Vidio sam sliku sebe kako za pet, deset godina obavljam prljave poslove za Waltera Kilbournea, bez mogućnosti da kažem ne.

Odgovorio sam mu vrlo razumno: “To bih mogao podnijeti. Još je desetak ljudi umiješano u Ryanovu smrt. Ako jedan od njih progovori, time se sve ruši.”

“Nipošto. Samo je jedan od njih povezan sa mnom.”

“Schmidt.”

Iznenađeno je podignuo obrve. “Poznajete Schmidta? Doista ste vrlo aktivni.”

“Poznajem ga dovoljno dobro da izbjegavam njegovo društvo. Ako ga policija uhiti, a vjerujem da hoće, slomit će se i sve priznati.”

“Svjestan sam toga. Na sreću, za to se ne morate brinuti. Oscara Schmidta je jutros odnijela plima. Melliores je riješio problem za sve nas.

Muškarac u lanenom odijelu sjedio je na klupi, osmjehujući se zadovoljno i gladeći cijev svog pištolja.

“Izvanredno”, morao sam primijetiti. “Ryan se pobrinuo za gospođu Slocum, Schmidt za Ryana, a Melliotesa za Schmidta. Razradili ste pravi sustav.”

“Drago mi je što vam se sviđa.”

“Ali tko će se pobrinuti za Melliotesa?”

Kilbourne je pogledao čovjeka s pištoljem, a onda opet mene. Po prvi put naši su interesi stvorili trokut, što me je za trenutak oslobodilo malo pritiska.

“Postavljate vrlo nezgodna pitanja”, odgovorio je. “No, dugujem vašoj inteligenciji da vas izvijestim da se Melliotesa pobrinuo za sebe prije nekoliko godina kad je u Detroitu nestala moja znanica, točnije - moja službenica. Policija je poslije nekoliko dana pronašla njeno tijelo u Detroit Riveru. Određeni liječnik bez dozvole, čije ime nećemo spominjati, tražen je radi saslušanja. U to sam vrijeme bio na putu za Kaliforniju, i ponudio sam mu da ga prevezem u svom osobnom avionu. Je li to odgovor na vaše pitanje?”

“Da. Želio sam znati što me čeka i zato odbijam vaš prijedlog.”

Gledao me je s nevjericom u očima. “Ne mislite valjda ozbiljno da radije želite umrijeti?”

“Uvjeren sam da ću vas nadživjeti”, rekao sam. “Uostalom, nećete me likvidirati dok se ne dokopate onih deset tisuća dolara. Taj vas novac doista zabrinjava, zar ne?”

“Novac mi ništa ne znači. Slušajte, gospodine Archer. Spreman sam udvostručiti iznos.” Izvadio je novčanik iz džepa i stavio deset novčanica na stol. “Dvadeset tisuća. To je moja posljednja ponuda.”

“Spremite novac. Ne želim ga.”

“Upozoravani vas”, rekao je oštrije, “vaša pozicija nije nimalo sjajna. Bilo bi mnogo prikladnije i jeftinije ubiti vas.”

Pogledao sam Melliotesa. Njegove svijetleće oči počivale su na Kilbourneu. Pomaknuo je pištolj u ruci i podignutom obrvom postavio pitanje.

“Ne”, odgovorio mu je Kilbourne. “Ako ne želite novac, gospodine Archer, što vam mogu ponuditi? Možda žene, moć, ili sigurnost? Mogao bih pronaći položaj u svojoj organizaciji za čovjeka kojemu vjerujem. Ne bih tratio riječi na vas da mi se doista ne dopadate.”

“Možete mi vjerovati”, rekao sam, iako je strah od smrti posve osušio moja usta i stegnuo mišiće u mom grlu.

“To je razlog zbog kojeg mi se sviđate. To vaše tvrdoglavo poštenje -“

“Vi se meni ne sviđate”, odvratio sam.

Kilbourneovo je lice bilo bezizražajno, ali nervozno je pucketao prstima. “Melliot, omogućit ćemo gospodinu Archeru da još malo razmisli. Ti ćeš mu pomoći, zar ne?”

Čovjek u lanenom odijelu žurno je ustao. Posegnuo je u džep i zavitlao nečim nalik na dugačku krušku.

Prekasno sam pokušao izbjeći udarac.

22

Koračao sam šljunkovitim dnom suhe rijeke. Papige mrtvačkog glasa kreštale su i letjele uokolo. Zrak je bio težak i zagušljiv. Djevojka je prošla pokraj mene nečujnim korakom, a zlatna joj je kosa lepršala pri svakom koraku. Zateturao sam za njom na koljenima. Okrenula se i nasmijala. Imala je Mavisino lice, ali smijeh joj je bio kreštav poput papiginog. Ušla je u mračnu pećinu na obali suhe rijeke. Slijedio sam njenu blistavu kosu u tamu.

Kad se ponovo okrenula i nasmijala, zapazio sam da sada ima lice Gretchen Keck, a usta su joj bila puna osušene krvi. Bili smo u hodniku nekog hotela, izgubljeni u vremenu. Mali oblaci prašine dizali su se s njenih nogu dok je hodala. Prašina je imala miris smrti i raspadanja.

Pratio sam je kroz ostatke kojima je bio pokriven izlizani tepih. Tu su se našle stare fotografije i novinski članci, obavijesti o smrti, upotrijebljeni kondomi, ljubavna pisma povezana ružičastom vrpcom, pepeljare i cigarete, prazne boce viskija, osušena krv, hladni, napola pojedeni obroci i masni tanjuri. Iza brojnih vrata čulo se stenjanje, povici i smijuljenje, uzvici zadovoljstva i boli. Gledao sam ravno ispred sebe, nadajući se da se nijedna od tih vrata neće otvoriti.

Djevojka je zastala kod posljednjih vrata u hodniku i ponovo se okrenula: bila je to Cathy Slocum. Pozivala me je da joj se pridružim. Pošao sam za njom u sobu koja je mirisala na jasmin. Žena je ležala na krevetu ispod crne policijske cerade. Povukao sam je s njenog lica i ugledao pjenu.

Netko je petljao nešto oko vrata iza mene. Uputio sam se do prozora i širom ga otvorio. Začuo se zvuk otvaranja vrata. Pogledao sam preko ramena prema bezličnom licu. Rekao sam mu da ja to nisam učinio.

Muškarac je prošao pored mene. Koraci su mu bili nježni poput pepela. Nagnuo sam se preko prozora i pogledao dolje: daleko ispod mene, na ulici, automobili su se kretali poput mrava. Izgubio sam ravnotežu i pao u svjesnost.

Krv mi je udarala u glavi kao što valovi zapljuskuju praznu plažu. Ležao sam na leđima na nečem što nije bilo ni posve tvrdo ni meko. Podigao sam glavu, a u očima sam osjetio strašnu bol. Pokuša o sam pomaknuti ruke, ali su bile vezane. Prstima sam opipao nešto

grubo, vlažno i neosjetljivo. Ležao sam tako neko vrijeme, nadajući se da gruba, ukočena površina nije moja vlastita koža. Oblio me hladan znoj.

Žuta svjetlost dopirala je s prozora zaštićenog žicom. Ruke su mi bile vezane uz tijelo tamnom luđačkom košuljom, a na nogama nisam imao ništa osim cipela. Privukao sam ih k sebi i nakon nekoliko pokušaja uspio sam sjesti na rub ležaja. Kad sam se uspravio, otvorila su se vrata.

Melliot es je ušao u sobu. Slijedila ga je sitna sjedokosa žena. Bio je odjeven samo u bijele hlače. Široko se smiješio. Crna kovrčava dlaka pokrivala je njegov goli torzo od ključne kosti do pupka.

“Dakle, dobro jutro! Nadam se da ste se dobro odmorili.” Grimasom je pokušao oponašati ljubaznog domaćina.

“Smještaj vam je očajan. Skidajte mi ovo.”

“Ali zaboga, to ne bi bilo pristojno.” Pogledao je sitnu ženu. “Mora imati nešto u prisutnosti dama. Zar ne, gospođice Macon?”

Bila je odjevena kao bolničarka. Vrh njene sijede kose dosezao je jedva do njegovog struka. Zahihotala se pogledavši Melliotesa malim sovinim očima.

Glavom sam krenuo prema njegovim dlakavim prsima. Vješto poput toreadora skočio je u stranu, udarivši me koljenom po glavi. Srušio sam se na pod, ali sam se odmah našao na nogama. Mala se žena ponovo nasmijala:

“Nasilan je, doktore, i poremećen, zar ne?”

“Znamo kako treba postupati s takvima, gospođice Macon.” Obratio se meni: “Znamo kako treba s tobom.”

“Skidaj to s mene!” zarežao sam.

“Ne smijem dok se ne smiriš. Moja je odgovornost da pazim na tebe kako ne bi naudio nekome.”

Žena se naslonila na njega, promatrajući ga odozdo pogledom punim divljenja.

“Već sam ubio jednog čovjeka”, rekao sam mu. “Mislim da ćeš ti biti sljedeći.”

“Slušajte ga”, smijuljila se žena. “prijeti ubojstvom.”

“Reći ću vam što ja mislim”, počeo je Melliot es. “Vjerujem da će mu hidroterapija koristiti. Što vi kažete, gospođice Macon?”

“Slažem se s vama.”

“Podvrgnut ćemo vas hidroterapiji”, rekao je nacerivši se zlobno.

Ostao sam gdje jesam, leđima prislonjen o zid.

Uzeo je snop ključeva i udario me njima po licu.

“Ti ćeš biti sljedeći”, zaprijetio sam mu.

Ponovo je zamahnuo ključevima. Svjetlo je zablještalalo snažno u mojoj glavi. Kap krv spuštala mi se niz lice, ostavljajući moker, ljepljiv trag.

“Pokreni se”, rekao je, “dok još možeš.”

Krenuo sam za njim. Zapljusnulo me svjetlo kad me gurnuo u sobu u kojoj je svod bio nalik na grobnicu. Svjetlo s visokog prozora osvijetlilo je niz kromiranih slavina i tuševa. Držao me je za ramena dok je žena straga odvezivala košulju. Pokušao sam ga ugristi za ruku. Zamahnuo je ključevima.

Napokon je s mene strgnuo košulju i dobacio je ženi. Ona ju je uhvatila, smotala u klupko i, stojeći pokraj vrata, promatrala me s vedrim osmijehom.

Pogledao sam svoje ruke. Bijele i stisnute, polako su se počele buditi, poput zmija u rano proljeće. Tada se na mene sručio pljusak, bacio me na pod i otkotrljao do zida. Sjeo sam, hvatajući zrak. Kroz grmljavinu vode čuo se veseli hihot gospođice Macon.

Melliot, naslonjen na suprotni zid, jednom je rukom držao štrcaljku pričvršćenu za gumenu cijev, a drugom je okrenuo kromirani kotač u zidu. Zapljusnuo me mlaz hladne vode. Krenuo sam prema njemu na rukama i koljenima, sklanjajući lice u stranu. Voda je pojurila ispod mene. Srušio sam se na leđa. Ustao sam i skočio prema njemu, ali me mlaz odbacio natrag prema zidu. Ponovo sam ustao.

“Pogledaj!” nacerio se samozadovoljno. “Moja najljepša fontana.”

Iz cijevi koju je držao u ruci štrcao mi je tanak mlaz u grudi. Kad sam spustio pogled, na njima sam ugledao veliko crveno M visine desetak centimetara, sastavljeno od sićušnih kapljica krvi.

“Govoreći o ubijanju”, rekao je, “ova mala fontana je smrtonosna.”

Poskočio sam i zgrabio za grlo. S lakoćom me je gurnuo prema suprotnom zidu, uz koji me priljepio novi, još snažniji mlaz.

“Ubit će te”, rekao je, “i oslijepiti.”

“Učinite to”, navaljivala je gospođica Macon.

“Rado, ali zapamtite da moramo ostati na pravoj strani zakona”, odgovorio je ozbiljno.

Mlaz mi je doslovno presjekao noge, i glavom sam udario o zid. Ostao sam ležati tako sve dok nisam začuo kako su se zalupila vrata i okrenuo ključ u bravi. Onda sam sjeo. Tijelo mi je bilo pokriveno modricama među kojima se isticao Melliotsov monogram.

Vrata su bila čvrsta, napravljena od čelika. Otvarala su se s vanjske strane, a s moje strane nije bilo kvake. Počeo sam udarati ramenima o njih, ali ubrzo sam odustao.

Prozor na stropu bio je zaštićen mrežom od žice, no ionako je bio previsoko - oko tri metra od zemlje. Pokušao sam se popeti uza zid po štrcaljkama i cijevima. Dobio sam samo još jedno tuširanje koje nisam trebao. Zatvorio sam cijev koju sam slučajno odvrnuo i promatrao s gnušanjem kako voda otječe. Odvod se nalazio u sredini prostorije, pokriven okruglom metalnom pločom. Uzalud sam gurao prste u pukotinu između ploče i poda. Poželio sam da sam štakor. Tada mi je sinulo.

Postojao je još jedan izlaz iz ove sobe. Ona je bila hermetički zatvorena, sagrađena tako da zadržava vodu. Ako je napunim vodom, mogao bih se podići do prozora na stropu. Opasan eksperiment, ali ne toliko riskantan koliko čekanje da Melliotes izmisli još kakvu novu igricu. Najprije sam morao začepiti odvod.

Izuo sam se i skinuo čarape. Vrh jedne cipele ugurao sam u rupu u podu, a čarape sam stavio oko nje. Onda sam otvorio sve slavine i voda je navrla sa svih strana. Pokušavao sam je izbjegavati koliko sam mogao; Melliotes je bio zaslužan za moj strah od vode. Stojeći u najudaljenijem kutu, promatrao sam kako raste. Najprije mi je zahvatila gležnjeve, a onda je došla i do struka. Za petnaestak minuta već sam plutao.

Bila je ugodno mlaka i moj je strah polako nestajao. Ležao sam na leđima, čekajući da strop postane sve bliži. Kad sam podigao glavu, čuo sam kako zrak pišti kroz pukotine oko prozora. Nakon poduljeg vremena, tijekom kojeg sam se uspinjao zajedno s vodom, bio sam dovoljno blizu stropu da ga dohvatim rukom.

Udario sam šakom o mrežasto staklo, ali bez uspjeha. Tada sam, duboko udahnuvši, zaronio po onu drugu cipelu. U ušima sam osjetio bol od pritiska vode.

Odjednom sam u vodi osjetio komešanje i vibracije od kojih mi se okrenuo želudac. Nešto na što nisam računao događalo se s mojim planom; činilo se kako ću ipak umrijeti kao štakor. U prvi sam trenutak htio zatvoriti slavinu, ali mi je ponestalo zraka, pa sam se snažno odgurnuo prema površini.

Još je jedan udarac potresao vodu i mene. Vrata nisu izdržala pritisak. Okrenuo sam se roneći prema njima i ugledao kako ih voda odnosi poput bijelih jedara. Struja me je ponijela za njima. Slobodnom sam rukom posegnuo kako bih se uhvatio za nešto, ali nije bilo ničega osim tekućine.

Zaustavio sam se tek na kraju hodnika, držeći se čvrsto za dovratnik. Voda je brzo opadala i ja sam nogama dotaknuo pod. Ramenima sam gurnuo vrata.

Melliotes je bio u sobi s bolničarkom. Ona se koprcala u vodi, prskajući rukama i nogama. Melliotes se sagnuo i podigao je u svoje ruke. U ruci sam još uvijek imao cipelu. Zamahnuo sam njome i udario Melliotesa po glavi. Pao je u plitku vodu povukavši za sobom bolničarku, koja se prilijepila za njega poput preplašene životinje.

Ogledao sam se po sobi. Po vodi su plutali komadi papira, bolničarkina uniforma, košara sa smećem i štošta drugo. Tu je bio i radni stol od hrastovine, kožni naslonjač i kauč, djelomično pokriveni vodom. Na stolu sam ugledao pisaći pribor sa zaglavljem: Sanatorij Anđela Milosrđa, Hidroterapija, privatne sobe za pacijente, vlasnik: dr. g. M. Melliotes, s adresom i brojem telefona u Veneciji.

Pogledao sam kroz drvene prozorske kapke i ugledao travnjak i cvjetnjak obasjan suncem. Mršavi starčić s bijelim šeširom koračao je amo-tamo kao da mu je bio povrijeđen centar za orijentaciju. Na sreću, bio je u dobrim rukama. Sanatorij mu je mogao pružiti trajnu njegu.

Nešto sitno, klizavo i bijesno ogreblo me je po nozi. Odmaknuo sam se. Nisam je želio dodirnuti.

“Utoplja se”, poviknula je. “Ne mogu ga okrenuti.”

Melliotes je ležao na truhu u lokvi vode. Pogledao sam prema njegovom krvavom potiljku. Nisam osjećao krivnju. Okrenuo sam ga na leđa. Disao je teško.

Žena je odskakutala do stola i otvorila ladicu. Vratila se držeći Melliotesov pištolj u objema rukama.

Nisam imao namjeru umrijeti u tom društvu i izbio sam joj ga iz ruku. Žena je stidljivo prekrila svoje mršave grudi rukama.

“Želim svoju odjeću”, rekao sam. “I stavite nešto na sebe. Ne mogu vas gledati takvu.”

Otvarala je i zatvarala usta poput ribe. Podigao sam pištolj, a ona je učinila ono što sam joj rekao.

Otvorila je ormar i izvadila iz njih moje stvari, a zatim je prebacila preko sebe haljinu.

Zamahnuo sam pištoljem prema ženi. “A sada odlazite!”

Na izlasku je pogledala Melliotesa patetičnim pogledom koji mi je parao srce. Zatim sam se obukao.

Pištolj je bio Smith and Wetson kalibra .38 sa šestinčnom cijevi od plavog čelika, i serijskim brojem 58237. Stavio sam ga u džep jakne. Melliotsov laneni sako bio je obješen u ormaru. U njegovu unutrašnjem džepu pronašao sam svoj pištolj i novčanik. Uzeo sam ih i uputio se prema vratima. Melliotesevo se disanje usporilo, ali je i dalje čvrsto spavao.

Cipele su mi skvičale na podu hodnika. S obje strane hodnika nalazila su se teška vrata. Sva su bila zatvorena i zaključana. Hodnik je bio mračan i prljav kao u mom snu. Jedino je svjetlo stizalo s vrata na samom kraju hodnika. Već sam ih otvorio i napola izašao na trijem kad sam začuo jedva razumljiv povik.

Bio je to ženski glas, prigušen debelim zidovima. Vratio sam se unutra.

“Pustite me!” Samo su se samoglasnici mogli jasno razaznati. “Molim vas.”

Odmah sam pronašao vrata iza kojih se čuo glas. Kad sam ih snažno zatresao, netko se javio iznutra:

“Tko je to? Pustite me van.” Bila je to Mavis. Srce mi je poskočilo u grlu. Opečeno dijete nije se moglo držati podalje od vatre.

23

“Idi k vragu, Mavis”, rekao sam tiho, ali nisam to ozbiljno mislio.

Vratio sam se do Melliotesa po ključeve. Kad sam otključao vrata, Mavis mi je pala u zagrljaj zajecavši: “Archer! Došao si.”

“Ovdje sam već neko vrijeme.”

“Tako mi je drago što te vidim.”

Mavis se vratila natraške u sobu i sjela na ležaj. Bila je vrlo slaba. Njezina je čelija bila poput moje, sa žicom na prozoru i obloženim zidovima. Anđeli milosrđa dobro su se brinuli za svoje pacijente.

“Kakvu klijentelu ugošćuje ovdje Melliotese? Munjenog tipa?”

Blijeda i zbunjena, i sama se doimala pomalo poremećeno. Pomicala je glavom naprijed-nazad, naizmjenice zatvarajući i otvarajući oči. “Nikada nisam bila ovdje.” Dodala je mirnim, jednoličnim glasom: “Ubit ću ga zbog ovog.” Na donjoj je usni imala tragove osušene krvi.

“Bilo je dosta ubijanja. Spremi se, Mavis. Ovaj put ćeš zaista u Meksiko.”

Nagnula se naprijed i spustila mi glavu u krilo. Kosa joj je pala preko lica. Šapnula je: “Ako ti pođeš sa mnom.”

Nastavili smo ondje gdje smo stali. Jahta, komora s vodom, Kilbourne i Melliotese bili su likovi i scene u njenom morfijem izazvanom snu. Prisjetio sam se pougljenjenih ostataka Pata Reavisa, i odmaknuo se od nje. “Otpratit ću te na aerodrom. Čak ću ti kupiti i kartu, u jednom smjeru.”

“Bojim se ići sama.” Glas joj je bio poput šapta, ali oči su joj blistale iza sjajne mreže od njene kose.

Odgovorio sam joj da je mene strah poći s njom. Odjednom je ustala i pogledala me oštro. “Što je, Archeru? Zar negdje imaš djevojku?”

Bila je vrlo loša glumica. Osjetio sam stid zbog nje. “Da je barem imam.”

Stala je pred mene, podbočivši se rukama, optužujući me za impotentia coeundi. Iako to nisu bile riječi koje je upotrijebila.

“Muškarci su te dobro razmazili, zar ne? Ali to ne djeluje na mene. Za dvije minute odlazim odavde. Možeš mi se pridružiti ako želiš. Idem do aerodroma.”

“Do aerodroma”, ponovila je. “Mislila sam da ti se sviđam.”

“Sviđaš mi se. Ali imam dva dobra razloga zbog kojim moram ostati čist. Prvi se tiče Reavisove smrti, a drugi slučaja na kojem radim.”

“Mislila sam da radiš i za mene?”

“Radim za sebe.”

“Uostalom, zar ja nisam najbolji dio slučaja?” upitala je.

Odgovorio sam: “Cjelina je uvijek bolja od dijelova.”

No nisam čuo zvuk vlastitog glasa. Negdje su se zalupila vrata automobila, a teški koraci stali su se približavati ulaznim vratima. Začula je zvukove i sledila se: bila je poput nimfe na keramičkoj urni.

Izvadio sam pištolj i provirio niz hodnik. Ulazna vrata bila su malo odškrinuta, kao što sam ih i ostavio.

Na njima se pojavila sjena. Vratio sam se u sobu i provjerio pištolj. Meci su još uvijek bili unutra. Koraci su se približavali vratima sobe u kojoj smo bili.

Mavis je zarila nokte u moje rame. “Tko je to?”

“Tiho!” naredio sam joj.

Teški su se koraci zaustavili. Pomakli su se neodlučno, a onda vratili natrag. Izašao sam u hodnik.

Kilbourne se užurbano povlačio prema izlazu.

“Stanite!” povikao sam za njim i opalio u zid pokraj njega.

Okrenuo se polako, dižući ruke. Bio je odjeven u skupocjeno odijelo, a na reveru je imao zakačen ružičasti karanfil. Lice mu je bilo iste ružičaste boje. “Melliot je bio u pravu”, rekao je. “Nisam vas smio ostaviti na životu.”

“Napravili ste već dosta pogrešaka. Stotine ljudi još žive -“

Netko je pokušao tiho zatvoriti vrata automobila. Pokazao sam plavi revolver ženi iza sebe. “Znaš li rukovati njime?”

“Da.”

“Povedi ga u sobu i pripazi na njega.”

“U redu.”

Odgurnuo sam Kilbournea koji mi je stajao na putu i potrčao prema izlazu. Naslonio sam se uza zid.

Netko je trčao prema trijemu, dišući glasno i teško. Kad je Kilbourneov vozač prošao kroz vrata, podmetnuo sam mu nogu i on se ispružio na podu. Drškom pištolja udario sam ga po glavi. Sa samog kraja hodnika do mene je dopro pucanj.

Sreo sam je na vratima bez revolvera u ruci. "Morala sam pucati", promrmljala je. "Pokušao mi je oduzeti pištolj. Oboje bi nas ubio..."

"Ne upleći me u to."

"Istina je, htio me je ubiti", zakreštala je izmučeno poput papige. Pogledala je svoje ruke kao da su zle bijele ptice. Zli čarobnjak imenom Kilbourne zamijenio joj je ruke pticama.

Kilbourne je ležao na podu naslonivši se jednim ramenom na ležaj. Gomila mesa prikladno odjevena za smrt, s cvijetom kojeg je sam kupio. Na krilu mu je ležao Melliotsov pištolj.

"Hoćeš li me povesti na aerodrom?" upitala je. "Sada?"

"Sada ne." Opipao sam mu bilo. "Uvijek učiniš krivu stvar, ljepotice."

"Je li mrtav?"

"Svi umiru."

"Drago mi je. No, pođimo odavde. Užasan je."

"O tome si trebala misliti ranije."

"Ne drži mi prodike, zaboga. Vodi me odavde."

Pogledao sam je i pomislio na Acapulco. Na toplo more, ribolov, visoke stijene i noći uz tekilu. Malo truda - za deset milijuna dolara i Mavis.

Trebao sam je samo odvesti odavde. Vozač je udaren po glavi prije nego što je odjeknuo hitac. Melliotes je bio onesviješten, a metak u Kilbourneovoj glavi potjecao je iz njegovog pištolja. Mavis i ja lijepo smo mogli otići i pričekati dok se ne otvori oporuka.

Zagledao sam se u njezino skladno tijelo i prazno lice. Odluka je donešena umjesto mene.

Mavis ju je pročitala na mom licu. "Nećeš mi pomoći, zar ne?"

"Uspijevaš prilično dobro i sama", odgovorio sam. "Ipak, ne dovoljno dobro. Mogao bih smisliti neku priču, ali ti bi se zasigurno izlanula na saslušanju. Optužili bi te za ubojstvo s predumišljajem, a mene zajedno s tobom."

"Zabrinut si za tu svoju umišljenu glavu."

"Imam samo jednu."

Promijenila je pristup. "Kilbourne nije sastavio oporuku. Znaš li koliko je novaca ostavio?"

"Znam vjerojatno bolje od tebe. Ipak, ne možeš ga trošiti ako si mrtva ili u zatvoru."

"Ne, ne možeš. A ti ćeš me poslati onamo."

“Samo na kratko, ili uopće ne. Možeš se pozvati na samoobranu. S obzirom na to kakve odvjetnike možeš kupiti, nećeš provesti ni dana u zatvoru.”

“Lažeš.”

“Ne lažem.” Pogledao sam je u lice. “Želim ti svako dobro.”

“Da mi zaista želiš dobro, odveo bi me odavde. Mogli bi smo zajedno otići. Bilo gdje.”

“Razmišljao sam o tome. Neće ići.”

“Zar me ne želiš?” Bila je uznemirena i zbunjena. “Rekao si da sam lijepa. Mogla bih te usrećiti, Lew”.

“Ali ne do kraja života.”

“Ne znaš to”, rekla je, “nisi me još iskušao.”

Opet sam osjetio stid zbog nje. Zbog sebe. Vizija Acapulca polako je izbljedila u mojim mislima.

“U Melliotosovu uredu je telefon”, rekao sam. “Nazovi policiju i objasni im da si ga ustrijelila u samoobrani.”

Briznula je u plač, širom otvorenih usta i sklopljenih očiju. Ta je bol bila dirljivija od svih njenih dosadašnjih poza. Ponudio sam joj rame za plakanje, i poveo je prema telefonu.

24

Kroz stakleni prozorčić provirivao je studijski vratar, bivši policajac, sada umotan u šušlavac. “Koga ste ono željeli vidjeti?”

“Mildred Fleming, tajnicu jednog od producenata ili redatelja.”

“Ah, da. Gospođica Fleming. Pričekajte trenutak.” Nešto je govorio u telefonsku slušalicu, kimnuo glavom i ponovo se okrenuo prema meni. “Gospođicu Fleming zanima kako se zovete.”

“Lewis Archer. Recite joj da me šalje Maude Slocum.”

“Tko?”

“Maude Slocum.” Ime je izazvalo komešanje u mojoj unutrašnjosti.

Obratio mi se pošto je spustio slušalicu. “Gospođica Fleming će odmah stići. Sjednite, gospodine Armature.”

Odabrao sam kromirani stolac u najudaljenijem kutu velikog, prozračnog predvorja. Bio sam jedina živuća osoba s ove strane stakla, no zidove su nastanjivale ogromne fotografije bivših i sadašnjih filmskih zvijezda. Promatrale su me iz svog nestvarnog svijeta u kojem su svi bili mladi i neizmjereno ve seli. Jedna me je fotografija podsjetila na Mavis, a druga na Pata Ryana, primjereno dotjeranog i uljepšanog. No, sada su negdje skupljali ostatke Patovog tijela, a Mavis je, u policijskoj stanici, razgovarala sa svojim odvjetnicima. Sretne završetke i najveće naranče Kalifornija je čuvala samo za izvoz.

Kroz staklena vrata prošla je niska žena u jarkocrvenoj bluzi. Imala je crnu kosu s plavim odsjajem i tamnosmeđe, iskusne oči.

Ustao sam kad mi se približila. Kretnje su joj bile brze i pomalo nervozne. “Gospođice Fleming, ja sam Archer.”

“Zdravo.” Pružila mi je čvrstu hladnu ruku. “Mislila sam da je Al rekao da se zovete Armature.”

“Rekao je.”

“Drago mi je što nije tako. Jednom smo imali pomoćnika redatelja koji je preživio Organic. Nitko ga nije shvaćao ozbiljno. Promijenio je prezime u Goldfarb, mislivši da je to promjena nabolje.” Govorila je u prosjeku stotinu riječi u minuti, u skladu s pisaćim strojem u svojoj glavi. “Al je također rekao da vas je Maude poslala, ili je i to jedna od njegovih poznatih pogrešaka?”

“Dobro vam je rekao, ali to u potpunosti nije istina.”

Smiješak u njenim očima je nestao. Pažljivo me je odmjerila od glave do pete. Bilo mi je drago što sam se, izašavši iz sudnice, presvukao. Za pet ili deset godina još će se sjećati uzorka na mojoj kravati, i moći će prepoznati moju sliku u policijskoj kartoteci.

“Pa”, rekla je pomalo ratoborno, “recite mi što prodajete, a ja ću vam odmah reći da mi ništa od toga nije potrebno. Imam posla, stari. Zaista ne biste smjeli raditi takve stvari.”

“Prodajem svoje usluge.”

“Oh, ne. Samo to ne!”

“Ja sam privatni detektiv. Radio sam za gđu Slocum do sinoć.”

“Što ste radili?”

“Istraživao sam nešto za nju.”

“Čudno, nije mi rekla ništa o tome.” Ponovo se zainteresirala. “Prekjučer smo zajedno ručale. Što se dogodilo sinoć? Otpustila vas je?”

“Ne, sama je dala otkaz.”

“Ne razumijem.” No, razumjela je ton kojim sam izrekao riječi. Preplavile su je emocije.

“Ubila se, počinila je samoubojstvo”, rekao sam.

Mildred Fleming je odjednom sjela, spustivši se teško na rub zelenog plastičnog stolca. “Šalite se.”

“Doista je mrtva.”

“Zašto, zaboga?” Suze su joj navrle na oči i ona ih obriše izgužvanim rupčićem. “Oprostite, bila mi je vrlo draga. Još od srednje škole.”

“I meni se sviđjela. Zato i želim razgovarati s vama.”

Ustala je i pošla prema izlazu. “Pođimo u drogeriju preko puta. Počastit ću vas kavom.”

U drogeriji na drugom kraju ulice bilo je svega osim lijekova; novina i časopisa, sunčanih naočala i kozmetike, kupaćih kostima, i dvadesetak izabranih primjeraka ljudskog roda koji su promatrali vrata tražeći pogledom poznato lice. U pozadini je bio kutak za jedenje, sa separeima uza zid. Većina ih je bila prazna.

Mildred Fleming je sjela u jedan od separea i rukom pozvala konobaricu. Ova je gotovo dotrčala s dvije velike šalice kave, i uzvrtila se oko moje pratilje.

“Šašava djevojka”, primijetila je kad se konobarica udaljila. “Misli da imam veza. Danas više nitko nema veza.” Nagnula se preko stola, ispijajući kavu. “Ispričajte mi sve o jednoj Maude. Ne bih to mogla podnijeti bez kave.”

Došao sam k njoj radi informacija, ali najprije sam joj ispričao ono što sam mislio da bi trebala znati. O tome što je voda učinila Oliviji Slocum, vatra Patu Ryanu, i strihnin Maude Slocum. Izostavio sam Kilbournea i Mavis, i ono što su napravili jedan drugome.

Slušala me je mirno, samo je pri kraju malo popravila šminku. Nije rekla ni riječi, sve dok nisam spomenuo Knudsona i činjenicu da me je istjerao iz grada.

“Ne biste se trebali obazirati na ono što je rekao. Pretpostavljam kako se osjeća. Ne znam smijem li vam reći -“

“Ne morate mi ništa reći. Knudson ju je volio. To je bilo prilično očito.”

Tražio sam slabo mjesto u njezinoj obrani. Većina dobrih tajnica boluje od iste profesionalne slabosti: kad prikupe povjerljive informacije, izgaraju od želje da ih nekome povjere.

Bila je pomalo uvrijeđena. “Ako već znate sve, zašto ste došli ovamo?”

“Znam prokleta malo. Ne znam tko je utopio Oliviju Slocum, ili zašto je Maude Slocum uzela strihnin. Došao sam k vama jer ste joj bili najbolja prijateljica. Pretpostavio sam da imate pravo znati što se dogodilo, i da ćete mi željeti pomoći da uđem u srž stvari.”

Bila je zahvalna. “Pomoći ću vam. Maude mi se uvijek povjeravala. Jadnica, imala je tragičan život.”

Naručila je još kave, a onda se okrenula prema meni: “Što se tiče njezine svekrve, niste li rekli da ju je ubio taj Pat Ryan?”

“To je Knudsonova teorija, a i većina dokaza govori tome u prilog.”

“Ne mislite valjda da je Maude -” Oči su joj zasvijetlile u polumračnom separeu.

“Ne mislim.”

“Drago mi je. Svatko tko ju je poznao mogao bi vam reći da ona ne bi nikome naudila. Bila je nježno stvorenje, unatoč svemu”.

“Unatoč čemu?”

“Pa, tom svom jadnom životu. Sve ju je to natjeralo na samoubojstvo.”

“Znate li onda zašto je to učinila?”

“Mislim da znam. Mučila se punih petnaest godina. Ona je jedina žena koju sam poznavala koja je htjela učiniti pravu stvar, a nikako nije uspijevala. Sve je oko nje bilo dobro, osim njenog života. Napravila je nekoliko pogrešaka koje nije mogla ispraviti. Ispričat ću vam sve pod jednim uvjetom. Mogu li računati na vašu riječ?”

“Možete.”

“Dajte mi svoju riječ da Cathy nikada neće saznati za ovo, i da joj to ni na koji način neće naškoditi.”

Pretpostavio sam što mi je željela ispričati. “Ne mogu to učiniti ako drugi ljudi već znaju.”

“Nitko ništa ne zna osim mene, Knudsona, naravno, i možda njegove žene.”

“Knudson je, dakle, oženjen.”

“Ne živi sa svojom ženom već petnaest ili šesnaest godina, ali i dalje su u braku. Ona ga mrzi, ali nije se htjela razvesti. Pretpostavljam da mrzi čitav svijet. Razveselit će se kad čuje da se Maude ubila.”

“Vi je, dakle, poznajete?”

“Poznajem li je! Živjela sam u njezinoj kući gotovo godinu dana. Poznajem je bolje nego što bih to željela. Eleanor Knudson je jedna od onih kreposnih, principijelnih žena. I Maude je živjela ondje, bile smo cimerice: tako je sve i počelo. Bile smo na drugoj godini na Berkeleyu.”

“Gospođa Knudson je vodila pansion za djevojke na Berkeleyu?”

“Da. Muž joj je tada bio narednik u oaklandskoj policiji. Bila je starija od njega; nikada mi nije bilo jasno kako ga je uhvatila. Vjerojatno na uobičajen gazdarica-stanar način: bliskost, majčinska briga i još malo bliskosti. Bila je pametna i, pretpostavljam, zgodna, ako vam se dopada takav hladan tip. U svakom slučaju, ona i Ralph Knudson bili su vjenčani već nekoliko godina kad smo se mi uselile.”

“Vi i Maude?”

“Da. Upisale smo se na učiteljski koledž u Santa Barbari, ali nismo ostale ondje. Morale smo uz studij i nešto raditi, a u Santa Barbari za nas nije bilo posla. Maudein otac je bio rančer u Venturi - ondje smo išle u školu, no kriza ga je pokosila. Moj je otac umro, a majka mi nije mogla pomoći. Zato smo se odlučile preseliti u veći grad. Znale

smo strojopis i stenografiju i tako smo se prehranjivale. Život u ono vrijeme nije bio skup. Gospođi Knudson smo plaćale deset dolara na mjesec za sobu. Kuhale smo same, a odlazile smo i na neka predavanja.”

“I sam sam bio ondje tih dana”, primijetio sam.

Popila je ostatak kave i zapalila cigaretu, promatrajući me kroz dim. “Bili su to prekrasni tužni dani. Redovi za hranu u javnim kuhinjama u San Franciscu i Oaklandu bili su dugi nekoliko kilometara, ali mi smo naumile ostvariti karijere i uspjeti u životu. Shvatila sam da je to bila samo moja ideja. Maudie je išla sa mnom jer sam je ja trebala. Bila je pametnija i bolja od mene. Ona je bila onaj ženstveni tip, razumijete? Sve što je željela bio je muž, dom i djeca. I onda se spetljala s čovjekom za kojega se nije mogla udati. Nikada. Ili, barem dok je njegova žena živa. Promatrala sam kako se stvar razvija, no nisam mogla ništa učiniti kako bi ih zaustavila. Bili su stvoreni jedno za drugo. Maudie i Ralph, kao u ljubavnim pričama. On je bio muškarac do srži, a njegova je žena bila frigidna kuja. Nisu mogli, a da se ne zaljube. A to što su živjeli u istoj kući, samo je pomoglo.”

“Mogli su igrati šah.”

“Prokleti bili!” uzviknula je. “Bila je to prava stvar, razumijete. Ona je imala dvadeset godina i nikada prije nije bila s muškarcem. On je bio muškarac za nju, a ona žena za njega. Bili su poput Adama i Eve; Maudie nije bila kriva što je on već bio oženjen. Uletjeli su u ljubav poput slijepaca. I bila je to prava stvar”, inzistirala je. “Pogledajte samo koliko je trajalo.”

“Vidio sam.”

Zgnječila je opušak u pepeljari. “Ne znam zašto vam sve ovo govorim. Što oni znače vama? Plaća li vam netko za to?”

“Maude mi je dala dvjesto dolara, no taj je novac već potrošen. Ali kad se prihvatim nekog slučaja, želim ga riješiti do kraja. To je više od znatiželje. Umrla je zbog nekog razloga. Dugujem sebi i njoj da otkrijem taj razlog, da raščistim cijelu stvar.”

“Pitajte Knudsona ili Eleanor Knudson. Zbog nje je Maude morala provesti petnaest godina uz čovjeka kojeg nije voljela. Pretpostavljam da joj je jednostavno već bilo dosta.”

“Što to znači: morala?”

“Niste mi dali svoju riječ”, rekla je. “O Cathy.”

“Ne morate se brinuti zbog Cathy. Žao mi je djevojke. Ne bih joj učinio ništa nažao.”

“Uostalom, više i nije važno. James Slocum je morao znati da Cathy nije njegovo dijete. Rekli su da se rodila prerano, ali on je zasigurno sumnjao.”

“Dakle, Knudson je Cathyn otac.”

“Tko drugi? Kad je saznao da je Maude trudna, zatražio je razvod od žene. Ponudio joj je sve što je imao, ali ona nije pristala. Stoga je dao otkaz i jednostavno otišao. Želio je povesti i Maudie sa sobom, no ona nije htjela ići. Bojala se, a morala je misliti i na dijete. James Slocum ju je želio oženiti, a ona mu je to naposljetku dopustila.”

“Kako se on uklapa u sve to?”

“Maude mu je cijelu zimu prepisivala diplomsku radnju. Čini se da je momak bio dobro potkovan, no to nije bio razlog zašto se udala za njega. Barem ne jedini razlog. Imao je homoseksualnih tendencija, jeste li to znali? Uvjeravao ju je kako je treba, kako će ga ona spasiti. Ne znam je li joj to uspjelo. Pretpostavljam da nije.”

“Trudila se sve do kraja”, odvratio sam. “Trebali biste raditi moj posao, gospođice Fleming.”

“Mislite zato što primjećujem stvari? Da, dobra sam u tome. Maudie i ja smo bile kao sestre. Dugo smo razgovarale o čitavoj stvari prije nego što mu je odgovorila. Ja sam joj savjetovala da se uda za njega. Pogriješila sam. Često to činim.” Gorko se nasmijala. “Zapravo, nisam gospođica. Ime mi je gospođa Mildred Fleming Kraus Peterson Daniels Woodbury. Udavala sam se četiri puta.”

“Čestitam četiri puta.”

“Aha”, odgovorila je suho. “Kao što sam rekla, često griješim. Za većinu svojih pogrešaka primila sam udarce, no ovog je puta Maude nastradala. Ona i Slocum napustili su fakultet prije kraja proljetnog semestra i otišli su njegovoj majci u Nopal Valley. Maude je odlučila da će mu biti dobra žena i u toj je odluci ustrajala dvanaest godina. Dvanaest godina.

Onda je u Los Angeles Timesu slučajno ugledala Knudsonovu sliku. On je bio narednik u Chicagu i uhitio je nekog traženog kriminalca, ili tako nešto. Maude je shvatila da ga još uvijek voli. Upitala me je za savjet i ja sam joj rekla da pođe u Chicago, pa čak i

autostopom ako treba. Uštedjela je nešto novca, i tako je otišla. Knudson je živio sam svih tih godina.

U Nopal Valleyu je te jeseni zbog primanja mita otpušten šef policije; Knudson se natjecao za to mjesto i dobio ga. Htio je biti blizu Maude, a želio je vidjeti i svoju kćer. I tako su opet bili zajedno, na neki način.”

Uzdahnula je. “Njoj je zasigurno bilo teško. Nije voljela intrige.”

“Ne, nije ispalo dobro.”

“Mislim da je ovog puta trebala otići s Knudsonom. Ipak, bilo je prekasno. Morala je misliti na Cathy. A što je najgore, djevojka ga je mrzila. S druge strane, obožavala je Slocuma.”

“I previše.”

“Znam na što ciljate.” Oči su joj se na trenutak zamaglile. “Ona, naravno, vjeruje da joj je Slocum otac. Neka tako i ostane, slažete li se?”

“To nije moj problem.”

“Ni moj. Drago mi je zbog toga. Ipak, žao mi je djevojke, upravo je prekrasna. Mislim da ću je posjetiti preko vikenda. Gotovo sam zaboravila, kada je pogreb?”

“Ne znam. Najbolje da nazovete i pitate.”

Ustala je brzo, pruživši mi ruku. “Sada moram poći, čeka me posao. Koliko je sati?”

Pogledao sam na sat. “Četiri sata.”

“Zbogom, gospodine Archer. Hvala vam što ste me saslušali.”

“Ja bih trebao zahvaliti vama.”

“Ne. Morala sam razgovarati s nekim. Osjećala sam ogromnu krivnju. Još uvijek je osjećam.”

“Krivnju zbog čega?”

“Zbog toga što sam živa, pretpostavljam.” Osmjehnula se i krenula prema izlazu.

Sjeo sam kako bih popio treću šalicu kave, razmišljajući o Maude Slocum. Njezina je životna priča bila bez junaka ili zlikovaca. Bez nekoga kome bi se divila, ili koga bi krivila. Svatko je naškodio sebi i drugima, a svi su zbog toga trpjeli.

A Cathy možda najviše. Moje su se simpatije premjestile s mrtve žene na živu djevojku. Cathy nije bila kriva ni za što. Dojili su je na

mržnji i odgajali u tihom paklu u kojem ništa nije bilo stvarno - osim njene ljubavi prema ocu, koji joj čak nije ni bio otac.

25

Vožnja do Quinta, u autobusu krcatom poput kutije sardina, bila je duga i vruća. Djevojka čiji je dah mirisao na pivo počastila me je pričama o svojim kuglaškim uspjesima. Kad smo stigli do našeg odredišta, brzo sam se pozdravio s njom i krenuo prema molu.

Auto sam zatekao na istom mjestu, a pod brisačem je bila zataknuta kazna za parkiranje. Poderao sam je na komadiće koje sam, pak, bacio u ocean. Nisam se namjeravao vraćati u Quinto.

Iz Quinta sam se, prijevojem, uputio do Nopal Valleya. Glavna je ulica bila zakrčena prometom i automobilima parkiranima uz pločnik. Uspio sam se domoći jednog slobodnog mjesta i pješice krenuo do Antonijevog bara. Kad sam ušao, Antonio mi je zavjerenički kimnuo glavom.

Bez ijedne izgovorene riječi otišao je do sefa i otvorio ga. Kad je došao preuzeti moju narudžbu, paketić je bio ispod njegove ruke. Zahvalio sam mu. Odgovorio je da sam uvijek dobrodošao ovdje. Naručio sam dupli viski, kojeg je ubrzo donio. Platilo sam mu za piće. Pripalio mi je cigaretu. Na brzinu sam popio viski i izašao s novcem u džepu.

Gretchen Keck je stajala pred užarenim štednjakom i bacala jaje na vruću tavu. Žutu je kosu povezala u rep. Jaje koje je pržila prasnulo je poput male strojnice. Želudac mi se skvrčio od gladi.

Nije me primijetila sve dok nisam zakucao na vrata. Onda me je prepoznala. Podigla je tavu i mahnito zamahnula njome. Jaje je palo, prelijevajući se po podu. "Nosi se odavde."

"Ubrzo."

"Ti si jedan od onih koji su sredili Pata, zar ne? Nemam ti ništa za reći."

"Ali ja imam tebi."

"Nemaš. Ja ništa ne znam. Gubi se." S visoko podignutom tavom, spremnom da je svaki čas baci na mene, trebala je izgledati smiješno. No ništa u vezi nje nije bilo smiješno.

Morao sam biti brz: "Prije nego što je umro, Pat mi je dao nešto za tebe -"

"Prije nego što si ga ubio, to želiš reći."

"Zaveži i poslušaj me, djevojko. Nemam čitav dan."

“U redu, završi svoj govor. Znam da lažeš. Pokušavaš i mene uvaliti, samo što ja ništa ne znam. Kako sam mogla znati da će ubiti nekoga?”

“Spusti tavu i poslušaj me. Ulazim unutra.”

“To ti misliš!”

Prešao sam preko praga, uzeo joj tavu iz ruke, a nju sam gurnuo na jedini stolac. “Pat nije ubio nikoga, razumiješ li?”

“U novinama piše drukčije. Sada sam sigurna da lažeš.” No, glas joj je izgubio prijašnju snagu. Pogledala me je nesigurno.

“Ne moraš vjerovati svemu što pročitaš u novinama. Gospođa Slocum je umrla nesretnim slučajem.”

“Zašto su onda sredili Pata ako je on nije ubio?”

“Zato što je tvrdio da je to učinio. Pat je čuo policajca kako govori da je stara gospođa mrtva. Otišao je do čovjeka za kojeg je radio i uvjerio ga da ju je on gurnuo u vodu.”

“Pat nije bio toliko lud.”

“Ne, bio je još luđi. Veliki mu je šef dao deset tisuća dolara. Pat ga je nagovorio da mu plati za zločin koji nije počinio.”

“Kriste!” Raskolačila je oči od divljenja. “Rekla sam ti da je pametan.”

“Mislio je i na tebe, također.” Laž je ostavila gorak okus u mojim ustima. “Kad je shvatio da neće uspjeti, dao mi novac za tebe. Rekao je da si ti njegova nasljednica.”

“Ne. To je rekao? Što još?”

Jezik mi se razvezao: “Rekao je da novac možeš dobiti pod jednim uvjetom: da odeš iz Nopal Valleya i da negdje drugdje započneš pristojan život.”

“Hoću!” uzviknula je. “Jesi li rekao deset tisuća? Deset tisuća dolara?”

“Tako je.” Pružio sam joj paketić. “Nemoj ga trošiti u Kaliforniji, ili će ti ući u trag. I da nikome nisi rekla o ovome. Otputuj u drugu državu i tamo kupi kuću ili nešto drugo. Pat je želio da napraviš tako.”

“Je li to rekao?” Odmotala je paketić, izvadila novčanice i prislonila ih na grudi.

“Da, to je rekao.” Na kraju sam joj rekao nešto što je željela čuti, a nije bilo nikakvog razloga da to ne kažem: “Rekao je također da te voli.”

“Da”, prošaputala je. “I ja sam njega voljela.”

“Sada moram ići, Gretchen.”

“Pričekaj.” Ustala je, pokušavajući oblikovati pitanje. “Zašto si - onda si doista bio njegov prijatelj, kao što si rekao. Žao mi je. Mislila sam da si policajac. A ti si samo donio novac.”

“Spremi ga”, rekao sam joj. “Otputuj iz grada večeras ako možeš.”

“Aha, sigurno. Učinit ću ono što je Pat želio. Zaista je bio sjajan.”

Okrenuo sam se i uputio prema vratima kako ne bi vidjela izraz na mom licu. “Zbogom Gretchen.”

Bio sam siguran da joj novac neće trajati. Kupit će krzneni kaput ili skupi auto, ili će joj ga potrošiti neki propalica. Drugi Reavis, vjerojatno. Ipak, ostat će joj ugodno sjećanje, nešto posve drukčije od svega što je dosad doživjela. Nije imala mnogo suvenira prošlosti, a ja sam ih imao previše. Nisam želio podsjetnik na Reavisa ili Kilbournea.

Gospođa Strang me je otpratila u spavaću sobu Jamesa Slocuma namještenu naslonjačima od crvene kože i čvrstim tamnim namještajem. Jedan su zid zauzimala police s knjigama. Bila je to soba kakvu bi neka nadobudna majka uredila za sina.

Sin Olivije Slocum sjedio je na krevetu. Lice mu je bilo blijedo i upalo, poput srebrne maske. Francis Marvell je na niskom stolcu sjedio na prekriženim nogama. Obojica su usmjerila svoju pažnju na crne i bijele figure šaha koje su stajale na ploči između njih.

Slocumova se ruka pojavila iz crvenog svilenog rukava i pomakla crnog lovca.

“Dobar potez”, primijetio je Marvell. “Doista dobar.”

Slocum je odvratio svoj sanjiv pogled s ploče i okrenuo se prema meni. “Što želite?”

“Rekli ste da biste htjeli razgovarati s gospodinom Archerom”, podsjeti ga domaćica.

“Gospodin Archer? Oh, da. Uđite, gospodine Archer.” Osjetio sam mu mrzovolju u tihom glasu.

Gospođa Strang je napustila sobu. Ja se nisam ni pomaknuo sa svog mjesta. Osjetio sam da sam narušio atmosferu intimnosti, u koju nisam ni želio ući. Gledali su se nestrpljivo, s očitom željom da odem i ostavim ih s njihovom partijom šaha.

“Nadam se da vam je bolje, gospodine Slocum.” Nisam znao što bih drugo rekao.

“Ne znam. To je bio niz strašnih udaraca”, odgovorio je tugaljivo. “Izgubio sam majku i ženu, a sada se i kći okrenula protiv mene.”

“Ja sam uz tebe, dragi prijatelju”, rekao je Marvell. “Možeš računati na mene, to znaš.” Slocum se slabašno nasmiješio. Ispružio je ruku prema njemu, ali ju je zaustavio u zraku.

“Ako ste došli zbog drame”, obratio mi se Marvell, “moram vam priznati da smo odustali od nje. Nakon svega što se dogodilo, neću biti sposoban za posao mjesecima i godinama, a jadni James možda više nikada neće glumiti.”

“Kazalište neće mnogo izgubiti time”, patetično je primijetio Slocum. “Ali gospodina Archera ne zanima tvoja drama, Francis. Mislio sam da si već saznao da je on detektiv. Pretpostavljam da je došao po svoj honorar.”

“Već sam ga primio.”

“I bolje. Od mene ne biste dobili ni novčića. Da pokušam pogoditi tko vam je platio?”

“Ne morate. Riječ je o vašoj ženi.”

“Naravno! A mogu vam reći i zašto.” Nagnuo se naprijed sjajnih, grozničavih očiju. “Zato što ste joj pomogli da ubije moju majku, zar ne?”

Marvell je spustio noge sa stolice i ustao, gledajući prijatelja u nevjerici.

“Ne, Francis, ostani. Želim da čuješ ovo. Hoću da saznaš s kakvom sam ženom živio.”

Marvell se spustio u stolicu i počeo gristi nokte.

“Nastavite”, rekao sam. “Vrlo je zanimljivo.”

“To mi je palo na pamet pretprošle noći. Ležao sam ovdje u krevetu i odjednom mi je sve postalo jasno. Ona je oduvijek mrzila moju majku i željela je samo njen novac. Ali nije imala hrabrosti da to učini sama, trebala joj je pomoć. A tu ste vi uskočili, zar ne?”

“U čemu sam joj to navodno pomogao?”

“Vi ste osigurali žrtveno janje, gospodine Archer. Maude je gurnula majku u vodu, a vi ste se trebali pobrinuti da sva krivica padne na Reavisa. Svoje sam sumnje potvrdio jučer kad je pronađena Reavisova kapa, na travnjaku pokraj bazena. Znao sam da je Reavis

nije ostavio ondje. Naime, ja sam kapu vidio u vašem autu. Pretpostavljam da ste je i vi spazili i odmah smislili plan kako će te je iskoristiti.”

“Hipoteza baš nije uvjerljiva, gospodine Slocum, no pretpostavimo da je ipak točna. Što ćete zapravo poduzeti?”

“Ništa. Ne mogu vam ništa. Ako vas prijavim, svi bi sa znali za moju i Maudeinu sramotu. Možete biti mirni, osim ako vas ne muči savjest. Prošle sam noći ispunio dug mrtvoj majci. Rekao sam ženi to što sam sada ispričao vama. Ubila se. To je bilo doista prikladno.”

Suspregnuo sam se da ne prasnem na njega. Stisnuo sam zube. Slocum je posve izgubio osjećaj za realnost. Kad bih mu rekao da je ni za što otjerao ženu u smrt, to bi ga još više udaljilo od stvarnosti.

Maude Slocum nije počinila samoubojstvo jer je ubila svoju svekrvu. Priča njezinog muža o Reavisovoj kapi samo joj je dokazala da je ni on nije ubio. Što je značilo da je krivac netko drugi.

Obratio sam se Marvellu: “Ako vam je doista stalo do ovog čovjeka, savjetovat ćete mu da potraži liječničku pomoć.”

Klimnuo je žmirkajući očima i promrmljavši nešto nerazumljivo. Slocum je promatrao strop sa žalosnim osmijehom na usnama. Izašao sam van. Iz hodnika sam čuo kako govori: “Ti si na potezu, Francis.”

Sobe i hodnici kuće bili su prazni. Razmišljao sam o Maude Slocum i njezinoj kćeri. Plima nasilja koja je prošla kućom zauvijek je iscrpila sav život iz nje. Trijem, loža i terase - sve se doimalo beživotno, osim cvijeća jarkih boja koje su se postepeno gasile u sumrak. Zaobišao sam bazen koji je zlokobno blistao kroz drveće. Uputio sam se drvoredom čempresa i stigao u vrt stare gospođe.

Cathy je sjedila na kamenoj klupi usred tog jezera cvijeća. Lice je okrenula prema zapadu gdje je maloprije sunce zašlo za planinu. Djevojčin je pogled odlutao daleko preko vrtnog zida do planina.

Promatrala ih je kao da stvaraju zidove visokog zatvora u kojem je bila osuđena provesti ostatak života.

Pozvao sam je s ulaza: “Cathy, mogu li ući?”

Polako se okrenula. Odgovorila je ravnodušno: “Vi ste, gospodine Archer. Uđite.”

Podigao sam drveni zasun i ušao u vrt.

“Nemojte zatvarati”, rekla je. “Ostavite otvoreno.”

“Što radiš?”

“Razmišljam.” Pomaknula se u stranu kako bi napravila mjesta i za mene. Beton je još zadržao sunčevu toplinu.

“O čemu?”

“O sebi. Nekad sam mislila kako je sve ovo prekrasno, a sada mi ništa ne znači. Coleridge je bio u pravu kad je napisao ono o prirodi. Ljepota se zamjećuje samo onda ako je čovjek ima u srcu. Ako vam je srce rastuženo, svijet se pretvara u pustoš. Jeste li čitali njegovu Ode to Dejection?”

Odgovorio sam da nisam.

“Tek sada sam je shvatila. Ubila bih se da imam majčinu hrabrost. Budući da je nemam, pretpostavljam da ću samo čekati da mi se nešto dogodi. Nešto dobro ili loše, zapravo i nije važno.”

Nisam znao što da kažem. Zadovoljio sam se s nečim besmislenim i umirujućim: “Sve loše se već dogodilo, zar ne?”

“Osim tuge u srcu.” Da nije, u tom trenutku, bila potpuno iskrena, ta bi fraza zazvučala smiješno.

“Hajde, ispričaj mi sve.”

“Kako to mislite?”

Pogledi su nam se susreli i dugo smo se gledali oči u oči. Tijelo joj se nekako skvrčilo i malo se odmakla od mene.

“Ti si ubila baku”, rekao sam. “Najbolje da mi sve kažeš.”

Spustila je glavu i ramena. “Zar to već svi znaju?”

“Nitko ne zna, Cathy. Osim mene i Ralpa Knudsona.”

“Da. Danas smo razgovarali. Gospodin Knudson je moj otac. Zašto mi to nisu rekli prije? Nikada ne bih poslala ono pismo.”

“Zašto si ga poslala?”

“Mrzila sam majku. Varala je oca - gospodina Slocuma. Jednom sam je ugledala zajedno s gospodinom Knudsonom, i željela sam da pati. Pomislila sam da će je otac - gospodin Slocum napustiti kad sazna i da ćemo onda moći biti zajedno. Razumijete li, oni su se stalno svađali ili uopće nisu razgovarali. Željela sam napokon malo mira. Ali čini se da pismo nije ništa promijenilo.”

Na trenutak je izgledala kao žena; i više od toga - kao bezvremenska sibila koja govori riječi prastare mudrosti. Onda se opet pretvorila u dijete, zabrinuto dijete koje se trudi objasniti

neobjašnjivo: kako netko može počiniti ubojstvo s najboljim mogućim namjerama.

“I tako si se odlučila za teži način”, rekao sam. “Mislila si da će bakin novac sve riješiti. Tvoja će majka pobjeći sa svojim ljubavnikom, a ti ćeš ostati s ocem, i živjeti sretno do kraja života.”

“S gospodinom Slocumom”, ispravila me. “On nije moj otac. Da, to sam mislila. Znam da sam užasna.”

Njene posljednje riječi bile su popraćene jecajima. Kos u čempresu pridružio joj se cvrkutom. Položio sam joj ruku na rame koje se treslo od jecaja.

“Užasna sam. Trebala bih umrijeti.”

“Ne, Cathy. Previše ljudi je već umrlo.”

“Što ćete učiniti sa mnom? Zaslužujem smrt. Stvarno sam mrzila baku, željela sam je ubiti. Ona je kriva što je otac takav. Čuli ste za Edipov kompleks, zar ne?”

“Da, znam i za Elektrin kompleks.”

Nije razumjela I bolje, jer to nisam smio reći. Ionako je znala previše, više nego što je mogla podnijeti.

Prestala je plakati, ali je ptica još jecala na drvetu.

“Cathy, neću ništa učiniti. Nemam pravo na to.”

“Ne morate biti dobri prema meni. Ne zaslužujem to. Od trenutka kad sam se odlučila na ubojstvo osjetila sam kao da sam odsječena od ljudskog roda. Sada znam što znači biti označen poput Kaina.” Pokrila je čelo rukom kao da je doista na njemu imala kakav znak.

“Razumijem kako se osjećaš. Ja sam, na neki način, odgovoran za smrt Pata Reavisa. Jednom sam ubio čovjeka vlastitim rukama. Učinio sam to kako bih spasio svoj život, ali još uvijek osjećam njegovu krv na svojim rukama.”

“Predobri ste prema meni, a takav je bio i gospodin Knudson. Moj otac.”

Značajno je naglasila posljednje dvije riječi, kao da su one nosile neko uzvišeno i tajanstveno značenje.

“On krivi sebe za sve što se dogodilo. Sada to i vi činite. A zapravo, ja sam jedini pravi krivac. Čak sam namjeravala nagovoriti Pata da preuzme krivicu na sebe. Naime, ja sam ga vidjela one noći. Lagala sam vam kad ste me to upitali. Želio je da pobjegnem s njim, ali ja to nisam mogla učiniti. Iako sam htjela. Bio je pijan; otjerala sam ga od

sebe. Onda sam primijetila kapu koju je ostavio u autu. U tom sam trenutku napokon odlučila. Bilo je strašno. Jednom kad sam shvatila da to mogu učiniti, osjetila sam kako me nešto tjera da to doista učinim. Shvaćate li?”

“Mislim da shvaćam.”

“Osjećala sam se kao da sam prodala dušu vragu, čak i prije nego što se sve dogodilo. Ne, ne smijem reći da se dogodilo - jer ja sam učinila da se dogodi. Pa ipak, još sam se nadala da to neću učiniti, da to neću morati učiniti. Onda sam vas ugledala kako izlazite iz kuće i sjela u vaš auto. Ali vi me niste željeli povesti sa sobom.”

“Žao mi je.”

“Neka vam ne bude žao. Ionako mi niste mogli pomoći. U svakom slučaju. ostavili ste me ondje. Znala sam da baka sjedi u vrtu. Nisam se mogla vratiti u kuću dok to ne učinim. Prošla sam kraj bazena ostavivši Patovu kapu kod živice. Onda sam pozvala baku. Rekla sam joj da je u bazenu mrtva ptica. Došla je pogledati, a ja sam je gurnula u vodu. Poslije sam jednostavno otišla u kuću i legla u krevet. Nisam mogla zaspati. Zapravo, već dvije noći nisam ni oka sklopila. Mislite li da ću noćas zaspati, sada kad već svi znaju?”

Okrenula se prema meni. Lice joj je bilo sivkasto i prozirno poput blijede svjetlosti koja se gasila.

“Nadam se da hoćeš, Cathy.”

“Jesam li luda? Godinama se bojim da ću poludjeti.”

“Nisi luda”, odgovorio sam premda nisam bio siguran. Odnokud se začuo muški glas koji je dozivao Cathy. Ptica je odletjela s drva i prešla na drugo na kojem je nastavila svoj pjev.

Cathy je brzo podigla glavu.

“Ovdje sam”, odvratila je i dodala zvonkim glasom: “oče.” Knudson se pojavio na vratima. Sijevnuo je očima ugledavši me. “Rekao sam vam da odete i da joj se ne približavate. Ostavite je na miru.”

“Ne”, javila se Cathy. “Bio je dobar prema meni, oče.”

“Dođi ovamo, Cathy.”

“Da, oče.” Oprezno je pošla prema njemu. Tiho joj je govorio nešto što nisam mogao čuti, a onda se ona udaljila prema kući. Hodala je nesigurno.

Došao sam do ograde i zagledao se u Knudsona. “Što ćete učiniti s njom?”

“To se vas ne tiče.” Skinuo je kaput. Bio je u civilu, bez pojasa s pištoljem.

“Donekle me se tiče.”

“Pogriješili ste. Više puta. Sada ćete odgovarati zbog toga.” Zamahnuo je šakom prema meni.

Uzmaknuo sam. “Ne budite djetinjasti, Knudson. To vam neće pomoći, a ni Cathy”.

“Skinite kaput”, naredio mi je. Svoj je stavio na ogradu, a ja sam svoj prebacio preko njegovog.

“Ako inzistirate.”

Pošli smo prema travnjaku. Bila je to duga borba i posve beskorisna. Ipak, stvar se nije mogla riješiti bez nje. On je bio veći i teži, ali ja sam bio spretniji. Udario bih ga tri puta dok bi on mene samo jednom. Oborio sam ga šest puta prije nego što je ostao ležati na travi, licem prema zemlji. Palčevi su me boljeli, a na desno oko gotovo nisam vidio.

Već se posve smračilo kad smo završili. Sjeo je na travu nakon nekog vremena i rekao mi zadihano. “S nekim sam se morao potući. Slocum nije nikakav protivnik. Dobro se borite, Archer.”

“Vježbao sam s profesionalcima. Što ćete učiniti s Cathy?”

Polako je ustao. Lice mu je bilo obliveno krvlju koja mu je kapala s brade na poderanu košulju. Zateturao je i gotovo pao. Pružio sam mu ruku.

“Službeno?” promrmljao je kroz natečene usne. “Danas sam dao otkaz. Nisam im rekao zašto. Nadam se da to ni vi nećete učiniti.”

“Neću”, odvratio sam. “Ona je vaše dijete.”

“Ona to zna. Povest ću je sa sobom u Chicago. Upisat ću je u školu i nastojati joj pružiti pravi dom. Zvuči li vam to nemoguće? Vidio sam i gore slučajeve od Cathy. Neki od njih su postali pravi ljudi. To se ne događa često, ali se ipak događa.”

“Cathy vas neće iznevjeriti. A što kaže Slocum?”

“On me ne može zaustaviti”, rekao je. “Neće ni pokušati. Povest ću i gospođu Strang; čini se da je Cathy voli, a i ona nju.”

“Sretno, onda.”

Oko nas i iznad nas bila je beskrajna tama. Stisnuli smo jedan drugome ruku. Otišao sam i ostavio ga ondje.

OBRADA BY

PRAETORIOUS
PRAET.COMYR.COM

Table of Contents

[Utopljenica](#)

[1](#)

[2](#)

[3](#)

[4](#)

[5](#)

[6](#)

[7](#)

[8](#)

[9](#)

[10](#)

[11](#)

[12](#)

[13](#)

[14](#)

[15](#)

[16](#)

[17](#)

[18](#)

[19](#)

[20](#)

[21](#)

[22](#)

[23](#)

[24](#)

[25](#)